

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije
Služba za kulturno dediščino
Območna enota Novo mesto

S pomeniškovarstveni ODSEVI v letu 2025

Letno poročilo novomeške območne enote
Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

*Kolektiv ZVKDS, Območna enota Novo mesto
(Foto: Franc Aš, 2026)*

ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA NOVO MESTO

SPOMENIŠKOVARSTVENI ODSEVI V LETU 2025

Letno poročilo novomeške območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

ZVKDS, Območna enota Novo mesto

SPOMENIŠKOVARSTVENI ODSEVI V LETU 2025

Letno poročilo novomeške območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Izdal | Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto,
Skalickega ulica 1, 8000 Novo mesto

Založil | Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Zvezdarska ulica 1, 1000 Ljubljana

Uredniški odbor | Tina Britovšek, Lucija Fabjančič, dr. Ana Krevelj, mag. Tanja Mesojedec, mag. Dušan Štepec, Vita Weiss Babič

Glavna urednica | Vita Weiss Babič

Avtorji prispevkov | Franc Aš, mag. Uroš Bavec, Tina Britovšek, Lucija Fabjančič, Anica Gabrič, Tanja Golob, dr. Tomaž Golob, dr. Ana Krevelj, mag. Tanja Mesojedec, mag. Pavla Peterle Udovič, Judita Podgornik Zaletelj, Damjan Popelar, mag. Dušan Štepec, Mojca Verček Rems, Vita Weiss Babič

Avtorja fotografij med poglavji | Franc Aš, Jan Kocjan

Jezikovni pregled | Marjeta Žebovec

Oblikovanje | Vita Weiss Babič

Tisk | Tisk Šepic d. o. o.

Naklada | 40 izvodov

Novo mesto, julija 2026

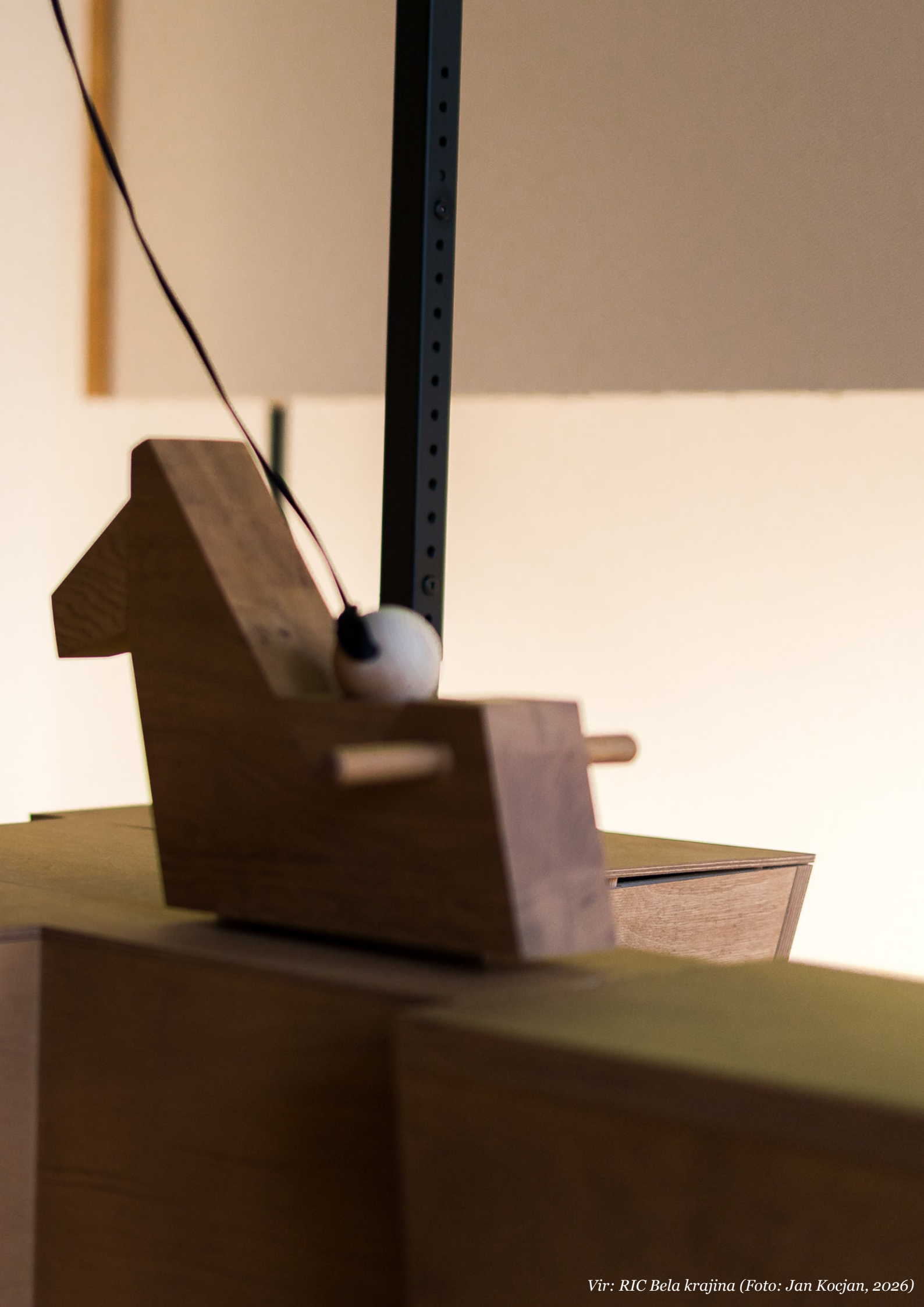
ISSN (tiskana izdaja) 3024-1197

eISSN (spletna izdaja) 3024-1219

Publikacija je v digitalni obliki prosto dostopna na spletni strani <https://www.zvkds.si/>

1	Uvodna beseda	6
2	Statistični pregled obravnavanih zadev v letu 2025	14
3	Statistični pregled stanja registra nepremične kulturne dediščine in razglašanje kulturnih spomenikov v letu 2025	18
3.1	Stanje registra nepremične kulturne dediščine na območju ZVKDS, OE Novo mesto, v letu 2025	19
3.2	Prejete pobude in oddani predlogi za razglasitev in derazglasitev kulturnih spomenikov na območju ZVKDS, OE Novo mesto, v letu 2025	20
4	Strokovno spremljanje in izvajanje varstva kulturne dediščine v letu 2025 – izbrana poročila	24
4.1	Strokovni nadzor nad posegi v spomenike in registrirano dediščino	25
4.2	Dokumentiranje, proučevanje in monitoring kulturne dediščine	80
4.2.1	Izdelava arhitekturnih posnetkov	80
4.2.2	Izdelava 3D posnetkov	83
4.2.3	Proučevanje kulturne dediščine	85
4.3	Izvedba konservatorsko-restavratorskih raziskav na terenu	87
4.4	Prezentacija in interpretacija kulturne dediščine	98
5	Upravljanje gradu Grm – investicije in dogodki na gradu v letu 2025	102
7.1	Pregled investicij na gradu Grm v letu 2025	103
7.2	Dogodki na gradu Grm v letu 2025	106
7.3	Vodeni ogledi gradu Grm v letu 2025	107
6	Skrb za strokovni razvoj in popularizacijo kulturne dediščine	110
6.1	Organizacija strokovnih posvetov in sodelovanje na strokovnih posvetih	111
6.2	Organizacija in izvedba strokovnih predavanj, okroglih miz in pogovornih večerov	114
6.3	Interno in medsebojno izobraževanje zaposlenih ZVKDS, OE Novo mesto	132
6.4	Mednarodno sodelovanje	135
6.5	Objave	137
	Kontakti zaposlenih	139

Vir: RIC Bela krajina (Foto: Jan Kocjan, 2026)

1

UVODNA BESEDA

Mag. Dušan Štepec, vodja OE Novo mesto, po pooblastilu

Leto 2025 si bomo na novomeški območni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije zapomnili predvsem po obsežni obnovi stavbne dediščine, kar nas je zelo razveselilo. V obnovo nepremične kulturne dediščine je bilo vloženih največ sredstev doslej. V jugovzhodnem delu Slovenije še nikoli toliko. Po naših ocenah približno 10 milijonov evrov. Izdatna sredstva so bila nujno potrebna, saj se stanje nepremične kulturne dediščine na območju osemnajstih občin, ki jih pokriva naša enota, v zadnjih dveh desetletjih ne izboljšuje, prej nasprotno. Priča smo propadanju in odstranjevanju pomembnih in v nekaterih primerih tudi ključnih objektov kulturne dediščine (npr. Recljeva gostilna v Šentjerneju, Koželjeva hiša v Mokronogu, Kostelčeva hiša v Šentrupertu, Tomšičeva domačija v Trebnjem ...). Najbolj so propadu izpostavljeni objekti stavbne dediščine po vaseh, trgih in mestih. Z nepremišljenimi posegi ogrožamo dediščinsko kulturno krajino, arheološka najdišča in sakralno dediščino. Trenutno so med najbolj ogroženimi objekti kulturne dediščine grad Škrljevo, grad Trebnje, pristava rakovniškega gradu v Slovenski vasi pri Mirni, stara mežnarija v Šentrupertu, hiša Bare Jurčine v Metliki, Breški mlin v Bregu pri Sinjem Vrhju, Mandljeva kovačija na Sotli, vaška sadna sušilnica v Brezovi Rebri, Župnijski dvorec v Kostanjevici na Krki, Jugovčev nadstrešek na Gutenwerdu, Mačkov dom v Kočevskem rogu, gasilska domova v Gradcu v Beli krajini in na Repčah pri Trebnjem, Strelov turn v Mokronogu ...). Razmišljamo, da bi za naslednje leto po vzoru iz tujine sestavili listo najbolj ogroženih dediščinskih objektov v naši regiji. Razloga za slabo stanje dediščine sta bila doslej predvsem dva: premalo vlaganj javnih sredstev v obnovo dediščine in nizka ozaveščenost lastnikov in uporabnikov objektov dediščine. Pogrešamo večji interes vsakokratnih nosilcev razvoja lokalnih skupnosti za obnovo teh objektov. Ugotavljamo, da posamezne občine v naši regiji na žalost v kulturni dediščini še vedno ne prepoznajo razvojnih potencialov. Sredstva, ki so jih občine namenile za obnovo dediščine v letu 2025, navajamo v spodnji preglednici.

Slika 1: Obnova razvalin dvorca Soteska kot primer dobre prakse vključevanja lokalne skupnosti v novo dediščino (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Ime občine	Razpisana sredstva za obnovo kulturne dediščine, ki ni v lasti občine	Porabljena sredstva z razpisa v odstotkih	Sredstva, vložena v obnovo kulturne dediščine v lasti občine	Vsa sredstva, vložena v obnovo kulturne dediščine
Brežice	35.000,00	100 %	647.647,10	682.647,10
Crnomelj	15.000,00	84 %	1.319.089,00	1.331.689,00
Dolenjske Toplice	0	0 %	619.556,30	619.556,30
Kostanjevica na Krki	10.000,00	30 %	105.559,85	108.559,85
Krško	35.000,00	100 %	384.710,36	419.710,36
Metlika	22.000,00	90 %	659.500,00	677.300,00
Mirna	0	0 %	0	0
Mirna Peč	2.000,00	0 %	0	0
Mokronog - Trebelno	0	0 %	0	0
Novo mesto	23.000,00	30 %	3.167.292,24	3.174.292,24
Semič	10.000,00	100 %	0	10.000,00
Straža	18.000,00	100 %	0	18.000,00
Sentjernej	0	0 %	6.000,00	6.000,00
Sentrupert	5.400,00	100 %	135.352,66	140.752,66
Skocjan	5.000,00	100 %	32.206,78	37.206,78
Smarješke Toplice	10.000,00	100 %	0	10.000,00
Trebnje	5.000,00	0 %	12.437,00,	12.437,00
Zužemberk	12.000,00	25 %	92.461,85	95.461,85
Skupaj	207.400,00	161.800,00	7.181.813,14	7.343.613,14

Preglednica 1: Občinska finančna sredstva, namenjena za obnovo stavbne dediščine na območju ZVKDS, OE Novo mesto, v letu 2025

V nasprotju z lanskim letom so v tem letu občine za obnovo nepremične kulturne dediščine namenile kar 70 odstotkov več sredstev. Uspeh lastnikov kulturnih spomenikov na dveh javnih razpisih ministrstva za kulturo, ki sta bila objavljena jeseni 2024 in spomladi 2025, pa je pomenil še dodaten prispevek države k obnovi dediščine tudi na našem območju.

Iz Javnega razpisa za izbor operacij *Trajnostne obnove in oživljanja kulturnih spomenikov v lasti občin ter vključevanje kulturnih doživetij v slovenski turizem – kohezijska regija Vzhodna Slovenija* (JR-EKP-KS 2024-28) se v obdobju 2025–2026 financira obnova šestih kulturnih spomenikov: rojstne hiše Otona Župančiča v Vinici, zidanice Marjana Kozine na Trški Gori, gradu Brestanica, hiše Goliev trg 7 (nekdanje gostilne Grmada) v Trebnjem, gradu Brežice (JV stolp) in Konzuma v Metliki.

Iz Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov na področju nepremične kulturne dediščine, ki jih bo v letih 2025–2026 sofinancirala Republika Slovenija (JPR2-SVP-2025-26), pa se financira sedem projektov, in sicer: v kartuziji Pleterje sanacija SV stene JV trakta ob častnem dvorišču, obnova žage pri Kuzminovem mlinu v Pobrežju pri Vinici, nujna sanacija SV trakta Župnijskega dvorca v Kostanjevici na Krki in konservatorsko-restavratorski posegi na poslikavi in pozlati stranskih oltarjev in prižnice v cerkvi Žalostne Matere Božje v Rosalnicah, na Groharjevi sliki Svete Družine v župnijski cerkvi v Velikih Brusnicah, na stenski poslikavi v cerkvi sv. Roka v Hrastu pri Vinici in obnova slamnate strehe na Rangusovi hiši v muzeju na prostem Zagraški log.

V letu 2025 se je večina omenjenih projektov obnove že začela, v treh primerih tudi že dokončala: JV stolp gradu Brežice, Župnijski dvorec v Kostanjevici na Krki in obnova slamnate strehe na Rangusovi hiši v Zagraškem logu.

Razveseljivo je, da se je določenih investicij na kulturnih spomenikih v državni lasti v letu 2025 lotilo tudi samo Ministrstvo za kulturo. V okviru Načrta za okrevanje in odpornost – evropska sredstva, s podporo Evropske unije – NextGenerationEU, Sklada za podnebne spremembe in lastnih sredstev se je ministrstvo lotilo celovite prenove Kulturnega doma v Črnomlju, ki je za ministrstvo pomenila največjo kulturno investicijo. Skupna vrednost projekta je znašala več kot 5,7 milijona evrov, od tega je bilo približno 3,4 milijona evrov financiranih iz evropskih virov.

V letu 2025 sta se končali zahtevna obnova in prezentacija črnomaljskega gradu. Občini Črnomelj je v treh letih uspelo izpeljati projekt *Branilci krone in meja, projekt obnove ter oživitve pritličja gradu Črnomelj in mestnega jedra Črnomelj*, s katerim je bila uspešna na razpisu Ministrstva za kulturo leta 2022.

Iz virov Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, pridobljenih na *Javnem razpisu za razvoj avtentičnih turističnih doživetij v ali ob objektih kulturne dediščine*, se je izvedla prva faza obnove razvalin dvorca Soteska.

Tudi Ministrstvo za obrambo je dodalo svoj prispevek k obnovi dediščine v jugovzhodni Sloveniji. V letu 2025 je podprlo celovito obnovo spomenika na Civblju nad Žužemberkom.

Največjo investicijo v kulturni spomenik v naši regiji v obdobju zadnjih petih let pa je predstavljala obnova nekdanje moške bolnišnice v Novem mestu. Šlo je za naložbo v skupni vrednosti skoraj 20 milijonov evrov, za katero je Ministrstvo za zdravje namenilo skoraj 12 milijonov evrov, slabih pet milijonov evrov je prispeval Evropski sklad za regionalni razvoj, del pa je financirala Mestna občina Novo

mesto. Pet let trajajoča obnova se je končala v letu 2025.

Tudi zasebni investitorji niso stali križem rok. Župnije tradicionalno skrbijo za cerkvene objekte in za njihovo notranjo opremo. Aktivni pa so bili tudi posamezni lastniki kulturnih spomenikov in objektov kulturne dediščine, ki jim predstavljajo pristen stik s preteklostjo in navdih za prihodnost. Med njimi lahko izpostavimo trud Stanka Tomšiča, ki je v zadnjih treh letih s svojimi sredstvi obnovil staro zidanico na vinogradniški gorici Debencu pri Mirni. V letu 2026 načrtuje z vaščani obnoviti še kapelo sv. Ane, ki predstavlja simbol njihove vinogradniške gorice. Podobnih zgodb je na Dolenjskem, v Beli krajini in v Posavju še nekaj, kar nam vliva optimizem, da se prizadevanja za ohranjanje dediščine krepijo in imajo tudi zelo lepe rezultate. V posameznih primerih gre za zelo zahtevne obnovitvene posege, takšen primer je celovita prenova frančiškanskega samostana in Narodnega doma v Novem mestu. Gre za dve obsežni in kompleksni obnovi, ki od sodelujočih deležnikov zahtevata veliko znanja, potrpežljivosti in sodelovanja.

Leto 2025 je posebej zaznamoval predlog novega Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki ga je Ministrstvo za kulturo strokovni in laični javnosti predstavilo in dalo v javno obravnavo spomladi 2025. Ministrstvo je za obravnavo pripravilo povsem nov varstveni zakon, ki pa zaradi številnih pripomb strokovne javnosti na koncu ni bil sprejet.

V letu 2025 je bila naša območna enota odgovorna za organizacijo letnega srečanja vseh zaposlenih na ZVKDS. S pomočjo Damijane Slabe in Barbare Colnarič iz Službe za odnose z javnostmi smo srečanje organizirali 22. maja v Beli krajini.

Ogledali smo si Stari trg ob Kolpi, nato pa smo se udeležili spusta z rafti po Kolpi. Srečanje smo končali v Srednjih Radencih ob Kolpi. Udeležba je bila zelo številna, prireditev pa je bila izvedena v zadovoljstvo vseh.

V letu 2025 je prišlo do sprememb v našem kolektivu. Spomladi se je upokojila restavratorka Zdenka Salmič Pungerčar, dobili pa smo dva nova sodelavca, in sicer etnologa Urha Vrenjaka in arhitekta Damjana Popelarja. Po novem nas je na naši območni enoti zaposlenih 18, kar predstavlja solidno kadrovsko zasnovo, da se spopademo z izzivi, ki nas čakajo v naslednjih letih in bodo povezani predvsem s prenovo Registra nepremične kulturne dediščine oziroma z varstvenimi območji dediščine (VOD-i).

Še nekaj besed o gradu Grm, kjer ima naša enota sedež že vse od leta 1994. V letu 2025 nam je uspelo pridobiti nekaj dodatnih intervencijskih sredstev za sanacijo stropa v dveh pisarnah, potem za obnovo dotrajanih in nevarnih elektroinštalacij in za nujno vzdrževanje strehe gradu. Ministrstvo za kulturo je zagotovilo sredstva na podlagi našega dopisa z oceno stanja gradu, v katerem smo ministrstvu podrobno predstavili ves historiat prizadevanj za obnovo gradu in popis vseh vlaganj vanj ter pripravili seznam prioritet za njegovo vzdrževanje. Še vedno čakamo, da Ministrstvo za kulturo uvrsti celovito obnovo gradu Grm med prioritete razvojne programe na področju kulture. Grad Grm sredi Novega mesta predstavlja izjemen kulturni potencial, zato je škoda vsakega izgubljenega leta.

V letu 2025 so kolegi iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana poskrbeli za odstranitev propadajočega hleva ob gradu, ki je ogrožal varnost zaposlenih in sprehajalcev oziroma uporabnikov grajskega parka. Po odstranitvi objekta se je na grmski grad odprl povsem nov pogled. Po idejni programski zasnovi obnove in revitalizacije gradu Grm je na njegovi lokaciji predvidena gradnja novega objekta za potrebe delovanja Zgodovinskega arhiva Ljubljana, enote za Dolenjsko in Belo krajino.

Tudi v letu 2025 smo omogočili uporabo gradu zainteresiranim uporabnikom za izvajanje različnih kulturnih programov, saj grad s svojim dvoriščem in obokano grajsko kletjo ponuja izjemen prireditveni prostor. Obenem pa smo se potrudili, da smo imeli vrata gradu vedno široko odprta tudi za vse obiskovalce, ki so si želeli grad ogledati od blizu. Veseli nas, da se število obiskovalcev iz leta v leto povečuje, pohvalno pa je, da nas vsako leto redno obiskujejo tudi osnovnošolci in dijaki iz novomeških šol.

Naj bo toliko dovolj za uvodnik, vabim vas k branju še drugih vsebin v nadaljevanju našega letopisa. Uvodnik zaključujem z naslednjo pozitivno mislijo, ki sem si jo izposodil pri Nobelovem nagrajencu Hermanu Hesseju: *»Ne živi po tem, kar imaš, ampak po tem, kar razumeš.«*

Slika 2: Kolektiv ZVKDS, OE Novo mesto, na lokaciji nekdanjih grajskih štal (Foto: Franci Aš, 2026)

VSTUPNICE
INTROJNNA
SPOHNI
TOILET
ELECTRONIC SHOP

**Branilci kroge in meja, projekt obnove ter
oživitve pritičja gradu Črnomelj in mestnega
jedra Črnomelj**

Namena je delovanje kroga in meja, projekt obnove ter
oživitve pritičja gradu Črnomelj in mestnega
jedra Črnomelj.

V okviru obnove mestnega jedra, je namen projekta celovito prenoviti in obživiti pritičje prostora,
gradu Črnomelj, razpi in aktivirati turistične produkte ter z implementacijo sodobnih informacijsko
komunikacijskih tehnologij omogočiti modernizacijo okolja za izboljšanje kakovosti turistične ponudbe
in zagotoviti prijazno okolje za pritičje prostora.

Črnomelj	04/2022 - 12/2025
Skupni proračun projekta	1.362.458,15 EUR
Skupni proračun projekta	1.362.458,15 EUR
Skupni proračun projekta	1.362.458,15 EUR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

ČRNOCELJE

Vir: RIC Bela krajina (Foto: Jan Kocjan, 2026)

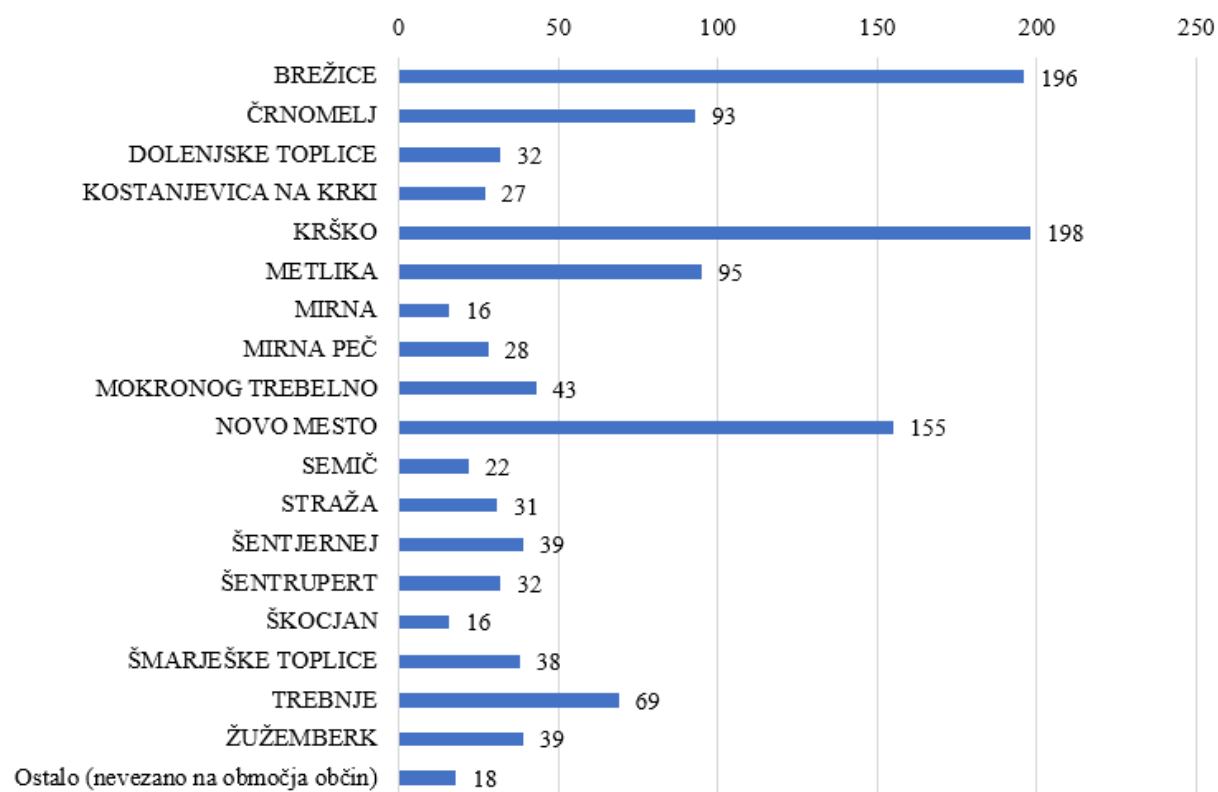
2

STATISTIČNI PREGLED OBRAVNAVANIH
ZADEV V LETU 2025

ZVKDS, OE Novo mesto, je v letu 2025 skupno obravnaval **1187** zadev (upravnih in drugih), od tega je bilo novonastalih zadev 731 (torej približno 62 % vseh obravnavanih zadev).

Največ zadev je ZVKDS, OE Novo mesto, obravnaval na območju občine Krško (198), najmanj pa na območju občine Mirna (16) in občine Škocjan (16).

V spodnjem grafu je prikazano število obravnavanih zadev v letu 2025 po 18 občinah, v katerih ima ZVKDS, OE Novo mesto, pristojnost:

* Nekatere obravnavane zadeve so zadevale območje dveh ali več občin, zato so vštete pri vsaki od njih.

Število obravnavanih zadev ZVKDS, OE NM, v letu 2025 po občinah

ZVKDS, OE Novo mesto, je v letu 2025 v zadevah izdal skupno **1359** aktov (upravnih in drugih). V spodnji razpredelnici je predstavljeno število aktov, izdanih v letu 2025, po zvrsti:

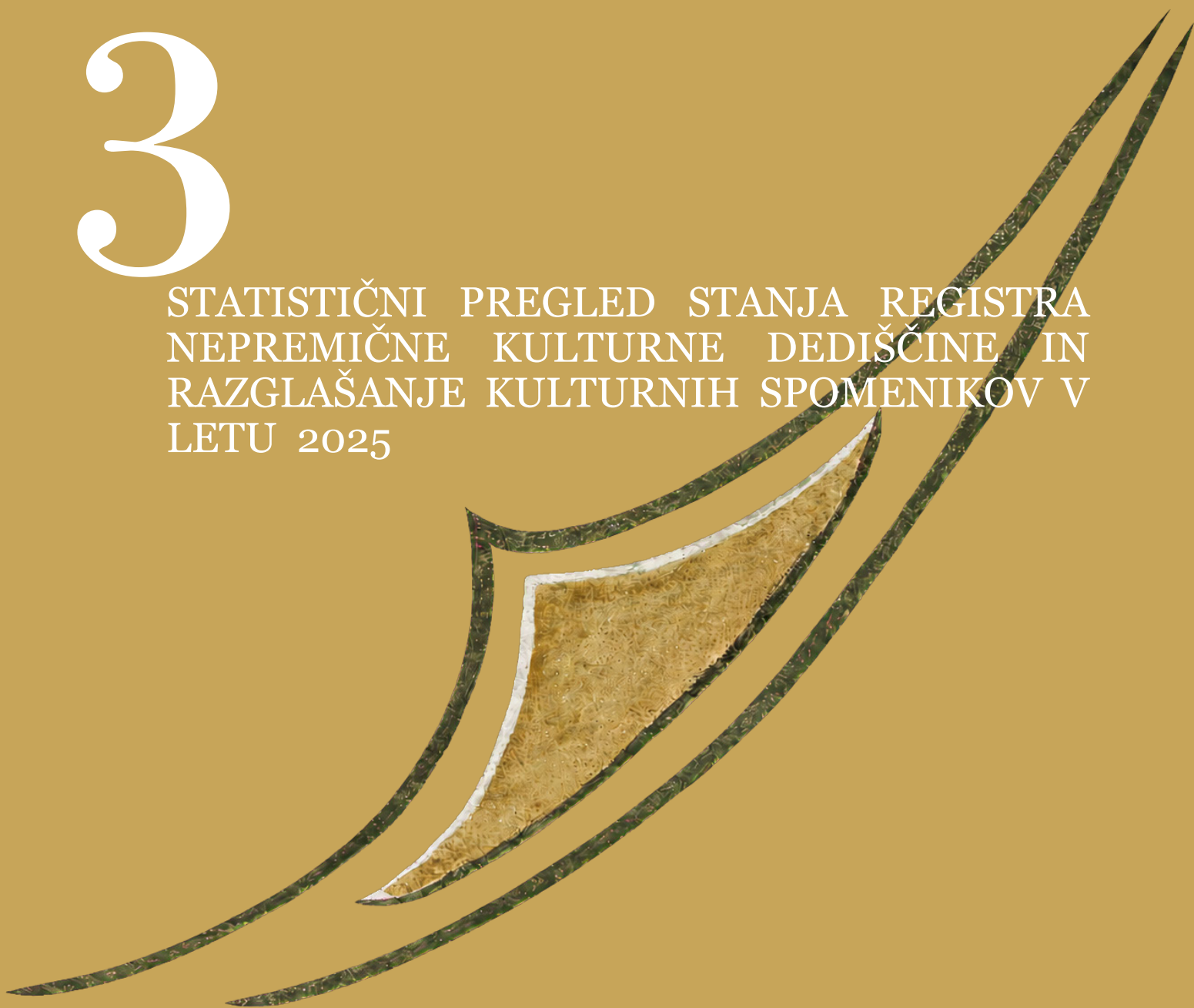
Kulturnovarstveni pogoji	295
Kulturnovarstvena soglasja	257
Kulturnovarstvena mnenja	357
Odločbe o zavrnitvi izdaje kulturnovarstvenega soglasja	2
Sklepi o zavrženju vloge	87
Gradivo za smernice in mnenja v postopkih priprave prostorskih aktov	31
Izvajanje arheološkega nadzora	42
Drugo	288

3

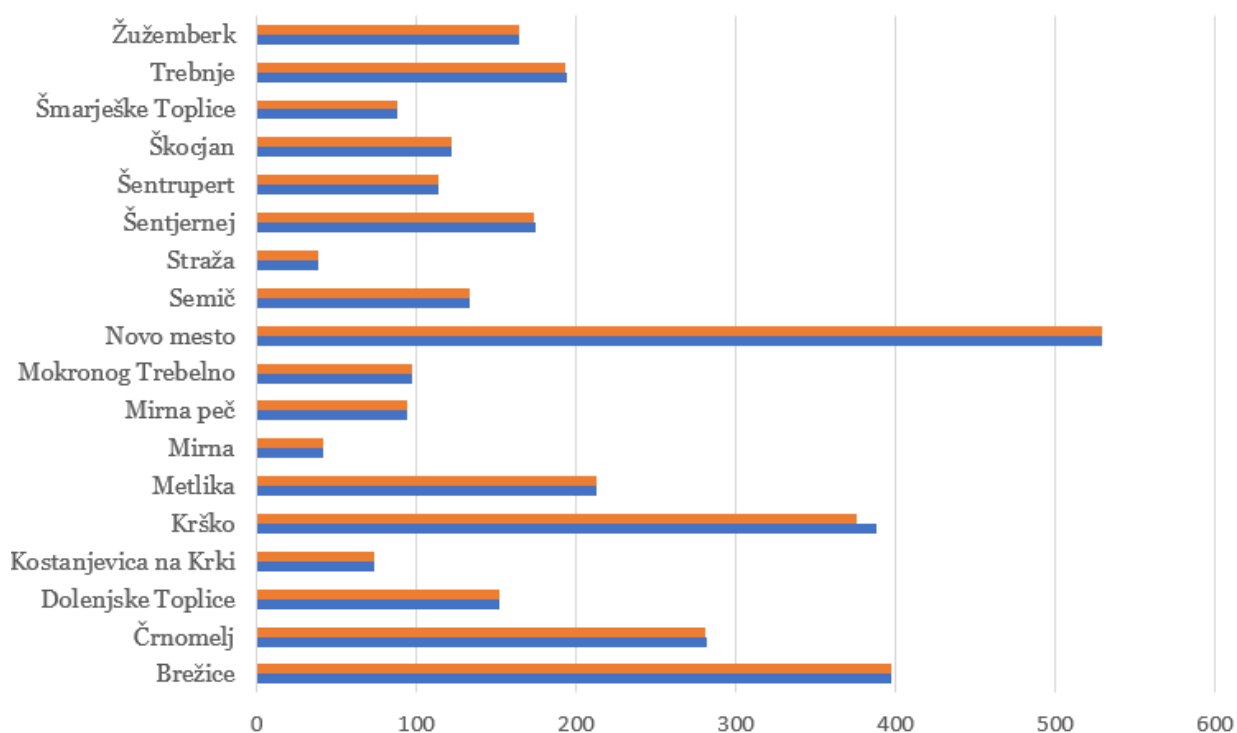
STATISTIČNI PREGLED STANJA REGISTRA
NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE IN
RAZGLAŠANJE KULTURNIH SPOMENIKOV V
LETU 2025

3.1 Stanje registra nepremične kulturne dediščine na območju ZVKDS, OE Novo mesto, v letu 2025

Na dan 31. december 2025 je bilo na območju pristojnosti ZVKDS, OE Novo mesto, v Register nepremične kulturne dediščine vpisanih **3287** enot, od tega **794** kulturnih spomenikov (**758** lokalnega in **36** državnega pomena).

Spodnji graf prikazuje število enot registrirane nepremične kulturne dediščine in število kulturnih spomenikov na območju 18 občin v pristojnosti ZVKDS, OE Novo mesto, za leti 2024 in 2025.

Število registriranih enot nepremične dediščine na območju ZVKDS, OE NM, po občinah leta 2024 (označeno z oranžno barvo) in 2025 (označeno z modro barvo)

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območna enota Novo mesto, s strokovnim in predanim delom pomembno prispeva k ohranjanju nepremične kulturne dediščine. Pokriva celotno jugovzhodno Slovenijo in skrbi za dragoceno ohranjanje slovenske zgodovine s skrbnim varovanjem zgodovinskih stavb, etnoloških stavb, arheoloških najdišč, kulturnih krajin in drugih dediščinskih območij, kar kaže tudi primerjalni graf za zadnji dve leti.

3.2 Prejete pobude in oddani predlogi za razglasitev in derazglasitev kulturnih spomenikov na območju ZVKDS, OE Novo mesto, v letu 2025

ZVKDS, OE Novo mesto, je v letu 2025 prejel **4** pobude za pripravo strokovnih podlag za razglasitev kulturnega spomenika, in sicer:

- za razglasitev enote *Krško – Hiša Cesta krških žrtev 18* (EID 1-28552) za kulturni spomenik lokalnega pomena;
- za razglasitev enote *Sromlje – Cerkev sv. Martina* (EID 1-03390) za kulturni spomenik lokalnega pomena;
- za začasno razglasitev enote *Drama – Zaščitna stavba arheoloških ostalin Gutenwerda* (EID 1-31099) za kulturni spomenik lokalnega pomena;
- za začasno razglasitev enote *Trebnje – Grad* (EID 1-07844) za kulturni spomenik lokalnega pomena.

ZVKDS, OE Novo mesto, v letu 2025 ni prejel nobene pobude za derazglasitev kulturnega spomenika.

ZVKDS, OE Novo mesto, je v letu 2024 pripravil in oddal **3** predloge s strokovnimi podlagami za razglasitev kulturnega spomenika, in sicer:

- za razglasitev enote *Sromlje – Cerkev sv. Martina* (EID 1-03390) za kulturni spomenik lokalnega pomena;
- za začasno razglasitev enote *Drama – Zaščitna stavba arheoloških ostalin Gutenwerda* (EID 1-31099) za kulturni spomenik lokalnega pomena;
- za začasno razglasitev enote *Trebnje – Grad* (EID 1-07844) za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Slika 1: Pogled na enoto Trebnje – Grad (Foto: Dušan Štepec, 2024)

Slika 2: Pogled na enoto Drama – Zaščitna stavba arheoloških ostalin Gutenwerda (Foto: Vita Weiss Babič, 2025)

4

STROKOVNO SPREMLJANJE IN IZVAJANJE
VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE V LETU 2025
– IZBRANA POROČILA

4.1

Strokovni nadzor nad posegi v spomenike in registrirano dediščino

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Brežice – Grad
EID:	1-00049
Status:	Kulturni spomenik državnega pomena
Poseg:	Prenova strehe in podstrešja v zahodnem in južnem traktu
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Brežice

Občina Brežice je v okviru operacije *Trajnostne obnove in oživljanja kulturnih spomenikov v lasti občin ter vključevanje kulturnih doživetij v slovenski turizem-kohezijska regija Vzhodna Slovenija*, ki jo je Ministrstvo za kulturo podprlo v višini 628.660,87 EUR, obnovila streho na južnem in jugozahodnem traktu gradu, v podstrešju zahodnega trakta uredila dva prostora za potrebe Posavskega muzeja Brežice ter v okroglem jugozahodnem stolpu z akcentno osvetlitvijo prezentirala originalno baročno strešno konstrukcijo in uredila dostop javnosti po stekleni ploščadi, ki je bila vgrajena nad ohranjenim lesenim baročnim stropom. Projektno dokumentacijo je izdelalo podjetje Region, d. o. o., iz Brežic, delo je izvedlo podjetje SL-inženiring Boršt, d. o. o., iz Cerkelj ob Krki s podizvajalci.

Slika 1: Steklена pohodna površina nad baročnim stropom v jugozahodnem grajskem stolpu (Foto: Tomaž Golob, 2026)

Slika 3: Novi pisarniški prostori na prenovljenem podstrešju (Foto: Damjan Popelar, 2026)

Slika 2: Osvetljena baročna strešna konstrukcija v jugozahodnem grajskem stolpu (Foto: Tomaž Golob, 2026)

Slika 4: Obnovljena streha na južnem traktu (Foto: Tomaž Golob, 2026)

Pripravil: dr. Tomaž Golob

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Mali Vrh na Bizeljskem – Cerkev sv. Jakoba
EID:	1-03249
Status:	Dokumentarno (arhivsko) varstvo
Poseg:	Popolna odstranitev deloma porušene cerkve
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Pišece

Cerkev sv. Jakoba na Malem Vrhu je bila predvidoma sezidana v 17. stoletju in prezidana v 19. stoletju (zvonik in zahodni del ladje). Cerkvena stavba je bila hudo poškodovana v potresu v Petrinji leta 2020, nato pa so se 3. avgusta 2021 nenadoma zrušili zvonik, zahodni del ladje s korom ter približno polovica severne in malo manj kot polovica južne stene ladje.

Župnija je v marcu 2025 na Ministrstvo za kulturo vložila prošnjo za izdajo kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev registrirane kulturne dediščine. Ministrstvo za kulturo je na podlagi določil ZUP o ekonomičnosti postopka in zaradi nevarnega objekta vlogo odstopilo v reševanje Inšpektoratu RS za naravne vire in prostor. Cerkvena stavba je bila dokončno porušena med 23. in 25. junijem 2025. Po odstranitvi je bila enota registrirane kulturne dediščine *Mali Vrh na Bizeljskem – Cerkev sv. Jakoba* (EID 1-03249) prenesena v dokumentarno (arhivsko) varstvo.

Ohranjena oltarna oprema iz cerkve je bila demontirana in shranjena v prostorih župnije. Pred rušitvijo je ZVKDS, OE Novo mesto, izdelal arhitekturni posnetek obstoječega dela stavbe in na podlagi fotografij pred zrušitvijo avgusta 2021 tudi rekonstrukcijo prvotnega stanja cele stavbe. Sondažne raziskave zaradi nevarnosti nenadne zrušitve niso bile mogoče. Ob odstranjevanju strešne konstrukcije so bili na podstrešju odkriti trije leseni kipi (verjetno Device Marije, sv. Janeza Evangelista in sv. Katarine), predvidoma z nekega starejšega, neohranjenega oltarja v cerkvi, ter dva para starejših svečnikov. Kipe in svečnike je s soglasjem lastnika prevzel ZVKDS, OE Novo mesto.

Župljani in krajani Malega Vrha na lokaciji porušene cerkve načrtujejo gradnjo nove cerkve po njenem vzoru, v katero bo nameščena ohranjena oltarna oprema.

Slika 1: Cerkev sv. Jakoba po potresu v Petrinji leta 2020 (Foto: Bojan Zaletelj, 2021)

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Pišece – Cerkev sv. Mihaela z župniščem
EID:	1-03246
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Ureditev tlaka v prezbitteriju župnijske cerkve in delna menjava oken na župnišču
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Pišece

V letu 2025 je bil v prezbitteriju župnijske cerkve sv. Mihaela v Pišecah preurejen tlak. Ko je bil po določilih drugega vatikanskega koncila v prejšnjem stoletju preurejen prezbitterij, je bil nivo pohodne površine v celotnem prezbitteriju zravnán z uporabo lesenega podesta in tapisona, ki je v desetletjih dotrajal. Namesto lesenega podesta je bil v letu 2025 izveden plavajoči estrih, tako da so pod njim ostale ohranjene starejše šamotne ploščice in kamnit tlak (oboje je primerljivo s predvidoma sočasno obstoječim tlakom v cerkveni ladji). Na estrih so bile položene stare, a dobro ohranjene šamotne ploščice, ki so bile do leta 2025 na hodnikih v nekdanji moški bolnišnici v Novem mestu. Na stavbi župnišča v Pišecah, ki se drži cerkvene stavbe, je bil v letu 2025 zamenjan tudi del oken. Drugi del oken bo zamenjan v letu 2026.

Ureditev tlaka v prezbitteriju je izvedlo podjetje ITG, d. o. o., iz Ljubljane, okna na župnišču je izdelalo podjetje M Sora, d. d., iz Žirov. Delo je v okviru javnega razpisa sofinancirala Občina Brežice.

Slika 1: Pogled na stari tlak v prezbitteriju po odstranitvi lesenega podesta (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Slika 2: Na novo urejeni tlak v prezbitteriju med zaključnimi deli (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Pišece – Grad
EID:	1-00524
Status:	Kulturni spomenik državnega pomena
Poseg:	Restavriranje štukiranih in poslikanih stropov v slavnostni dvorani in salonu
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo RS

Zavod za restavracije PLUS iz Ljubljane je po naročilu Ministrstva za kulturo in na podlagi predhodnih restavratorskih raziskav od septembra do konca novembra izvedlo obširno restavriranje stropnega ometa, poslikav in štukaturnega okrasja v slavnostni dvorani in salonu gradu Pišece ter izdelalo obširno poročilo o izvedenem delu. Grajski prostori so bili celovito obnovljeni leta 2014, ko so bile restavrirane in delno rekonstruirane tudi stenske in stropne šablonske poslikave in stropne štukature. Do poškodb je prišlo bodisi zaradi zamakanja strehe bodisi zaradi stresa v stropnih konstrukcijah, zaradi česar je bilo treba v salonu tudi vgraditi nov apneni stropni omet. Zidarska opravila je izvedlo podjetje Bratkovič, gradbene storitve in inženiring, d. o. o., iz Velike vasi pri Krškem.

Slika 1: Razpokan stropni omet s šablonsko poslikavo in štukaturnim okrasjem v grajskem salonu (Foto: Anja Urbanc, 2024)

Slika 2: Konstrukcijske poškodbe na lesenem stopnem nosilcu, trstiki in ometu v slavnostni dvorani (Foto: Anja Urbanc, 2024)

Slika 3: Priprava lesene stropne konstrukcije za nanos novega apnenega ometa v grajskem salonu (Foto: Anja Urbanc, 2025)

Slika 4: Injektiranje stropnih ometov v slavnostni dvorani (Foto: Anja Urbanc, 2025)

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Rigonce – Arheološko najdišče Gradišnica
EID:	1-10785
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Gradnja stanovanjske hiše; predhodne arheološke raziskave – geofizikalne raziskave, testni jarki, arheološke raziskave ob gradnji
Odgovorni konservator:	Mag. Uroš Bavec, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Uroš Bavec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Financiranje predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna in iz sredstev investitorja novogradnje

Sicer širše zastavljene arheološke raziskave severnega dela naselja Rigonce, namenjenega pozidavi, so v minulem letu znova potekale le na delu parcelne št. 4/10 (4/12 – del), k. o. Rigonce. Opraviti imamo z večjim območjem sklenjene rimskodobne poselitve, verjetno manjšim mestom, *vicusom* ali podeželsko posestjo – *villa rustica* (Breščak 1990, 185). Predhodne geofizikalne raziskave so jasno nakazale ostanke stavb na celotni parceli 4/10, k. o. Rigonce. Ostanki segajo še na sosednje parcele (mdr. na zahodno ležečo »zazidljivo« parcelo št. 4/9) in so bili tudi potrjeni z izkopom strojno-ročnih testnih sond (Murko, M., et al. 2024, 6). Problematiko novogradnje smo reševali na podlagi podatkov iz IZP gradbene dokumentacije, na podlagi omenjenih predhodnih arheoloških raziskav, opravljenega konservatorskega nadzora ZVKDS, OE Novo mesto, in na osnovi ugotovljenega stanja neposredno po odstranitvi humusne plasti. V kulturnovarstvenem mnenju smo zahtevali, da se prostor po odstranitvi humusne plasti najprej zaščiti – prekrije z geotekstilom 400 g/m² (na območju stanovanjskega objekta pa še z geomrežo minimalne natezne trdnosti 30 kN/m² v obeh smereh) ter nasutjem peska granulacije 0–8 mm v debelini 0,10 metra, nato pa s tamponom, predvidenim v projektni dokumentaciji (ok. 0,8 m). Ocenjujemo, da bi z upoštevanjem zgoraj navedenih zaščitnih ukrepov ostali negativni vplivi na potencialno ohranjeno nepremično arheološko dediščino minimalni, prav tako se z novogradnjo na mestu posega okoljski dejavniki bistveno ne spreminjajo, saj nov gradbeni poseg nikjer ne posega globlje od obstoječih modernih nasutij. Infrastrukturni vodi za nov objekt naj bi se v celoti izvajali v nasutem materialu in po napotkih konservatorske službe. Dodatna zaščita gradbene jame objekta z geotekstilom in geomrežo, glede na tehnične karakteristike, prenese obremenitve do teže približno 3 tone/m², kar je ocenjeno kot dvakratnik obtežitve povprečne stanovanjske stavbe/m².

Bremec, R., Kumer B., G. Tica 2025, Poročilo o izvedbi arheoloških raziskav ob gradnji pred izgradnjo objekta v naselju Rigonce, na parc. št. 4/10, k. o. 1294 – Rigonce (izd. PJP, d. o. o., Slovenska Bistrica, junij 2025)

Breščak, D. 1990, Rigonce. – Varstvo spomenikov 32, 185

Murko, M., Šajn M., G. Rutar et al. 2024, Poročilo o izvedenih arheoloških raziskavah na območju predvidene gradnje stanovanjske hiše Kunšek, parc. št. 4/10, k. o. 1294 Rigonce (izd. CPA, Ljubljana, maj 2024)

Slika 1: Območje arheoloških raziskav s prikazom rezultatov geofizikalnih raziskav – interpretacija georadarskih profilov (po Murko, M., et al. 2024, izd. G. Rutar, 2024, sl. 5)

Slika 2: Odstranjevanje humusne plasti v velikosti bodočega posega na parc. št. 4/10 (4/12 – del) k. o. Rigonce (Foto: PJP, d. o. o., 2025)

Občina:	ČRNOMELJ
Naziv enote:	Črnomelj – Grad
EID:	1-09258
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Prenova dela črnomaljskega gradu
Odgovorni konservator:	Mojca Verček Rems, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Črnomelj Ministrstvo za kulturo (v sklopu projekta Načrti za okrevanje in odpornost 2023–2025)

Projekt Občine Črnomelj *Branilci krone in meja, projekt obnove ter oživitve pritličja gradu Črnomelj in mestnega jedra Črnomelj* je zajemal dokončanje ureditve vseh pritličnih prostorov, atrija, grajske kleti, ureditev javnih sanitarij, obnovo fasade grajskega stolpa, nabavo tehnične opreme za dogodke, izdelavo razdelilne kuhinje in nabavo multimedijske opreme za izvajanje digitalizacije. Izvedena so bila vsa gradbeno-obrtniška, elektroinštalacijska in strojna, fasaderska, tlakarska in mizarska opravila, sanirana je bila vlaga, znižani tlaki in namestitvev inštalacij. Na podlagi rezultatov sondiranja so bile prepleskane vzhodna, jugozahodna in južna fasada gradu. V prostorih bodoče trgovine je odkriti del okroglega stolpa prezentiran *in situ*, na način pod stekleno, pohodno površino. Obnovljena so bila vhodna hrastova vrata in pripadajoče okovje. Restavrirana stropna poslikava pa je dobila novo lokacijo v hodniku ob atriju. Dokončno je obnovljenih in opremljenih 922 m² pritličja gradu Črnomelj s pridobljenimi sanitarijami in izboljšano dostopnostjo za vse skupine obiskovalcev.

Projektno dokumentacijo je izdelalo podjetje GEA CONSULT, inženiring, projektiranje in svetovanje, d. o. o., arhitekt Aleš Hafner, Mestni trg 5, 4220 Škofja Loka, izvajalec del je bil ZIR, d. o. o., Ljubljana, ter podizvajalec Margrad, d. o. o. (zanj Ivan Pavlakovič), iz Črnomlja.

Slika 1: Rekonstrukcija lesenega stropa v dvorani (Foto: Mojca Verček Rems, 2025)

Slika 2: Restavrirana vhodna hrastova vrata gradu (Foto: Franc Aš, 2026)

Občina:	ČRNOMELJ
Naziv enote:	Črnomelj – Grad, Črnomelj – Mestno jedro
EID:	1-09258, 1-00087
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Prenova dela črnomaljskega gradu – prezentacija arheoloških ostalin
Odgovorni konservator:	Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Črnomelj Ministrstvo za kulturo

Arheološka izkopavanja v južnem traktu črnomaljskega gradu je v letu 2023 izvedla Skupina STIK v sklopu novih ureditev ob prenovi črnomaljskega gradu. Odkrite so bile naselbinske plasti in strukture iz časa mlajše železne dobe ter poznoantičnega obdobja ter ostaline, povezane z gospodarskimi dejavnostmi v tem času. V prostorih bodoče trgovine pa je bil odkrit močan temelj nekdanjega polkrožnega stolpa s pripadajočo cisterno ali kletjo, ki je segal izven prostorov današnjega gradu. Zaradi odlične ohranjenosti in izjemnosti odkritja smo se odločili, da odkriti del okroglega stolpa prezentiramo *in situ* na način, da se ostaline restavrirajo in ob ustreznem prezračevanju prezentirajo pod stekleno pohodno površino. Restavratorsko-konservatorske posege na kamnitih in glinenih površinah je izvedlo podjetje Triptih, d. o. o., iz Ljubljane. Načrt prezentacij arheoloških ostalin je delo podjetja GEA CONSULT, inženiring, projektiranje in svetovanje, d. o. o. (zanj Aleš Hafner), iz Škofje Loke, gradbena izvedba je delo podjetja Margrad, d. o. o. (zanj Ivan Pavlakovič), iz Črnomlja.

Slika 1: V tlorisu predstavljen kamnit temelj stolpa in domnevni vodni zbiralnik ali klet, ki ga datiramo v čas 15.–17. stoletja. (Izdelal: Skupina STIK, 2024)

Slika 2: Konservatorko-restavratorski posegi (Foto: Tina Britovšek, 2024)

Slika 3: Postavitev kovinske konstrukcije nad arheološkimi ostalinami (Foto: Tina Britovšek, 2025)

Slika 4: Trgovina in INFO točka v gradu Črnomelj z in situ ohranjenim obrambnim stolpom (Foto: Tina Britovšek, 2025)

Občina:	ČRNOMELJ
Naziv enote:	Črnomelj – Kulturni dom
EID:	1-00089
Status:	Kulturni spomenik državnega pomena
Poseg:	Celovita obnova Kulturnega doma Črnomelj
Odgovorni konservator:	Judita Podgornik Zaletelj, ZVKDS, OE NM Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM Martin Pungerčar, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo RS

Obnovo kulturnega doma v Črnomlju je projektiralo podjetje Elementarna, projektiranje in svetovanje, d. o. o., iz Ljubljane, izvajalec del pa je bil TGH, gradbeništvo, trgovina in inženiring, d. o. o., iz Črnomlja. Celovita obnova kulturnega doma se je začela na začetku leta 2024 ter se nadaljevala v letu 2025 in je obsegala statično in energetske sanacije objekta. Dvorana je pridobila nov oder s povečanim portalom, dvignjena sedišča v dvorani, nov balkon s sedišči in zopet vzpostavljeni loži s sedišči. Obnova je zajemala tudi poglobitev prostora pod odrom, kjer so po novem umeščene sanitarije in garderoba za nastopajoče. ZVKDS, Restavratorski center, je v okviru redne dejavnosti očistil in restavriral Savinškov relief na fasadi in stebre v notranjosti, energetske sanirane je bila tudi preostala fasada. Sanirale so se tudi inštalacije, streha, uredile nove pisarne, utrjena so bila tla na podstrešju, s čimer je bila omogočena uporaba podstrešja, kjer sta se uredila nov razstaveni prostor ter strojnica. Dostop do vseh etaž objekta je omogočen z dvigalom oziroma po na novo postavljenem stopnišču. Dvorana kulturnega doma je po novem opremljena tudi s sodobno avdio in video opremo. Ker je varovani leseni strop dvorane pritrjen na leseno konstrukcijo strehe, se je ta v celoti ohranila in statično utrdila (jekleni profili) ter ustrezno protipožarno zaščitila. V obnovi izvedena nova podoba dvorane ohranja vse varovane sestavine spomenika. Na novo se je ustrezno uredil tudi plato pred objektom.

Sliki 1 in 2: Kulturni dom Črnomelj med celovito prenovo (Foto: Vita Weiss Babič, 2025)

Občina:	DOLENJSKE TOPLICE
Naziv enote:	Soteska ob Krki – Grad Soteska
EID:	1-09565
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Prenova grajskega dvorišča in vrta pri gradu
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Dolenjske Toplice

Občina Dolenjske Toplice je s sofinanciranjem Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport v sklopu evropskega Mehanizma za okrevanje in odpornost celovito prenovila grajsko dvorišče v večnamenski prireditveni prostor z amfiteatrom in odrom ter obenem tudi rekonstruirala nekdanji baročni parterni grajski vrt ob vhodnem pročelju, vključno z obodnimi kamnitimi zidovi in zidanim vodnjakom. Projektno dokumentacijo sta izdelali novomeški projektivni podjetji SPINA, d. o. o., in Acer, d. o. o., arheološke raziskave je opravilo podjetje ARHAT, arheološke raziskave Aleš Tiran, s. p., iz Novega mesta, gradbeno-obrtniška opravila pa podjetje GPI Tehnika, d. o. o., iz Novega mesta.

Slika 1: Arheološke raziskave na dvorišču z odkritimi temelji in tlaki južnega trakta ter odstranjevanje bršljana z vzhodnega obodnega zidu (Foto: Tomaž Golob, 2025)

Slika 2: Stanje baročnega vrta ob vhodnem pročelju gradu (Foto: Tomaž Golob, 2025)

Slika 3: Prenovljeno dvorišče s prireditvenim prostorom (Foto: Tomaž Golob, 2025)

Slika 4: Prenovljen baročni parterni vrt (Foto: Tomaž Golob, 2025)

Občina:	KOSTANJEVICA NA KRKI
Naziv enote:	Kostanjevica na Krki – Župnišče Oražnov trg 5
EID:	1-09723
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Interventna sanacija dela SZ trakta
Odgovorni konservator:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM Mag. Pavla Peterle Udovič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo Občina Kostanjevica na Krki

Kostanjeviški otok z najstarejšim mestom na Dolenjskem od druge polovice 16. stoletja zaznamuje Ministerialni oziroma Župnijski dvorec, največja profana stavba na otoku. Gre za raščeno arhitekturo, ki jo sestavljata dva trakta. V starejšem SZ traktu je bilo do leta 1986 župnišče, v JV traktu pa je bil med letoma 1956 in 2020 Lamutov likovni salon. Po potresu leta 2020 je bil dvorec iz varnostnih razlogov zaprt. Potres je najbolj prizadel SZ trakt dvorca, saj je bil ta po preselitvi župnišča (1986) in v njem prebivajoče družine Lokar (2015) brez vsebine in slabo vzdrževan. Zaradi povsem dotrajane strehe in statičnih poškodb mu je grozila samoporušitev. Na podlagi Elaborata mehanskega tehničnega stanja objekta in analize potresne odpornosti s smernicami za sanacijo (2021) in Geološko-mehanskega poročila iz 2022 je bil pripravljen popis del za najnujnejšo sanacijo njegovega SZ trakta, ki sta jo v letu 2025 finančno podprla Ministrstvo za kulturo in Občina Kostanjevica na Krki. Pred pričetkom dela je bil opravljen pregled objekta s strani Zavoda RS za varstvo narave zaradi morebitnega kotišča oziroma prezimovanja netopirjev. Pri pregledu ostrešja je bilo ugotovljenih nekaj posameznih manjših kotišč. Izvajalec SL-inženiring Boršt, d. o. o., s podizvajalci je pričel delati oktobra 2025. Do konca leta je odstranil dotrajano strešno konstrukcijo in kritino ter začel statično sanacijo zidovja, izvedbo armiranobetonskega venca po obodu nosilnih sten in obnovo polkrožnih strešnih vencev. V letu 2026 bo delo nadaljeval. SZ trakt bo dobil novo strešno konstrukcijo in kritino. Nosilne obodne stene bodo protipotresno sanirane z vgradnjo vertikalnih in horizontalnih zateznih vezi na zunanjem licu fasade, saj slaba kamnita struktura zidov onemogoča izvedbo prvotno načrtovanih perfo sider. Obodni zid bo z zunanje strani tudi podtemeljen, obbetoniran in hidroizoliran. Ob stenah bo izvedena drenaža z odtokom meteornih vod stran ob objekta. Pred in med posegi v zemljišče ob objektu je predvideno arheološko dokumentiranje ob gradnji.

Slika 1: Župnijski dvorec pred obnovo (Foto: Dušan Štepec, 2025)

*Slika 2: Stanje dotrajane strešne konstrukcije na SZ traktu dvorca
(Foto: Dušan Štepec, 2025)*

*Slika 3: Župnijski dvorec po odstranitvi strešne konstrukcije na
delu SZ trakta (Foto: Dušan Štepec, 2025)*

*Slika 4: Lesen opaz, pripravljen za izvedbo polkrožnega strešnega
venca (Foto: Dušan Štepec, 2026)*

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Koritnica – Cerkev sv. Petra
EID:	1-02209
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Konservatorsko-restavratorski posegi na glavnem oltarju sv. Petra
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Raka

Glavni oltar sv. Petra v podružnični cerkvi v Koritnici je primer zlatega oltarja, izdelanega ok. 1660 (napis v kartuši). Leta 1892 ga je obnovil podobar Jakob Grum.

V sklopu konservatorsko-restavratorskih posegov v letu 2025 je bila ohranjena, utrjena, očiščena in lokalno retuširana večina obstoječe pozlate in polihromacije oltarja. V celoti rekonstruirani (čez ohranjene starejše plasti) so bili inkarnat in lasje na kipih sv. Petra in dveh *puttov*, ki so bili neprimerno preslikani v 20. stoletju. Ker so bili prvotna stranska kipa sv. Pavla in sv. Matije, dva od *puttov* ter levi stranski stebriček na oltarju odtujeni v devetdesetih letih, so bili v sklopu posegov izdelani nadomestna kipa sv. Pavla in sv. Matije ter replika manjkajočega stranskega stebrička.

Konservatorsko-restavratorske posege in oba nova kipa ter stebriček je izvedlo Restavratorstvo Vene, Aleš Vene, s. p., iz Štrita pri Bučki, v okviru javnega razpisa jih je sofinancirala Mestna občina Krško.

Sliki 2 in 3: Oltar pred posegi in po zaključenih kons.-rest. posegih (Foto: Lucija Fabjančič, 2024 in 2025)

Sliki 1: Zlati oltar iz Koritnice na fotografiji iz leta 1958 (Vir: INDOK)

Pripravila: Lucija Fabjančič

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Krško – Trasa rimskodobnega vodovoda
EID:	1-11137
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Rekonstrukcija obstoječega objekta in dozidava novega objekta
Odgovorni konservator:	Mag. Pavla Peterle Udovič, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Pavla Peterle Udovič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Trgomoto Krško, d.o.o.

Na območju Krškega je znana trasa rimskodobnega vodovoda, ki poteka izpod hriba Narpel proti jugu vse do Drnovega (rimskodobnega mesta Neviodunum). Na podlagi že v preteklosti opravljenih arheoloških raziskav v neposredni bližini smo v Krškem pričakovali vodovod tudi na parcelni št. 1067/116, k. o. Leskovec. Arheološke raziskave ob gradnji je opravila ekipa podjetja Luxor d. o. o., ki je odkrila in dokumentirala kamnite strukture, ostanke rimskodobnega vodovoda. Kanal, ki je potekal v smeri S–J, je bil sestavljen iz zidanega dna in dveh stranic. Dno kanala, široko 0,50 m, je bilo ometano oz. zaščiteno z rdečkasto oranžnim maltnim tlakom. Nad njim so bile svinčene ploščice z železnimi zakovicami, ki so najverjetneje pritrjevale leseni, neohranjeni del kanala. Pokrov kanala ni bil ohranjen.

Slika 1: Območje arheoloških raziskav ob gradnji pred trgovino Spar v Krškem, pogled proti vzhodu (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Ohranjeni ostanke zidanega kanala rimskodobnega vodovoda, pogled proti severu (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Raka – Vas Raka – Arheološko najdišče Arch vplivno območje Raka – Cerkev sv. Lovrenca
EID:	1-17321, 1-16531, 1-02207
Status:	Registrirane enote kulturne dediščine
Poseg:	Kanalizacija in čistilna naprava Raka (2. faza)
Odgovorni konservator:	Mag. Pavla Peterle Udovič, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Pavla Peterle Udovič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Mestna občina Krško

Območje Rake je bilo neprekinjeno poseljeno od prazgodovine do danes. Zaradi gradnje druge faze kanalizacije so bile predpisane predhodne arheološke raziskave v obliki arheološke raziskave ob gradnji in arheološkega izkopavanja, ki so potekale v letih 2024 in 2025. Izvajala jih je ekipa Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar, s. p., iz Celja. Ekipa je občasno delala v nemogočih razmerah, saj so delo ovirali hudourniška voda in stalni vdori vode iz kanalizacije.

Arheološke raziskave so potekale po trasah današnjih cestišč, ki potekajo, kot se je izkazalo, na istih mestih že stoletja. Razni infrastrukturni posegi so v modernem in recentnem obdobju ponekod popolnoma izbrisali arheološki zapis ali ga močno poškodovali (kanali K1a, K5, K7). Na preostalih mestih se je dokaj dobro ohranil (kanali K1, K3, K5 – jugovzhodni del). Tako so bila na območju kanala K3 odkrita novoveška cestišča in številni vodni nanosi, ki so v precejšnji meri vplivali na poselitev in dogajanje na tem območju Rake. Pod vodnimi nanosi so bile v sektorju K3 3/3 odkrite do sedaj za Rako neznane strukture in plasti iz časa srednje bronaste dobe (14. oz. 13. st. pr. n. št.). Najdbe nakazujejo, da gre najverjetneje za naselbinske ostanke. Razni vkopi, razumemo jih kot ostanke lesenih vertikalnih elementov, so bili v in ob jarku. Morda so predstavljali del palisade, ki je obdajala naselbino. V jarku so bili odkriti tudi človeški kostni ostanki odrasle osebe, ki so sprožili več še nerešenih vprašanj: ali gre za en sam grob ali za grobišče ali za nekakšno prakso povezano z verovanjem (obredni pokop, darovanje ipd.) ali gre za kultni prostor. Vprašanja ne dobijo odgovorov zaradi premajhnega območja raziskav.

Zanimiva je bila tudi lega samih struktur na močvirnih tleh vodne kotanje, ki se je razprostirala na velikem delu območja zahodno od cerkvenega areala. Ta kotanja se je napajala iz vodotoka, ki je pritekel iz severne oziroma severovzhodne smeri in je vplival na rabo območja vse do konca novega veka. Takšen močvirnat svet arheologom da redko priložnost za odvzem vzorcev za pelodno analizo, saj se pelod ohrani le v vlažnih tleh. Analiza, ki jo je opravila dr. Maja Andrič z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU, je pokazala, da je vzorec zemljine iz polnila starejšega jarka vseboval ravno dovolj ostankov peloda za okvirno rekonstrukcijo nekdanje krajine. Območje je bilo takrat zamočvirjeno, ohranjeni pelod pa nakazuje na prisotnost poljedelstva in pašništva v okolici bronastodobne naselbine.

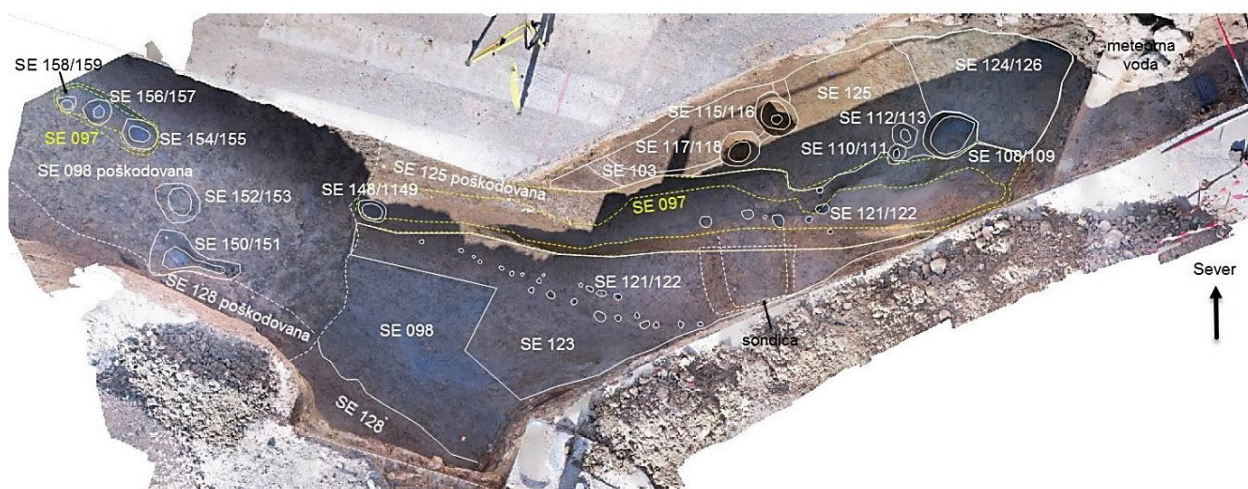
Na podlagi rezultatov arheoloških raziskav se je pričel postopek vpisa novega arheološkega najdišča v Register nepremične kulturne dediščine (RNPD).

Slika 1: Kanal K5a: severovzhodno od cerkve sv. Lourenca, neposredno ob cerkvenem obodnem zidu so bili odkriti fragmenti železnodobne keramike, ostanki zgodnjenovoveškega kurišča in domnevnega protiturškega obrambnega jarka. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2024)

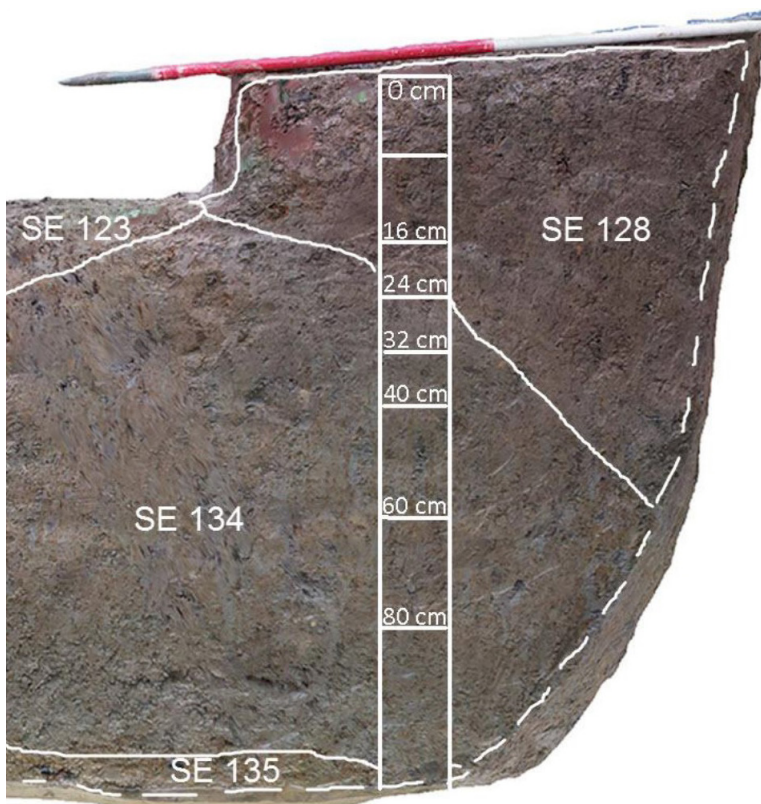
Slika 2: Kanal K5a, ostanki starih tlakov novoveških cestišč in temelj zidu danes porušene hiše Raka 38 (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2024)

Slika 4: Kanal K3 3/3, tloris 16 z interpretiranimi SE-ji. Vkopi za stojke – vertikalne lesene nosilce (SE 150/151, 152/153, 154/155, 156/157, 158/159), vkopane v hodno površino (SE 128 in 123), in serija odtisov količkov za palisado (SE 121/122) pilotiranih z nivoja, ki predstavlja zapolnitev jarka (SE 098/127). Strukture predstavljajo ostanke prazgodovinske naselbine. (Foto: J. Hauptman, sestavil: P. Stergar, interpretacija: S. Porenta)

*Slika 5: Delo ekipe so občasno ovirali hudourniška voda in stalni vdori vode iz kanalizacije.
(Foto: S. Porenta, 2024)*

Slika 6: Izris plasti (SE) in lokacije palinološkega stratigrafskega stolpca z nivoji odvzema posameznih vzorčkov (Foto: J. Hauptman, izdelal: P. Stergar, izris SE: S. Porenta)

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Trška Gora pri Krškem – Cerkev sv. Jožefa
EID:	1-01952
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Konservatorsko-restavratorski posegi na slikah križevega pota
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Krško

Slike križevega pota iz cerkve na Trški Gori pri Krškem so izdelane v tehniki sitotiska na grundirano platno. V letu 2024 so bili na vseh slikah in njihovih okvirjih izvedeni konservatorsko-restavratorski posegi. Platna so bila podlepljena, mesta poškodb na slikah zakitana in retuširana. Po večini so bili znova uporabljeni prvotni podokvirji, saj so bili v dobrem stanju. Okvirji slik so bili obnovljeni.

Konservatorsko-restavratorske posege je izvedlo Restavratorstvo Vene, Aleš Vene, s. p., iz Štrita pri Bučki, v okviru javnega razpisa jih je sofinancirala Mestna občina Krško.

Slike 1, 2 in 3: Peta postaja križevega pota pred in med posegi ter po zaključenih kons.-rest. posegih (Foto: Lucija Fabjančič, 2024 in 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Vihre – Cerkev sv. Urha
EID:	1-01965
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Obnova kritine in fasade zvonika
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Leskovec pri Krškem

Zvonik cerkve sv. Urha na Vihrah je bil ohranjeni srednjeveški ladji prizidan naknadno, a neznano kdaj (glede na zaris na karti franciscejskega katastra, verjetno po 1825). Na najstarejši ohranjeni fotografiji iz leta 1918, ki jo hrani Arhiv RS, ima sedanjo podobo.

V letu 2024 je bila z bakreno kritino nadomeščena dotrajana pločevinasta strešna kritina na zvoniku. Strešna konstrukcija je ohranjena. Lokalno je bil zaradi zamakanja saniran dotrajani omet na zvoniku, fasadna površina je bila prepleskana.

Dela sta izvedli podjetji Zaključna dela v gradbeništvu, Marko Urbanč, s. p., z Drnovega pri Krškem in Kleparstvo Baznik, Benjamin Baznik, s. p., iz Cerkelj ob Krki, v okviru javnega razpisa jih je sofinancirala Mestna občina Krško.

Slika 1: Cerkev na Vihrah na fotografiji iz leta 1918 (Vir: SI AS 1100, C. kr. spomeniški urad, 1853–1918)

Slika 2: Zvonik cerkve na Vihrah pred obnovo (Foto: Lucija Fabjančič, 2024)

Slika 3: Zvonik cerkve na Vihrah po zaključeni obnovi (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Krško – Kapucinski samostan
EID:	1-10286
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Menjava kritine – Valvasorjeva knjižnica
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Mestna občina Krško

Sanacija strehe kapucinskega samostana v Krškem v letu 2025 je obsegala menjavo kritine, izvedbo kleparskih del ter ureditev žlebov, pri čemer je bilo toplotno izolirano tudi ostrešje, zamenjana so bila okna na frčadah in urejen je bil nov strelovod. Na podstrešju objekta je bil narejen nov strop iz suhomontažnih plošč (mavčne plošče), urejena je bila nova razsvetljava in obnovljen parket z brušenjem. Delo je v celoti financirala Mestna občina Krško, krovsko in kleparsko delo je izvedlo podjetje Strehca, d. o. o., iz Novega mesta.

Slika 1: Stanje strehe pred sanacijo (Foto: Lucija Fabjančič, 2023)

Slika 3: Stanje strehe po sanaciji (Foto: Vita Weiss Babič, 2025)

Slika 2: Med posegi na strehi (Foto: Vita Weiss Babič, 2025)

Pripravila: Vita Weiss Babič

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Cerkev sv. Mihaela v Šmihelu
EID:	1-02085
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Konservatorski-restavratorski posegi na kipu Rožnovenske Matere božje
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Šmihel pri Novem mestu

V letu 2025 so bili izvedeni konservatorsko-restavratorski posegi na kipu Marije z otrokom na prestolu iz cerkve sv. Mihaela v Šmihelu pri Novem mestu, znane tudi kot Rožnovenska Mati božja s konca 19. stoletja. Delo je izvedla mag. Mateja Ocepek, akad. kip., konservatorica-restavratorica.

Sondiranje je razkrilo, da je imel kip Marije z Detetom dve plasti poslikav in pozlate, medtem ko je bil leseni podstavek, namenjen nošenju v procesijah, v slabem stanju. Cilj posega je bila na željo investitorja vzpostavitev prvotne funkcije. ZVKDS je predvidel ohranjanje pozlate in polikromacije po načelu minimalne intervencije.

ZVKDS ni bil obveščen, kdaj so se restavratorski postopki na kipu izvajali, in je prejel *Poročilo o opravljenem konservatorsko-restavratorskem posegu – Marija na prestolu, mag. Mateja Ocepek akad. kip., kons.-rest., Mrzli Vrh, 15. 10. 2025* po vrnitvi kipa v cerkev. Posledično nad delom ni bilo možno izvajati konservatorskega nadzora, ki mora biti bistveni del vsakega posega te vrste in bi po mnenju ZVKDS pripomogel k bolj avtentični podobi kipa. Barvni toni na kipih Marije in Deteta so povsem neustrezni, izvedeni preveč monokromno, odprto ostaja tudi vprašanje obsega ohranjene prvotne in sekundarne polikromacije.

Slika 1: Kip Rožnovenske Matere božje pred konservatorsko-restavratorskimi posegi (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 2: Kip Rožnovenske Matere božje po izvedenih posegih (Foto: Ana Krevelj, 2026)

Pripravila: dr. Ana Krevelj

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Cerkev sv. Nikolaja
EID:	1-00494
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Začasna stabilizacija slopov v kripti stolnice sv. Nikolaja
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Stolna župnija Novo mesto

Stolna župnija Novo mesto je v letu 2024 začela gradnjo škofovske grobnice v kripti stolne cerkve sv. Nikolaja, katere gradnjo umeščamo v čas od ustanovitve kolegiatnega kapitlja leta 1493 pa do prvega ali drugega desetletja 16. stoletja. Konec leta 2024 je bil izveden izkop 2 geomehanskih sond za potrebe preverbe možnosti izvedbe in priprave projekta grobnice, in sicer preverjanje sestave tal in obstoja morebitnih arheoloških ostalin, saj cerkev stoji na območju arheološkega najdišča Novo mesto – Arheološko najdišče Mestno jedro - Kandija (EID 1-00493). Ogled stanja objekta je odprl vprašanje statike kripte zaradi razpok in zamaknjenosti slopov, ki nosijo obok kripte. Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG) je izvedel raziskave in izdelal *Poročilo o rezultatih laserskega skeniranja, pregleda in analize stanja stebrov kripte stolne cerkve v Novem mestu (1193/24-610-1)*, na podlagi katerega je bilo ugotovljeno, da je treba zagotoviti višjo varnost nosilne konstrukcije, ter podal predlog sanacije. V marcu 2025 je sledil ukrep začasne stabilizacije slopov. V juniju je bila izdelana še idejna zasnova *Predstavitev idejne rešitve utrditve obstoječih preobremenjenih in poškodovanih stebrov v kripti cerkve*.

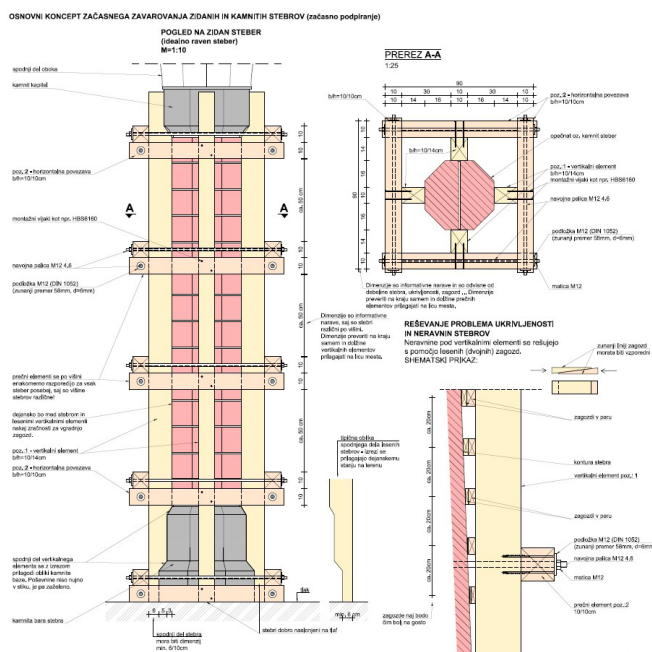
Predlagani ukrepi predstavljajo korenit poseg v stavbno substanco in pojavnost enega najpomembnejših spomenikov na Dolenjskem, zato je ZVKDS sklical strokovno komisijo za presojo ustreznosti predlaganih posegov z vključitvijo strokovnjakov različnih strok, tudi zunaj ZVKDS. Slednja ugotavlja, da predlog statikov kot cilj ne zasleduje zgolj izboljšanja stanja, ampak tudi povečanje varnosti. Situacijo primarno obravnavajo kot konstrukcijski problem na inženirski način. Stališče komisije pa je, da se izvajajo zgolj tisti posegi, ki so zares nujni in s katerimi se kulturni spomenik tudi ohranja, pri tem pa naj se upošteva kvaliteta avtentičnih materialov. Statična sanacija kripte je predvidena v letu 2026.

Slika 1: Kripta novomeške stolnice (Foto: Ana Krevelj, 2023)

Slika 2: Izvedba geomehanske sonde v tleh kripte novomeške stolnice (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 3: Načrt začasne stabilizacije slopov na podlagi predloga Pavla Pučnika, dipl. inž. gradb., Zdenka Vranješa, univ. dipl. inž. gradb., in Iztoka Leskovarja, univ. dipl. inž. gradb. (Avtorja: Zdenko Vranješ, u.d.i.g., in Pavel Pučnik, d.i.g., 2025)

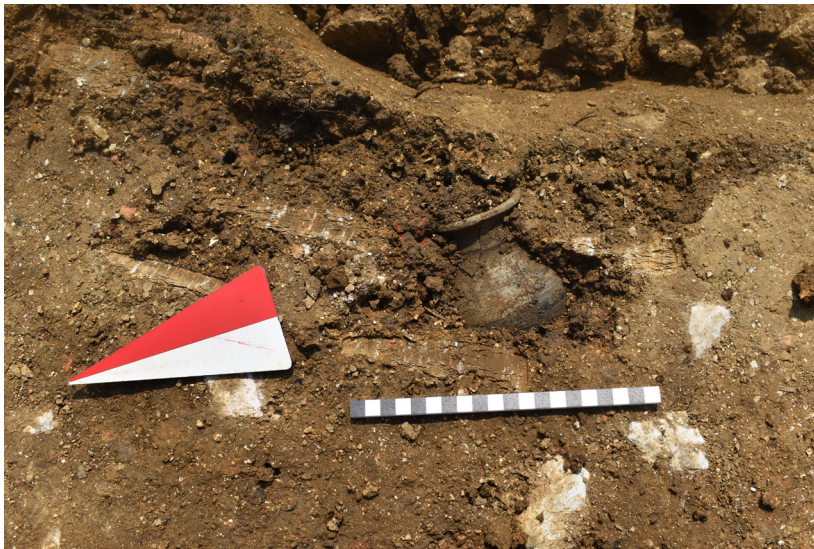
Slika 4: Začasna stabilizacija slopov (Foto: Klavdio Peterca, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Mestno jedro Novo mesto – Arheološko najdišče Mestno jedro – Kandija Novo mesto – Območje Kapitlja
EID:	1-00492, 1-00493, 1-09331
Status:	Spomenik lokalnega pomena, registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Ureditev parkirišča na Kapiteljskem hribu
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Škofija Novo mesto

Arheološka izkopavanja na Kapiteljskem hribu so potekala zaradi predvidene ureditve parkirišča znotraj proštjskega vrta na skupni površini 530 m². Arheološke raziskave je izvedla ekipa podjetja Arhat, s. p., iz Novega mesta od maja do oktobra 2025 z vmesnimi prekinitvami. Pod novoveškimi ureditvami vrta so bile odkrite starejše naselbinske plasti in strukture, kot so ostanki bivalnih objektov, ognjišč, peči, tlakov, odpadne jame ..., med njimi najstarejše segajo v čas starejše železne dobe. Iz časa mlajše železne dobe sta bila dokumentirana dva bivalna objekta, ki sta izpričana z dvema poselitvenima fazama. Raziskava je potrdila tudi poselitev območja v rimskem obdobju, najmlajši depoziti iz tega obdobja segajo v čas pozne antike, kar potrjuje tudi najdba novca iz 4. stoletja. Srednjeveških ostalin ni bilo odkritih, kar je najverjetneje posledica intenzivnih preurejanj vrta v novem veku s številnimi izravnjavami, tlakovanji in gradnjo različne infrastrukture.

Slika 1: Območje arheoloških izkopavanj na Kapiteljskem hribu v Novem mestu (Foto: Žiga Mavrič, 2025)

Sliki 2 in 3: V jami je bil najden v celoti ohranjen keramični lonček iz mlajše železne dobe. (Foto: Tjaž Zorman in Žiga Maverič)

Slika 4: Ostanki kamnitega tlakovanja iz rimskega obdobja (Foto: Tjaž Zorman, 2025)

Slika 5: Bronasta fibula (sponka za spenjanje oblačil) je bila najdena v objektu iz mlajše železne dobe, 3.–2. stoletje pr. n. št. (Foto: Žiga Maverič, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Moška bolnišnica
EID:	1-10847
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Celovita prenova v negovalno bolnišnico Julija
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Splošna bolnišnica Novo mesto

Splošna bolnišnica Novo mesto je v nekdanji Moški bolnišnici, ki so jo leta 1894 ustanovili in do konca druge svetovne vojne vodili Usmiljeni bratje, uredila sodobno negovalno bolnišnico Julija s 65 posteljami, namenjeno podaljšanemu bolnišničnemu zdravljenju, rehabilitaciji in paliativni oskrbi. Projekt prenove v vrednosti skoraj 20 milijonov evrov je bil izveden v okviru programa Covid-19 za ureditev prostorov negovalnih bolnišnic. Sredstva so zagotovili Ministrstvo za zdravje, Evropska unija (REACT-EU) in bolnišnica sama. Poleg prenove bolnišnice je bila izvedena tudi nova zunanja ureditev. Projektno dokumentacijo sta izdelali novomeško podjetje SPINA Novo mesto, d. o. o., za prenovo bolnišnice, za zunanjo ureditev pa OPIUS, Gregor Bernard, s. p., iz Novega mesta. Izvajalec del je bil konzorcij podjetij CGP, d. d., iz Novega mesta, TGH, d. o. o., iz Črnomlja in Kolektor, d. o. o., iz Idrije. Konservatorski načrt je izdelal biro 360-Arhitekturni posnetki Smiljan Simerl, s. p., iz Malečnika, restavratorska dela pa je izvedla Saša Snoj iz Ljubljane.

Slika 1: Prenovljeno pročelje negovalne bolnišnice Julija (Foto: Splošna bolnišnica Novo mesto, 2025)

Slika 2: Zunanja ureditev pred vhodom v bolnišnico z vodnjakom (Foto: Splošna bolnišnica Novo mesto, 2025)

Slika 3: Stopnišče s šablonsko stensko in obočno poslikavo (Foto: Tomaž Golob, 2025)

Slika 4: Grb Usmiljenih bratov na hodniku v prvem nadstropju (Foto: Tomaž Golob, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Grad Grm Novo mesto – Območje gradu Grm
EID:	1-08677 1-08762
Status:	Vplivno območje kulturnega spomenika Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Odstranitev grajskega hleva in reševanje nagrobnikov družine Krajec in Pollack
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Zgodovinski arhiv Ljubljana

Grajski hlev ob gradu Grm je bil od leta 2010, ko je bila izdelana prva programska zasnova za obnovo in revitalizacijo gradu Grm, predviden za odstranitev. Na njegovem mestu naj bi bil zgrajen nov sodoben arhiv za potrebe novomeške enote Zgodovinskega arhiva Ljubljana (ZAL). Hlev ob gradu Grm je v zadnjih tridesetih letih služil kot depo za shranjevanje predvsem predmetov z arheoloških najdišč, ki so bili odkriti ob arheoloških raziskavah za potrebe gradnje dolenskega kraka dolenske avtoceste. Ker Zgodovinski arhiv Ljubljana kot upravitelj nekdanjega grajskega hleva ni zmogel zagotavljati rednega vzdrževanja, je objekt iz leta v leto bolj propadal. Ogrožal je premoženje in varnost ljudi. Novomeška območna enota ZVKDS je iz njega postopoma preselila celoten depo arheoloških najdišč. V letu 2025 je ZAL pridobil finančna sredstva za odstranitev propadajočega objekta. Objekt so odstranjevali v septembru in oktobru 2025. Med delom smo na novomeški območni enoti ZVKDS poskrbeli, da smo iz objekta rešili še nekaj dragocenosti, med drugim tudi tri snete freske iz novomeškega frančiškanskega samostana, ki smo jih prenesli v grajski depo, in tri stare nagrobnike. Šlo je za prvotne nagrobnike novomeškega tiskarja in časnikarja Ivana Krajca in njegove žene Matilde Krajec, roj. Pollak, ter njenih staršev Johanna in Franziske Pollak. Vsi trije nagrobniki naj bi izvirali s šmihelskega pokopališča, kjer so jih odstranili, ko so na novo urejali Krajčevo družinsko grobnico. Kamniti ostanki nagrobnikov so bili dolgo zloženi na prostem pri kapeli Božjega groba na Grmu, vse dokler jih niso sodelavci novomeške območne enote ZVKDS od tu ob zadnji prenovi kapele (okoli 2010) prepeljali in na varno shranili v grajskem hlevu. Po odstranitvi hleva so bili nagrobniki odpeljani v Dolenjski muzej.

Slika 1: Grajski hlev pri gradu Grm pred začetkom rušitve (Foto: Dušan Štepec, 2025)

*Slika 2: Med rušitvijo grajskega hleva
(Foto: Dušan Štepec, 2025)*

*Slika 3: Varno deponirani ostanki
nagrobnikov družine Krajec in Pollak pri
gradu Grm (Foto: Dušan Štepec, 2025)*

*Slika 4: Napisni nagrobni kamen Ivana
in Matilde Krajec (Foto: Dušan Štepec,
2025)*

Slika 5: Odstranjevanje hleva pri gradu Grm (Foto: Martin Pungerčar, 2025)

*Slika 6: Prenos snetih fresk iz hleva v
grajski depo (Foto: Tanja Golob, 2025)*

*Slika 7: Deponirane snete freske (Foto:
Tanja Mesojedec, 2025)*

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Otočec – Cerkev sv. Petra
EID:	1-02475
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Pregled stanja grobnice rodbine Margheri na pokopališču v Šentpetru
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Št. Peter – Otočec

V novembru 2025 je Župnija Št. Peter – Otočec skupaj z ZVKDS izvedla pregled in odprtje grobnice rodbine Margheri na pokopališču v Šentpetru, da bi preverila stanje objekta, ki kliče po obnovi. Italijanski grofje Margheri di Commandona so bili lastniki Starega gradu (Altenburg) od leta 1806 pa vse do 1945. Nad vhodom kvadratne stavbe je vzidan ščitek z grbom in letnico 1630, ko je rodbina pridobila savojska plemiška naslova – markizi di San Giorgio in grofje di Commandona. V grobnici je 6 krst in 2 žari, kar ustreza napisom na nagrobnih ploščah, vzidanih v stene grobnice. Krste so položene druga na drugo ob tri stranice, nanje sta položeni žari. Notranjost je v dobrem stanju, brez razpok. Obok je bil ob zadnjem pokopu leta 1972 v celoti obnovljen, prav tako tudi tlak ob kamniti plošči nad grobnico.

Župnija ima v lasti pogodbo, v kateri je zapisana obveza, da za grobnico skrbi vsakokratni lastnik gradu Altenburg. Danes je grad v lasti podjetja Krka, d. d., Novo mesto.

Slika 1: Grobnica rodbine Margheri na šentpetrskem pokopališču (Foto: Ana Krevelj, 2023)

Slika 2: Notranjost grobnice s krstami (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Občina:	METLIKA
Naziv enote:	Metlika – Grad
EID:	1-07481
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Vzpostavitev notranjega stopnišča, vgradnja dvigala in ureditev sanitarij na podstrešju gradu
Odgovorni konservator:	Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Uroš Bavec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Metlika

Projektno dokumentacijo je izdelal BORDO, d. o. o., Ljubljana, izvajalec dela je bilo podjetje BGP Gradnje, d. o. o., iz Gradca. Delo je bilo sofinancirano s strani Sklada za regionalni razvoj Republike Slovenije. Arheološke raziskave je izvedel ARHAT, Aleš Tiran, s. p., iz Novega mesta.

Poseg je obsegal gradnjo novega notranjega stopnišča, vgradnjo dvigala, ki bo zagotavljalo dostopnost v vse etaže gradu za gibalno ovirane osebe in tudi druge obiskovalce muzeja. Uredile so se tudi nove sanitarije na podstrešju. V pritličju gradu, natančneje v prostoru, kjer se dostopa do novega stopnišča in dvigala, je bil na novo urejen prostor, ki bo služil za potrebe recepcije. Med delom se je izkazala potreba po sanaciji dela fasade v atriju gradu. Nad obnovo objekta redno poteka konservatorski in arheološki nadzor.

*Slika 1: Pogled na porušen prizidek ob gradu
(Foto: Vita Weiss Babič, 2025)*

*Slika 2: Pogled na novo zgrajeno stopnišče
(Foto: Vita Weiss Babič, 2025)*

Pripravila: Vita Weiss Babič

Občina:	METLIKA
Naziv enote:	Metlika – Hiša Trg svobode 3
EID:	1-20113
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Celovita obnova objekta
Odgovorni konservator:	Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Uroš Bavec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Metlika

Projektno dokumentacijo je izdelal Atelje Ostan Pavlin, d. o. o., iz Ljubljane, izvajalec del je SANING, d. o. o., iz Kranja. Arheološke raziskave je izvedel ARHAT, Aleš Tiran, s. p., iz Novega mesta, izvedbo sondažnih raziskav sten in stropov je opravila mag. Mateja Ocepek, akad. kiparka – konservatorka-restavratorka.

Druga faza projekta, ki zajema GOI in restavratorska dela, bo sofinancirana iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in proračuna Republike Slovenije.

Pred pričetkom dela je bil objekt brez vsebine in brez uporabnikov prostorov. Predvidena je celovita obnova hiše na naslovu Trg svobode 3 v Metliki (t. i. Konzum), ki je razdeljena na več faz. V letu 2025 se je začela izvajati 1. faza projekta, ki predvideva statično sanacijo objekta (utrditev temeljev in sten, sanacijo stropov, statično ojačitev ostrešja in balkona). Izveden je bil tudi strokovni pregled in presoja stanja temeljev objekta ter tal pod temelji. Zaradi statične sanacije objekta bi lahko prišlo do izgube oz. odstranitve obstoječega gradiva, zato je bilo predhodno treba izvesti sondažne raziskave sten in stropov ter dokumentirati obstoječe stanje fasad in balkona. Nad obnovo objekta poteka konservatorski in arheološki nadzor.

Slika 1: Stanje objekta pred obnovo (Foto: Vita Weiss Babič, 2025)

Slika 2: Statična sanacija v notranjosti objekta (Foto: Vita Weiss Babič, 2026)

Občina:	METLIKA
Naziv enote:	Metlika – Grad Metlika – Arheološko najdišče mestno jedro Metlika
EID:	1-07481, 1-11089
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Rušitev objektov in ureditev parkirišča za DSO Metlika
Odgovorni konservator:	Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Pavla Peterle Udovič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Metlika

Historično mestno jedro v Metliki je bilo poseljeno že od prazgodovine dalje, najstarejše najdbe segajo v čas mlajše kamene dobe. Na podlagi opravljenih arheoloških raziskav v neposredni bližini predvidene rušitve objektov in ureditve novega parkirišča za DSO v starem mestnem jedru v Metliki smo dobro ohranjene naselbinske plasti pričakovali tudi na tej lokaciji. Zato je bil pogoj ZVKDS pri projektiranju, da se starejše plasti varujejo ter ohranjajo, zato se na večjem delu ureditve tudi ni posegalo globlje od 20 cm. Arheološke raziskave ob gradnji je opravilo podjetje Arhat, Aleš Tiran, s. p., iz Novega mesta. Na vzhodnem in južnem delu posegov, kjer je bil predviden nov oporni zid, pa so odkrili ostanke temeljev starejšega zidu, ki je potekal v liniji ali celo na mestu starejšega obrambnega zidu, ter arheološke ostaline iz starejše železne dobe. Odkrita je bila prazgodovinska peč z več polnili in slabo ohranjeno glineno konstrukcijo ter več jam za kole.

Slika 1: Območje arheoloških raziskav ob gradnji znotraj mestnega jedra v Metliki (Foto: Žiga Mavrič, 2025)

Slika 3: Ostanke prazgodovinske peči (Foto: Žiga Mavrič, 2025)

Slika 2: Temelji objekta, ki so ga odstranili, so bili postavljeni na skalnato osnovo, na rob mestnega pomola. (Foto: Žiga Mavrič, 2025)

Slika 4: Interpretirane prazgodovinske strukture, peč in jame za kole (Izdelal: Črtomir Lorber, 2025)

Priprava: Tina Britovšek

Občina:	MOKRONOG - TREBELNO
Naziv enote:	Štatenberk – Cerkev sv. Martina
EID:	1-02589
	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Obnova pokopališkega zidu in sondiranje vhodnega portala pokopališča
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Trebelno Občina Mokronog - Trebelno

V letu 2025 je Občina Mokronog - Trebelno skupaj z Župnijo Trebelno začela postopno sanacijo pokopališkega zidu pri cerkvi sv. Martina v Štatenberku. Kamniti zid je ometan z grobim cementnim obrizgom in zaključen z betonsko kapo, vhod pa poudarja zidan baročni portal s streho, ki predstavlja kvaliteten del stavbne dediščine.

Sanacijo južnega in vzhodnega del pokopališkega zidu je izvedel Martin Ajdič, AM Invest, Maja Ajdič, s. p., iz Cerovca pri Trebelnem. Končni videz prve faze sanacije zidu je bil poenoten z obstoječim. Vhodni portal na pokopališče je ZVKDS sondiral v oktobru 2025 in pripravil *Poročilo o sondažnih preiskavah – kamnito obzidje s portalom cerkve sv. Martina, Štatenberk* z izdelavo barvne študije zunanjsčine kot osnovo za njegovo obnovo. Na fasadi portala je bilo ugotovljenih od 4 do 11 plasti opleska. Najstarejša znana plast predstavlja večbarvno dekorativno poslikavo z odkrito letnico 1741 nad kvadratno nišo. Zaradi kasnejših predelav se ni ohranila v celoti, kar onemogoča popolno rekonstrukcijo prvotnega stanja fasade. Predlagana je izvedba fasade z delnim popravkom strešnega venca v dveh tonih s prezentacijo še ohranjene letnice v naslikanem okvirju.

Nadaljevanje sanacije pokopališkega zidu z vhodnim portalom je načrtovano v letu 2026.

Slika 1: Pokopališki zid z baročnim vhodnim portalom pri cerkvi sv. Martina v Štatenberku pred posegi (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Slika 2: Vhodni portal s hrbtne strani pred posegi (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 3: Pokopališki zid ob cerkvi sv. Martina (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 4: Sondiranje ometa in beleža na vhodnem loku (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 5: Odkrita letnica 1741 v naslikanem okvirju na vhodnem portalu (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 6: Obnovljen del pokopališkega zidu (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Občina:	STRAŽA
Naziv enote:	Potok pri Straži – Leseni most
EID:	1-21978
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Novogradnja lesenega mostu čez Krko v vasi Loke
Odgovorni konservator:	Judita Podgornik Zaletelj, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Straža

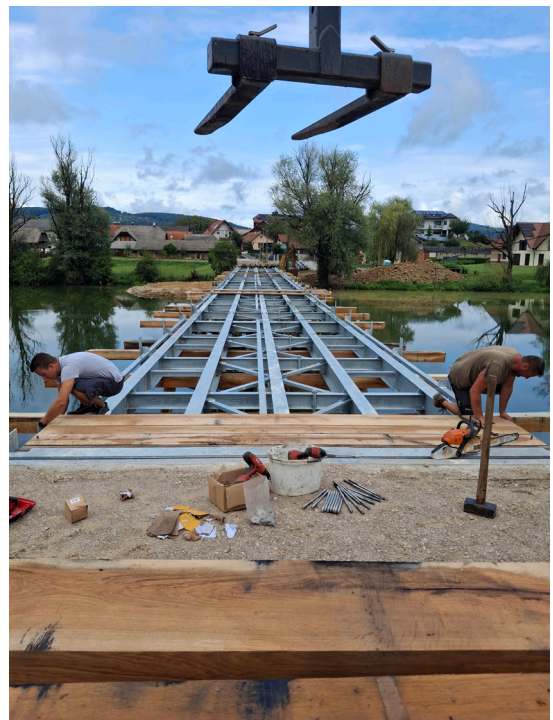
Do leta 1960 so za prečenje med vasema Potok na desnem bregu in Loke na levem bregu reke Krke uporabljali brod in čolne. Že leta 1957 so začeli priprave na gradnjo mostu, ki so ga dogradili po načrtih ing. Greina leta 1960. V 80. letih je čez most zapeljal tovornjak in ga porušil. Most so sicer popravili, niso pa ohranili njegove prvotne oblike.

Zaradi dotrajanosti starega mostu se je občina Straža odločila za postavitve novega lesenega mostu v prvotni obliki. Projekt za novi most, ki povzema obliko in delno tudi konstrukcijo prvotnega mostu, je izdelal Jože Jaki, u.d.i.a., Arhitekta, d. o. o., iz Ljubljane. V konstrukcijo so bile zaradi večje nosilnosti dodane železne traverze pod vozno površino. Most je tudi nekoliko širši od prvotnega, kar omogoča varno pot pešcem in kolesarjem ob izmeničnem prometu z avtomobili. Most meri 105,80 metra, širina vozišča pa znaša 4,30 metra.

Most je gradilo podjetje Rafael, d. o. o., iz Sevnice od februarja 2025 do novembra 2025. Svečano odprtje je bilo 8. 11. 2025.

Slika 1: Prvotni most čez Krko, (Foto: Arhiv ZVKDS, OE NM)

Slika 2: Most med postavljanjem kovinske konstrukcije vozišča (Foto: Judita Podgornik Zaletelj, 2025)

Slika 3: Lesena konstrukcija nosilnih stebrov novega mostu (Foto: Judita Podgornik Zaletelj, 2025)

Slika 4: Pogled na most po zaključenem delu (Foto: Judita Podgornik Zaletelj, 2026)

Občina:	ŠKOCJAN
Naziv enote:	Dolenje Radulje – Cerkev sv. Mihaela
EID:	1-01684
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Konservatorsko-restavratorski posegi na glavnem oltarju sv. Mihaela
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Bučka

V letu 2025 so bili izvedeni konservatorsko-restavratorski posegi na poznobaročnem oltarju v cerkvi sv. Mihaela v Dolenjih Raduljah. Delo je izvedlo Restavratorstvo Aleš Vene, s. p., iz Štrita pri Bučki.

Na oltarju so bili vidni znaki prisotnosti lesnih insektov, posledice delovanja vlage in mehanske poškodbe (npr. intenzivno brisanje površin z vlažno krpo, polaganje lončnic na oltar). Na podlagi sondiranja je bilo ugotovljeno, da so plastike v celoti preslikane, oltarna arhitektura pa ne, kar je privedlo do vizualnega neskladja figur z oltarno arhitekturo. Ker bi odstranjevanje preslikav privedlo do dodatnih poškodb, se je z namenom, da se originalne plasti ohranijo v čim večji meri, obenem pa povrne barvna usklajenost plastike z oltarno arhitekturo, izvedla sanacija mehanskih poškodb na območjih draperije in čez njo rekonstrukcija prvotnega izgleda na podlagi sond.

Slika 1: Oltar sv. Mihaela v Dolenjih Raduljah pred posegi (Foto: Ana Krevelj, 2021)

Slika 2: Kip sv. Mihaela pred posegi v restavratorski delavnici (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 3: Detajl oltarja s sv. Mihaelom po posegih (Foto: Ana Krevelj, 2026)

Slika 4: Obnovljeni oltar sv. Mihaela v Dolenjih Raduljah (Foto: Aleš Vene, 2025)

Občina:	ŠKOCJAN
Naziv enote:	Klenovik – Rangusova hiša
EID:	1-07718
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Interventna sanacija – obnova slamnate kritine
Odgovorni konservator:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo Občina Škocjan

Rangusova hiša z začetka 19. stoletja je prvi objekt, ki je bil prestavljen v muzej na prostem v Zagraškem logu v Klenoviku pri Škocjanu. Ta je nastajal v letih 2000–2013, zanj imata zaslugе Turistično društvo Zagrađ in njegov predsednik Franci Kocjan. Za strokovno plat njegovega nastajanja je poskrbel pokojni kolega, konservator Dušan Strgar, ki je vodil in usmerjal prestavitev Rangusove hiše iz Stranj pri Škocjanu v Zagraški log. Njena prestavitev je predstavljala izhodišče za kasnejšo zasnovo muzeja na prostem. Do leta 2013 so k hiši prestavili še svinjak in kaščo. Ob hiši so rekonstruirali zelenjavni in cvetlični vrt ter brajdo. Dušanova zasluga je bila, da je k snovanju muzeja na prostem povabil in vanj vključil tudi kolege naravovarstvenike, ki so h klasičnim kulturnim vsebinam dodali še določene naravoslovne poudarke. Danes je muzej na prostem osrednja zanimivost Zeliščarskega centra JV Slovenije, ki ga upravlja Občina Škocjan. Objekti, ki stojijo v muzeju na prostem, so kriti s slamnato streho, ki je kot naravna in nezaščiten kritina bolj podvržena poškodbam in propadanju. Zato od lastnika ali upravljavca zahteva sprotno vzdrževanje. Povsod tam, kjer sprotne vzdrževanja ne morejo zagotoviti, postane slamnata kritina po približno 10 do 15 letih tako dotrajana, da jo je treba v celoti zamenjati. S podobno situacijo smo se srečali tudi v primeru Rangusove hiše, kjer je bila dotrajana slamnata kritina zamenjana z novo. Prekrivanje strehe s slamo je opravil priznani slamokrovec Janez Golnar s svojo ekipo iz Sovjaka pri Svetem Juriju ob Ščavnici.

Slika 1: Rangusova hiša pred obnovo slamnate strehe (Foto: Dušan Štepec, 2020)

Slika 2: Slamokrovec pri prekrivanju strehe s slamo (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 3: Za pokrivanje je slamokrovec uporabil rženo slamo. (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 4: Rangusova hiša z novo slamnato streho (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Pripravil: mag. Dušan Štepec

Občina:	ŠMARJEŠKE TOPLICE
Naziv enote:	Šmarjeta – Vaško jedro
EID:	1-23126
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Obnova komunalne, cestne in elektro infrastrukture v vaškem jedru Šmarjete
Odgovorni konservator:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Tina Britovšek, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Šmarješke Toplice

Ob ustanovitvi občine Šmarješke Toplice leta 2007 je Šmarjeta postala njeno občinsko središče. Vas se v zgodovinskih virih prvič omenja posredno v povezavi s cerkvijo sv. Marjete, in sicer od začetka 14. stoletja dalje. Ta je bila sprva vikariatna cerkev župnije v Beli Cerkvi, na začetku 15. stoletja pa naj bi postala sedež samostojne župnije. Po cerkveni zavetnici je vas dobila tudi svoje ime. Skozi jedro Šmarjete poteka v obliki črke S nekdanja glavna prometnica. Severni del vasi zaseda obširen župnijski kompleks z župniščem, kaplanijo, gospodarskimi poslopji, v južnem delu vasi pa so bili gostilna, trgovina, šola in kmečka poslopja. Vaško jedro je dobilo sedanjo podobo na začetku 20. stoletja, ko sta bila ob trikrakem vaškem središču zgrajeni Karlovškova gostilna (1905), danes Dvorec Gregorčič, in nasproti gostilne še župnijska cerkev sv. Marjete, ki je bila v letih 1909–1928 zgrajena na temelju stare srednjeveške predhodnice. Občina Šmarješke Toplice je z lastnimi sredstvi in s sredstvi, pridobljenimi na različnih javnih razpisih, v obdobju 2020–2025 temeljito prenovila vaško jedro v Šmarjeti. Prenova je obsegala ureditev Karlovškega trga nasproti župnijske cerkve, obnovo Centra za obiskovalce Moletova hiša in nazadnje še celovito obnovo vse infrastrukture v jedru vasi.

Obsežni posegi so se pričeli leta 2020 z urejanjem Karlovškega trga, na katerem je v prvi fazi dobila svoje mesto tudi cvičkova fontana. Zaradi nove ureditve trga po načrtih podjetja Esplanada, d. o. o., je bila takrat odstranjena tudi stavba Šmarjeta 49, ki je bila prazna in v propadajočem stanju. Trg je bil dokončan v drugi fazi, in sicer v letih 2024–2025. V tem času je bilo ob njegovem južnem robu obnovljeno tudi gospodarsko poslopje nekdanje Moletove trgovine (Šmarjeta 45) v Center za obiskovalce Moletova hiša. V njegovi kletni etaži so prostori Društva podeželskih žensk Šmarjeta in Društva vinogradnikov Šmarjeta. V vrhkletnem delu pa je večnamenski prostor s kavarno ter prodajalno turističnih spominkov in različnih lokalnih produktov. Objekt in vinsko fontano na trgu upravlja Zavod za turizem, kulturo in šport Šmarješke Toplice.

Vzporedno z obnovo trga in centra za obiskovalce je v letih 2024–2025 potekala še obnova infrastrukture v jedru vasi po načrtih podjetja Topos, d. o. o., iz Novega mesta. Obnovitvena opravila so obsegala zamenjavo starih električnih napeljav in vodovodnega omrežja z novimi napeljavami. Vaško jedro je pridobilo optiko, vgrajeno pa je bilo tudi novo kanalizacijsko omrežje in postavljena javna razsvetljava. Cesta skozi jedro je bila na novo asfaltirana, površine za pešce ob njej pa so bile tlakovane z granitnimi kockami.

Slika 1: Infrastrukturna prenova vaškega jedra v Šmarjeti (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 2: Med obnovo vaškega jedra so bili izdelani novi pločniki, oporni zidovi in postavljena nova javna razsvetljava. (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 3: Nova podoba vaškega jedra s Karlovškim trgom in z Gregorčičevim dvorcem (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 4: Nov Center za obiskovalce Moletova hiša (Foto: Dušan Štepec, 2022)

Pripravil: mag. Dušan Štepec

Občina:	TREBNJE
Naziv enote:	Trebnje – Arheološko najdišče Trebnje Trebnje – Arheološko najdišče Praetorium Latobicorum
EID:	1-00776 1-09683
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Prenova – širitev in ureditev obstoječega križišča Rimske ceste in Ulice talcev v Trebnjem
Odgovorni konservator:	Mag. Uroš Bavec, ZVKDS, OE NM
Arheološki nadzor:	Mag. Uroš Bavec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Trebnje Ministrstvo za kulturo

Pod vodstvom Otmarja Kovača (Arheoterra, d. o. o., iz Ljubljane) so se arheološke raziskave ob gradnji v letu 2025 izvajale na parcelah št. 369/59, 34/6, 16/2, 16/3, 34/5, 33/2, 33/1, 35/1, 32, 17, (vse) k. o. Trebnje na območju predvidene širitve in ureditve obstoječega križišča Rimske ceste in Ulice talcev v Trebnjem. Poleg vodnjaka, zidanega v suhozidni tehniki, ki je bil v rabi še v polpreteklem času, so bile tu odkrite rimskodobne kuriščne jame, ostanki antičnih »kulturnih« plasti ob ostanku rimskodobnega temelja ter popolnoma ohranjen zaprt kontekst manjše rimskodobne jame; kot kaže, so ostaline tega časa povezane z naselbinskimi gospodarskimi dejavnostmi. Hkrati so se v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji izvajala tudi izkopavanja na parc. št. 249/1, 249/2 in 251/9, k. o. Trebnje, na predvidenih 1669 m² površine, arheološke raziskave ob gradnji pa se še izvajajo na preostalih 879 m² površine pred odstranitvijo stanovanjskega objekta Rimska cesta 19 (Tomšičeva hiša) oz. dela enote dediščine Trebnje – Tomšičeva domačija (EID: 1-25596), kjer se vsi do sedaj odkriti zidovi in druge strukture (obzidani vkopi ipd.) na željo investitorja v celoti odstranijo in se jih zato ne bo dalo zaščititi *in situ* (pod gradbenim tamponom). S krajinskim arhitektom, kolegom Mitjo Simičem sva zato na območju parc. št. 16/2, k. o. Trebnje, v dogovoru z Občino Trebnje preverila možnosti ureditve nekakšne info točke vseh do zdaj opravljenih in še popolnoma neprezentiranih arheoloških raziskav v Trebnjem z možnostjo postavitve kopije za ta kraj značilnega napisnega kamna.

Kovač O., Bedena L. 2025, Arheološka raziskava ob gradnji na območju urejanja križišča Rimske ceste z Ulico talcev in parcel št. 369/59, 34/6, 16/2, 16/3, 34/5, 33/2, 33/1, 35/1, 32, 17, k. o. 1422 Trebnje, v Trebnjem (izd. Arheoterra, d. o. o., Slovenska Bistrica, september 2025)

Slika 1: Idealizirana vizualna simulacija info točke in idejnega osnutka možne prezentacije napisnega kamna na parc. št. 16/2, k. o. Trebnje (Izdelal: Mitja Simič, 2025)

Slika 2: Posnetek stanja parc. št. 16/2, k. o. Trebnje, dne 17. 7. 2026 (Foto: Uroš Bavec, 2026)

Občina:	TREBNJE
Naziv enote:	Štefan pri Trebnjem – Cerkev sv. Štefana
EID:	1-02599
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Poseg:	Izvedba kinete in obnova fasade na cerkvi sv. Štefana
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Strokovni nadzor:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Trebnje Ministrstvo za kulturo

Župnija Trebnje je konec leta 2024 začela beliti fasado na podružnični cerkvi sv. Štefana v Štefanu pri Trebnjem. Cerkev se v virih prvič omenja že leta 1365 in je v osnovi še srednjeveška stavba, ki je bila v stoletjih večkrat predelana. Ob ogledu cerkve je bilo opazno, da je bila v preteklosti obnovljena z neustreznimi materiali. Na fasadi so bile tudi vidne sledi dekorativne arhitekturne poslikave. ZVKDS je zato predvidel predhodno sondiranje ometa in beleža na fasadi ter izdelavo arhitekturnih posnetkov fasad z dekorativnimi detajli kot podlago izvajalcu za izvedbo nove fasade. Pred beljenjem je bilo treba ustrezno sanirati vlago v zidovih ter preperete omete. V ta namen se je obnova razširila na izvedbo zračne kinete okoli cerkve, v spodnjem delu fasade pa se je v celoti odstranil cementni obrizg, ki je bil nadomeščen s paroprepustnim sanirnim ometom. Delo je izvedel Andrej Kravcar, s. p., iz Škovca. Danes je enovito prezentirana faza iz 19. stoletja, čeprav je izvajalec izpustil nekaj načrtovanih detajlov.

*Slika 1: Cerkev sv. Štefana pred obnovo
(Foto: Ana Krevelj, 2024)*

*Slika 2: Cerkev sv. Štefana po obnovi
(Foto: Ana Krevelj, 2025)*

Slika 3: Vidne sledi delovanja kapilarne vlage v zidovih in odstranitev škodljivega cementnega obrizga na talnem zidcu (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 4: Sondiranje ometa in beleža na fasadi prezbiterja (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 5: Detajl v malto vrezanih in poslikanih vogalnikov na prezbitteriju (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Občina:	ŽUŽEMBERK
Naziv enote:	Žužemberk – Spomenik NOB na Cvibljju
EID:	1-08741
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Celovita prenova
Odgovorni konservator:	Judita Podgornik Zaletelj, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Žužemberk Ministrstvo za obrambo RS

Celovita prenova spomenika NOB na Cvibljju v Žužemberku je obsegala gradbeno sanacijo kostnice in popravilo kamnite obloge na kostnici in platoju ob spomeniku. Iz kostnice so bili začasno izneseni posmrtni ostanki najmanj 300 oseb. Natančnega števila ni bilo mogoče ugotoviti, ker so leseni zaboji prepereli in so bili ostanki pomešani. Po odstranitvi posmrtnih ostankov, ki je bila izvedena po dogovorjenem protokolu, so bili ti odpeljani v vežico na pokopališču in po končanem delu vrnjeni nazaj v kostnico ter položeni v nove lesene zaboje. Kostnica je bila očiščena, urejeno je bilo odvodnjavanje in zračenje. Po vrnitvi posmrtnih ostankov so kostnico zaprli, da dostop vanjo brez večjih posegov ni možen.

Celoten spomenik je bil po končanem delu očiščen, na obelisku je bila zamenjana pločevinasta streha, napisi na obelisku so bili obnovljeni, dodana je bila tudi letnica obnove.

Delo je v času od junija do začetka oktobra 2025 izvajalo podjetje Art Arena, d. o. o., iz Kranja, zanj Jaka Grmek in Ana Resnik. Kot podizvajalci pa so sodelovali še Pogrebne storitve Marija Novak, s. p., iz Žužemberka, ki je poskrbelo za pietetni iznos, hrambo in vrnitev posmrtnih ostankov, Diarez, d. o. o., iz Novega mesta za izvedbo vrtanja v beton in nekatera gradbena opravila ter Stavbno kleparstvo Gregor Novak, s. p., iz Žužemberka, ki je izdelalo in namestilo novo pločevinasto streho na vrhu obeliska. Nadzor je izvajalo podjetje MS skupina, d. o. o., Iztok Žvegla iz Ljubljane. Po končanem delu je glavni izvajalec izdelal natančno poročilo o opravljenem delu, uporabljenih materialih in z navodili za vzdrževanje spomenika. Izvod poročila hranimo tudi na ZVKDS, OE Novo mesto.

Slika 1 in 2: Poškodbe na spomeniku pred sanacijo (Judita Podgornik Zaletelj, 2024)

Slika 3: Obod grobnice med izvajanjem dela (Foto: Judita Podgornik Zaletelj, 2025)

Slika 4: Pogled v grobnico po vrnitvi posmrtnih ostankov v nove lesene zaboje (Foto: Judita Podgornik Zaletelj, 2025)

Slika 5: Spomenik po opravljenem delu (Foto: Judita Podgornik Zaletelj, 2025)

Občina:	ŽUŽEMBERK
Naziv enote:	Stavča vas – Cerkev sv. Kancijana
EID:	1-02732
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Obnova fasade zvonika, drenaža in beljenje cerkve
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Župnija Žužemberk

Na cerkvi sv. Kancijana v Stavči vasi je bila fasada ladje in prezbiterija brez sodelovanja s stroko obnovljena pred desetletji, medtem ko je bil zvonik zgolj prebeljen, zato se je pod beležem kazala dekorativna poslikava. Župnija je konec leta 2024 začela obnavljati fasado zvonika, v nadaljevanju pa obseg predvidenih del razširila še na izvedbo drenaže in beljenje celotne cerkve. Delo so opravili poleti 2025. Drenažo je župnija izvedla v lastni režiji in po navodilih ZVKDS, medtem ko je obnovo fasade izvedlo podjetje Janko team, d. o. o., iz Uršnih sel. Kljub dogovoru o predhodnem sondiranju ometa in beleža ter pregledu kamnitega reliefa na fasadi zvonika s strani ZVKDS je izvajalec po postavitvi gradbenega odra okoli zvonika že isti dan pričel prati fasado in izvajati druga pripravljalna opravila, zaradi česar ustrezno sondiranje in izdelava arhitekturnih posnetkov fasade z vsemi dekorativnimi detajli nista bila možna. Današnja podoba fasade zvonika je tako posnetek faze, ki je bila vidna po pranju fasade.

Delo je sofinancirala Občina Žužemberk, o čemer je bil ZVKDS obveščen naknadno.

Slika 1: Cerkev sv. Kancijana v Stavči vasi pred obnovo fasade (Foto: Ana Krevelj, 2024)

Slika 2: Izvedba drenaže okoli zvonika (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Slika 3: Detajl z zvonikom pred posegi (Foto: Ana Krevelj, 2024)

Slika 2: Obnovljena cerkev sv. Kancijana (Foto: Ana Krevelj, 2026)

4.2

Dokumentiranje, proučevanje in monitoring kulturne dediščine

4.2.1

Izdelava arhitekturnih posnetkov

Decembra 2024 se je upokojil gradbeni tehnik Bojan Zaletelj, ki je izvajal izdelavo in dopolnitev grafične dokumentacije, na njegovo delovno mesto pa se je z aprilom 2025 zaposlil arhitekt Damjan Popelar.

V letu 2025 so bile dokumentirane naslednje enote oz. deli enot kulturne dediščine:

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Bukovje na Bizeljskem – Cerkev sv. Antona
EID:	1-02882
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM
Za potrebe obnove fasade so bili izdelani meritev zunanosti, fotodokumentacija in digitalni izris fasade z vseh strani.	

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Mali Vrh na Bizeljskem – Cerkev sv. Jakoba
EID:	1-03249
Status:	Dokumentarno (arhivsko) varstvo
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM
Zaradi odstranitve objekta so bili izdelani izmera, fotodokumentacija in digitalni izris stanja.	

Občina:	BREŽICE
Naziv enote:	Brežice – Spomenik padlim v 1. sv. vojni v Šentlenartu
EID:	1-30290
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Odgovorni konservator:	Judita Podgornik Zaletelj, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM
Za potrebe premikanja spomenika so bili narejeni izmera in fotodokumentacija ter digitalni izris obstoječega stanja in predloga prestavitve spomenika z zunanjo ureditvijo.	

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Raka – Kočevarska hiša (Gmajna 12)
EID:	-
Status:	-
Odgovorni konservator:	Vita Weiss Babič, ZVKDS, OE NM Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM

Za posvet O domu in njegovi izgubi, hrepenenju in novem življenju v organizaciji Posavskega muzeja Brežice, Pokrajinskega muzeja Kočevje in Muzeja novejši in sodobne zgodovine Slovenije sta bila izdelana izmera in fotodokumentacija tipične kočevarske hiše ter izveden digitalni izris.

Občina:	METLIKA
Naziv enote:	Gradac – Gasilski dom
EID:	1-28742
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Odgovorni konservator:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM

Zaradi slabega stanja dediščine so bili izdelani celotna izmera in fotodokumentacija objekta ter digitalni izris.

Občina:	MIRNA
Naziv enote:	Mirna – Kramarjeva kapelica
EID:	1-30578
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Odgovorni konservator:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM

Zaradi predvidene obnove celotne kapelice sta bili izdelani izmera objekta in fotodokumentacija.

Občina:	MIRNA PEČ
Naziv enote:	Hmeljčič – Cerkev Marije Device Vnebovzete
EID:	1-02046
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Odgovorni konservator:	Lucija Fabjančič, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM

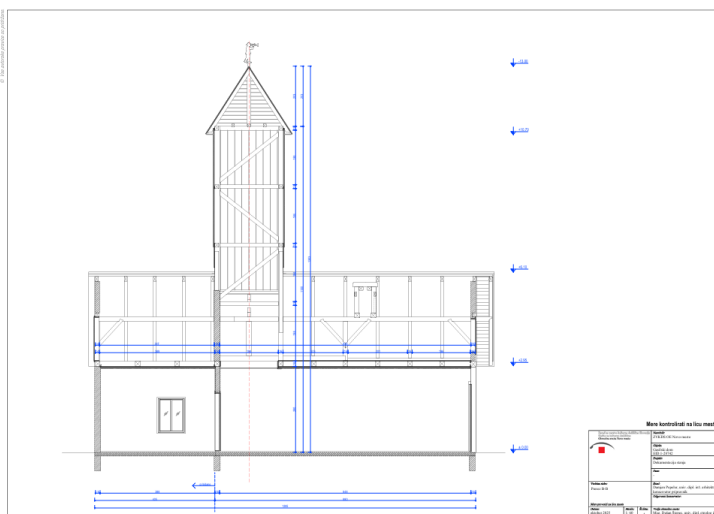
Za potrebe obnove fasade so bili izdelani meritev zunanosti, fotodokumentacija in digitalni izris fasade z vseh strani.

Občina:	TREBNJE
Naziv enote:	Štefan pri Trebnjem – Cerkev sv. Štefana
EID:	1-02599
Status:	Registrirana kulturna dediščina
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Damjan Popelar, ZVKDS, OE NM

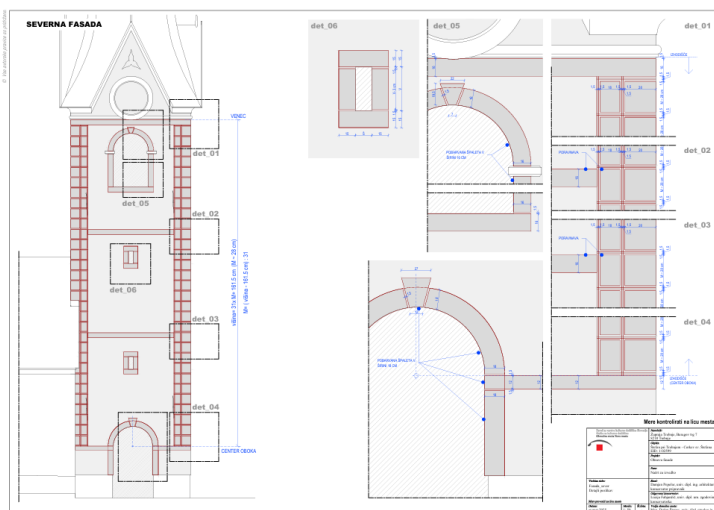
Za potrebe obnove fasade so bili izdelani meritev zunanosti, fotodokumentacija in digitalni izris fasade z vseh strani.

Slika 1: Arhitekturni posnetek SZ fasade kulturnega spomenika lokalnega pomena Hmeljčič – Cerkev Marije Device Vnebovzete (Izdelal: Damjan Popelar, 2025)

Slika 2: Prerez B-B registrirane kulturne dediščine Gradac – Gasilski dom (Izdelal: Damjan Popelar, 2025)

Slika 3: Arhitekturni posnetek severne fasade in detajlov poslikav registrirane kulturne dediščine Štefan pri Trebnjem – Cerkev sv. Štefana (Izdelal: Damjan Popelar, 2025)

Pripravil: Damjan Popelar

Občina:	DOLENJSKE TOPLICE
Naziv enote:	Soteska – Hudičev turn
EID:	1-08677
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Dokumentiranje – 3D posnetek stenske poslikave v nadstropju
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Franc Aš, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo

V prvem nadstropju Hudičevega turna je bil izveden tridimenzionalni (3D) posnetek razkošne iluzionistične stenske poslikave s konca 17. stoletja. Hudičev turn predstavlja izjemen primer zgodnjebaročne arhitekture deteljičastega tlorisa z bogato poslikano notranjščino. V pritličju so upodobljeni iluzionistični motivi gozda, portalov in vodnjakov ter prizor Zevsove ugrabitve Ganimeda. Poslikava se nadaljuje na stopnišču z motivi lovcev, ribičev ter gozdnih in rečnih živali. V nadstropju prevladujejo iluzionistične arhitekturne kompozicije in monumentalne ženske figure, ki poosebljajo vero, upanje in ljubezen. Namen 3D snemanja je bil dokumentiranje obstoječega stanja poslikave za potrebe konservatorsko-restavratorskih raziskav, načrtovanja posegov ter priprave strokovne dokumentacije za dolgoročno spremljanje in varovanje spomenika.

Slika 1: Posnetek stenske poslikave iz prvega nadstropja Hudičevega turna (Foto: Franc Aš, 2025)

Slika 2: 3D posnetek Hudičevega turna (Izdelal: Franc Aš, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Grad Grm
EID:	1-08677
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Dokumentiranje – 3D posnetek stropa v stolpni dvorani
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Franc Aš, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo

V stolpni dvorani gradu Grm v Novem mestu je bil izveden tridimenzionalni (3D) posnetek zrcalnega stropa z razkošno štukaturo in stenskiimi slikami iz druge polovice 17. stoletja. Namen snemanja je bilo dokumentiranje obstoječega stanja površine za potrebe konservatorsko-restavratorskih raziskav, načrtovanja morebitnih posegov in priprave podlage za konservatorsko-restavratorsko dokumentacijo.

3D posnetek omogoča natančno registracijo reliefnih in polihromskih elementov stropa, vključno z vidnimi poškodbami, razpokami, odstopajočo polihromacijo ter sledmi sekundarnih premazov. Posnetek služi kot referenčna baza za analizo stratigrafije barvnih plasti in za načrtovanje restavratorskih ukrepov, kot so utrjevanje, injektiranje in morebitna rekonstrukcija manjkajočih delov.

Dokumentacija bo uporabljena kot podlaga za izdelavo konservatorsko-restavratorskega projekta in spremljanje stanja stropa skozi čas, kar omogoča dolgoročno varovanje umetnostnozgodovinskega vrednotenja objekta.

Slika 1: 3D posnetek stropa v stolpni dvorani gradu Grm (Izdelal: Franc Aš, 2025)

Naziv dogodka (ali serije dogodkov):	Odkritje novega arheološkega najdišča
Organizator (institucija, oseba):	Dolenjski muzej Novo mesto (dr. B. Križ)
Aktivni udeleženec/ci z naše enote:	Mag. Uroš Bavec
Kraj in datum dogodka:	Volčja Jama, 11. december 2025

Na začetku lanskega decembra me je dr. Borut Križ, kustos Dolenjskega muzeja, obvestil o najdbi večje količine odlomkov kuhinjske lončenine, ki naj bi jo njegov informator – gospod Jošt Bukovec – že pred leti odkril zraven starega napajališča za živino pri zaselku Volčja Jama med Žužemberkom in Trebnjim. Glede na lončarske značilnosti, obliko kot tudi na fakturo in trdoto žganja, smemo lončenino postaviti v zgodnji novoveški čas; natančneje v čas od 16. do 18. stoletja. Terenski ogled, opravljen 11. 12. 2025, je potrdil prisotnost lončenine na omenjeni lokaciji kot tudi v bližnjem, kakih 50 m oddaljenem spodmolu oz. kraški jami s horizontalnim vhom. Novo najdišče smo dokumentirali, v nadaljevanju sledi vpis v Register nepremične kulturne dediščine.

Slika 1: Lokacija novega arheološkega najdišča na stari vojaški specialki (Foto: U. Bavec, 2026)

Slika 2: Odkritje stare lončenine je bilo kasneje potrjeno tudi ob našem terenskem obhodu. (Foto: Jošt Bukovec, 2025)

Slika 3: Vhod v jamo, kjer je bilo potrjeno arheološko najdišče. (Foto: B. Križ, 2025)

Slika 4: Vodno zajetje za napajanje živine, kjer naj bi informator že pred leti našel lončenino. (Foto: B. Križ, 2025)

Občina:	ČRNOMELJ
Naziv enote:	Črnomelj – Grad Črnomelj
EID:	1-09258
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Obnova
Odgovorni konservator:	Mojca Verček Rems, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Črnomelj

Na pobudo Občine Črnomelj je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto, izvedel konservatorsko-restavratorsko sondažno raziskavo na južni, severni in delu vzhodne fasade severovzhodnega stolpa Gradu Črnomelj. Namen raziskave je bil ugotoviti razvojne faze obravnavanega dela objekta ter dokumentirati plasti ometa, opleska in morebitne dekorativne elemente. Sondažne preiskave so razkrile več zaporednih faz ometa in beleža, ki potrjujejo dolgotrajen in večplasten razvoj stavbne strukture. Na kamniti zidavi so bile dokumentirane sledi apnenega beleža, nanesenega neposredno na kamnito podlago, kar je značilno za zgodnejše, zlasti srednjeveške stavbne faze.

Ugotovitve sondažne raziskave pomembno prispevajo k razumevanju razvojnih faz gradu ter pripomorejo k celostni interpretaciji njegove arhitekturne podobe. Evidentirane plasti ometa in opleska ter konstrukcijska razmerja med posameznimi stenami omogočajo jasnejšo časovno opredelitev posameznih posegov in nakazujejo kompleksnost stavbnega razvoja. Rezultati raziskave predstavljajo strokovno podlago za načrtovanje nadaljnjih konservatorsko-restavratorskih posegov, zlasti pri odločanju o prezentaciji posameznih historičnih plasti ter ohranjanju avtentičnih materialnih in likovnih značilnosti objekta.

Slika 1: Sondažne raziskave na vzhodni fasadi
(Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Slika 3: Grad Črnomelj, jugovzhodna fasada
(Foto: Franc Aš, 2026)

Slika 2: Sondažne raziskave na južni fasadi severovzhodnega stolpa
(Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Pripravila: mag. Tanja Mesojedec

Občina:	ČRNOMELJ
Naziv enote:	Črnomelj – Grad Črnomelj
EID:	1-09258
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Obnova
Odgovorni konservator:	Mojca Verček Rems, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Občina Črnomelj

Konservatorsko-restavratorski posegi na stropni poslikavi so potekali v okviru celovite obnove pritličnih prostorov južnega trakta gradu Črnomelj. Rezultati sondažnih raziskav v letih 2018–2019 so potrdili več faz likovne in gradbene preobrazbe prostora. Pod mlajšimi plastmi opleska je bila evidentirana dekorativno poslikana stropna konstrukcija, pod njo pa konstrukcijski elementi starejšega, srednjeveškega lesenega stropa.

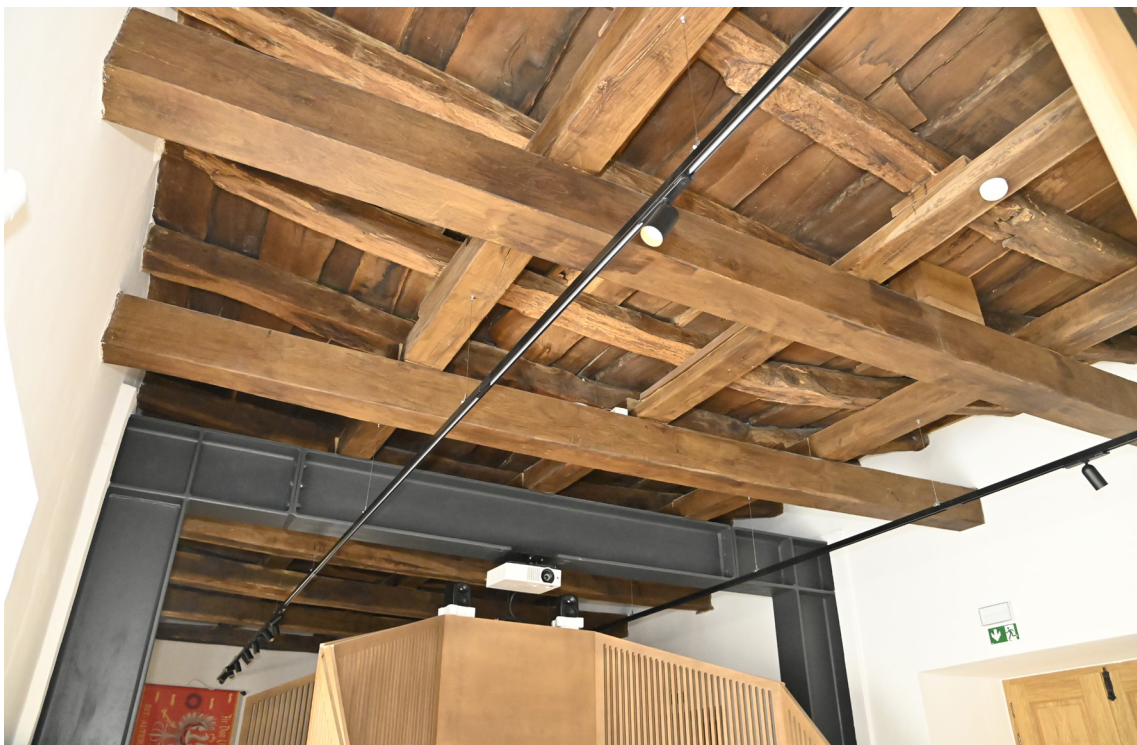
Zaradi zagotavljanja nadaljnje funkcionalne rabe prostorov ter prezentacije najstarejše ohranjene faze je bilo sprejeto strokovno izhodišče, da se primarno prezentira srednjeveški leseni strop *in situ* kot najpomembnejši zgodovinski element prostora.

Mlajši poslikani strop je bil odkrit, najbolj ohranjeni fragment (približno četrtina celote) je bil snet in pripravljen za samostojno predstavitev. Fragment je po zaključenem delu prezentiran na steni hodnika v pritličju, kjer je umeščen kot samostojen razstavni element z interpretativno vrednostjo.

Posege na mlajšem poslikanem stropu je izvedel restavrator Luka Bogovčič s sodelavci (Restavratorski atelje Bogovčič, Triptih, d. o. o., iz Ljubljane), posege na srednjeveškem lesenem stropu pa Ivan Pavlakovič s sodelavci (Margrad, d.o.o., iz Črnomlja).

Slika 1: Sondažne raziskave na stropu (Foto: Tanja Mesojedec, 2019)

Slika 2: Srednjeveški leseni strop (Foto: Franc Aš, 2026)

Slika 3: Prezentacija fragmenta dekorativno poslikanega stropa (Foto: Franc Aš, 2026)

Občina:	MESTNA OBČINA KRŠKO
Naziv enote:	Raka – Grajska pristava
EID:	1-02212
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Poseg:	Obnova gospodarskega poslopja
Odgovorni konservator:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Zasebni investitor

Sondažne raziskave so bile izvedene v okviru priprav na načrtovano celostno obnovo objekta. Njihov namen je bil ugotoviti prisotnost starejših plasti ometa in barvnih plasti ter pridobiti izhodišča za izdelavo barvne študije zunanjščine. Raziskave so potrdile prisotnost več plasti opleska, ki kažejo na postopne faze preoblikovanja fasade. Najstarejši bel apneni oplesk je dobro ohranjen in predstavlja izhodišče za razumevanje prvotne tehnike izvedbe fasade ter njenega dekorativnega sistema.

Delna ohranjenost zgornje polovice vzhodne fasade omogoča vpogled v prvotno fino obdelavo fasadnih površin in dekorativnih elementov. Spodnji del fasade je bil v preteklosti močno spremenjen, kar omejuje možnost popolne rekonstrukcije prvotne barvne zasnove.

Ohranjena dvobarvna fasadna kombinacija (oker in bela) na vzhodni fasadi predstavlja verjetno mlajšo fazo prenove, ne prvotne barvne sheme. Zaradi nepopolnih sondažnih izsledkov in sprememb, ki so se zgodili na zahodni in severni fasadi, je smotno poenotiti videz prvotnega objekta s celotnim kompleksom.

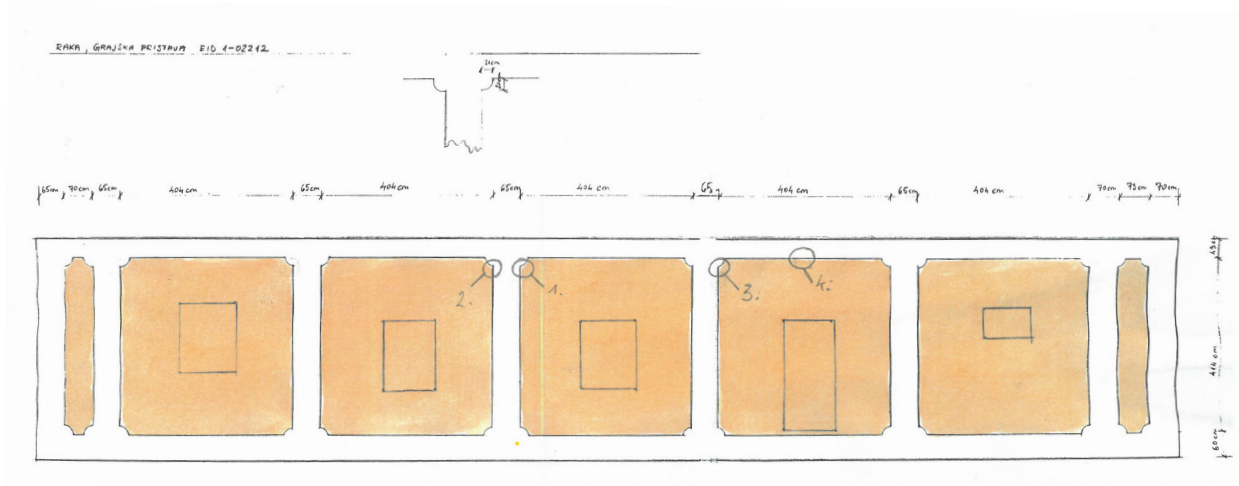

*Slika 1: Sondažne raziskave na vzhodni fasadi
(Foto: Tanja Mesojedec, 2025)*

Sliki 3 in 4: Mag. Tanja Mesojedec pri sondiranju fasade na Raki (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 2: Detajl fasadne dekoracije na vzhodni fasadi (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Slika 5: Rekonstrukcija fasadne dekoracije v celoti (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Grad Grm
EID:	1-08677
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Naloga:	Konservatorsko-restavratorski posegi na poslikanih stropih v prostorih N36 in N30
Odgovorni konservator:	Dr. Tomaž Golob, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Saša Snoj
Investitor:	Ministrstvo za kulturo

Konservatorsko-restavratorski posegi na ravnih, šablonsko poslikanih stropih v prostorih N30 in N36 so bili izvedeni z namenom ohranitve izvirne poslikave. Obsegali so pregled stanja, sondažne raziskave ter utrjevanje oslabljenih delov nosilca barvne plasti.

Na poslikavah so bile ugotovljene različne vrste poškodb, kot so razpoke v ometu, odstopanje apnenega ometa od podlage ter lokalne izgube poslikave. Na podlagi pregleda stanja v prostorih, pregleda s strešne strani ter analize poročila o naravoslovnih raziskavah smo ugotovili, da je glavni vzrok za odpadanje ometa krčenje lesenega nosilca v konstrukciji poslikave.

Sanacijski posegi so vključevali utrjevanje oslabljenih delov ometa ter injektiranje veziva v podometne praznine, s čimer sta bili znova vzpostavljeni kohezija in stabilnost ometa ter barvnih plasti.

Delo je bilo izvedeno v skladu z načeli varovanja kulturne dediščine s poudarkom na ohranjanju izvirne substance, minimalni intervenciji ter dolgoročni stabilnosti poslikave.

Slika 1: Pogled na strop v prostoru N30 in večji odpadel del pred posegom (Foto: Tanja Mesojedec, 2024)

Slika 2: Sanacija poškodbe (Foto: Saša Snoj, 2025)

Slika 3: Pogled na strop po posegu (Foto: Saša Snoj, 2025)

Slika 4: Injektiranje apnenega utrjevalca in utrjevanje apnenega ometa (Foto: Saša Snoj 2025)

Slika 5: Injektiranje poliuretanske pene in stabilizacija apnenega ometa (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Pripravila: mag. Tanja Mesojedec

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Cerkev sv. Janeza Krstnika v Mačkovcu
EID:	1-02479
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Naloga:	Konservatorsko-restavratorski posegi na kipu stoječe Marije z Detetom
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo

Lesen polihromiran kip stoječe Marije z Detetom, del inventarja cerkve sv. Janeza Krstnika v Mačkovcu, je verjetno nastal v prvi polovici 15. stoletja; avtor in natančna datacija nista znana. Figuri sta oblečeni v sešito oblačilo, ki prekriva okrnjeno podobo Marije in Jezusa.

Skulptura je današnji dan dočakala v precej okrnjenem stanju. V preteklosti so namreč del prvotno bogato nagubane draperije Marijine obleke odstranili ter prilagodili ude, da se kip lahko preobleči v sešita oblačila. Pred posegi je bil kip delno preslikan. Ocenjena ohranjenost izvirne substance znaša približno tretjino.

Na podlagi izvedenih raziskav smo se odločili za prezentacijo ohranjenega izvirnika. Preslikave so bile v celoti odstranjene, razrahljani deli utrjeni in zlepljeni, neustrezni dodatki pa odstranjeni ter nadomeščeni z novimi, skladnimi z originalom. Manjkajoči deli polihromacije so bili dopolnjeni, strukturirani in izolirani, barvna rekonstrukcija inkarnata pa je bila izvedena v skladu s fragmentarno ohranjenim originalom.

Cilj konservatorsko-restavratorskega posega je bil ohraniti in prezentirati čim več izvirne substance kipa, ki predstavlja redek primer srednjeveške lesene plastike na območju Dolenjske. Posegi so bili načrtovani v skladu z načeli minimalnega poseganja ter spoštovanja materialne in zgodovinske avtentičnosti umetnine. Na podlagi strokovne presoje smo se odločili, da se figuri Marije z Detetom izdelajo nova tekstilna oblačila. Ta prekrivajo poškodovane in nepopolno ohranjene dele skulpture, hkrati pa omogočajo delni vpogled v ohranjene fragmente izvirne polihromacije ter s tem ohranjajo možnost interpretacije prvotne likovne podobe kipa.

Slika 1: Videz kipa pred konservatorsko-restavratorskimi posegi (Foto: Tanja Mesojedec, 2019)

Slika 2: Sondažne raziskave na polihromaciji kipa (Foto: Tanja Mesojedec, 2020)

Slika 3: Konservatorsko-restavratorski posegi na kipu (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Slika 4: Videz kipa po konservatorsko-restavratorskih posegih (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Grad Grm
EID:	1-08677
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Naloga:	Konservatorsko-restavratorski posegi na kamnitem reliefu Kristusovo bičanje (prizori iz žalostnega dela rožnega venca)
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Špela Govže, ZVKDS, Restavratorski center Slovenije
Investitor:	Ministrstvo za kulturo

Na gradu Grm so v pritličnem arkadnem hodniku razstavljeni štirje od prvotno petih kamnitih reliefov, ki upodabljajo prizore iz žalostnega dela rožnega venca. Sprva so bili nameščeni v plitvih kapelicah (edikulah), ki so vodile iz mesta do kapele Božjega groba, danes Evangelijske cerkve Dobrega Pastirja. Zaradi ogroženosti so bili leta 1985 odstranjeni in preseljeni v depo v grad Grm. Relief Kristusovo bičanje je bil restavriran na ZVKDS, Restavratorskem centru Slovenije pod vodstvom mag. Špele Govže. Preperela in prelomljena kamnina je zahtevala previdno predutrjevanje, lepljenje prelomov ter vstavitve nerjavečih armatur na hrbtni strani za povezavo celote. Poškodbe so bile utrjene, lokalno dopolnjene in retuširane, manjkajoči deli pa niso bili rekonstruirani.

Slika 1: Injektiranje poškodovanega kamna z epoksidno smolo (Foto: arhiv ZVKDS, Restavratorski center, Oddelek za kamen in štukaturu, 2025)

Slika 2: Lepljenje reliefa (Foto: arhiv ZVKDS, Restavratorski center, Oddelek za kamen in štukaturu, 2025)

Slika 3: Vstavljanje nerjavečih vezi v hrbtišče reliefa (Foto: arhiv ZVKDS, Restavratorski center, Oddelek za kamen in štukaturu, 2025)

Slika 4: Dostava restavriranega reliefa na grad Grm (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Slika 5: Postavitev kamnitega reliefa v arkadnem hodniku gradu Grm (Foto: Tanja Mesojedec, 2025)

Občina:	MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Naziv enote:	Novo mesto – Cerkev sv. Mihaela v Šmihelu
EID:	1-02085
Status:	Kulturni spomenik lokalnega pomena
Naloga:	Konservatorsko-restavratorski posegi
Odgovorni konservator:	Dr. Ana Krevelj, ZVKDS, OE NM
Nosilec naloge:	Mag. Tanja Mesojedec, ZVKDS, OE NM
Investitor:	Ministrstvo za kulturo

Procesijsko razpelo s podobo trpečega Kristusa na križu prikazuje telo v trenutku smrti, rahlo usločeno v značilni S-liniji. Anatomija je poudarjena z izrazito modelacijo prsnega koša, trebušnih mišic ter mišičnih skupin rok in nog, pri čemer posebej izstopajo poudarjena rebra. Glava je nagnjena k desni rami, oči so zaprte, usta oblikovana v grimaso bolečine. Noge so prekrížane in skrčene pod težo telesa.

Križ s Kristusom je bil najverjetneje namenjen procesijski oziroma ceremonialni rabi. Avtor in natančna datacija nista znana; na podlagi slogovnih značilnosti kip okvirno umeščamo v 18. stoletje. S sondažnimi raziskavami je bilo ugotovljeno, da je bil kip v preteklosti preslikan, sekundarna polihromacija pa je bila slabo ohranjena. Zaradi kakovosti in dobre ohranjenosti prvotne poslikave smo se odločili za odstranitev sekundarnega opleska. Pred posegom so bile izvedene temeljite raziskave. Sledili so utrjevanje lesenega nosilca, izdelava manjkajočih elementov, fiksiranje in lepljenje razrahljanih delov ter dopolnitev manjkajočih delov polihromacije. Končna estetska prezentacija je bila izvedena v skladu z načeli ohranjanja avtentičnosti in minimalnega poseganja.

Slika 1: Odstranjevanje recentne polihromacije (Foto: Tanja Mesojedec, 2019)

Slika 2: Prvotna polihromacija in številne poškodbe (Foto: Tanja Mesojedec, 2020)

Slika 3: Kip po konservatorsko-restavratorskih posegih (Foto: Franc Aš 2025)

Slika 4: Detajl kipa po konservatorsko-restavratorskih posegih (Foto: Tanja Mesojedec 2026)

Naziv dogodka (ali serije dogodkov):	Postavitev informativne table pri cerkvi sv. Petra v Črnomlju
Organizator (inštitucija, oseba):	ZVKDS, OE Novo mesto Župnija Črnomelj
Aktivni udeleženec/ci z naše enote:	Tina Britovšek Lucija Fabjančič Vita Weiss Babič Franc Aš
Kraj in datum dogodka:	Črnomelj, decembra 2025

Novomeška območna enota ZVKDS je v sodelovanju z Župnijo Črnomelj pripravila vsebino in oblikovanje za novo informativno tablo pred cerkvijo sv. Petra v Črnomlju. Na tabli je predstavljena kratka zgodovina cerkve in razlaga napisnega kamna – spomenika, ki je bil odkrit leta 2021 ob prenovi cerkvene fasade in je bil v naslednjem letu restavriran ter *in situ* zaščiten s steklom. Kamen z religiozno vsebino iz Lukovega evangelija lahko na podlagi vsebine napisa in paleografske značilnosti črk datiramo v obdobje pozne antike ali srednjega veka. Projekt je bil financiran iz sredstev izravnalnih ukrepov, ki jih izreče Ministrstvo za kulturo zaradi uničenja ali poškodovanja arheoloških ostalin znotraj registriranih enot kulturne dediščine.

Slika 1: Postavljena informativna tabla ob cerkvi sv. Petra v Črnomlju (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Slika 2: Restavriran in s steklom zaščiten kamen z napisom iz Lukovega evangelija (Foto: Tina Britovšek, 2024)

Naziv dogodka (ali serije dogodkov):	Doživimo Mehovo – ureditev učne poti do ruševin gradu Mehovo in prenova informativnih tabel
Organizator (inštitucija, oseba):	ZVKDS, OE Novo mesto Društvo Mehovo
Aktivni udeleženec/ci z naše enote:	Tina Britovšek Franc Aš
Kraj in datum dogodka:	Podgrad, 2025

Novomeška območna enota ZVKDS je v sodelovanju z Društvom Mehovo v letu 2025 uredila in s smerokazi označila dve krožni poti do ruševin gradu Mehovo. Na novo se je zasnovala vsebina informativnih tabel, ki smo jih postavili na izhodišču poti v Podgradu in na vrhu Mehovskega hriba. Natisnjena je bila tudi zgibanka D-Oživimo Mehovo. Odprtje in predstavitev projekta D-Oživimo Mehovo je bila organizirana skupaj z dogodkom ob 120. obletnici nastanka Podružnične šole v Podgradu septembra 2025. Projekt je bil delno financiran iz sredstev izravnalnih ukrepov, ki jih izreče Ministrstvo za kulturo zaradi uničenja ali poškodovanja arheoloških ostalin znotraj registriranih enot kulturne dediščine in s pomočjo sredstev Društva Mehovo.

Slika 1: Postavljanje novih informativnih tabel v Podgradu s sodelovanjem Društva Mehovo (Foto: Sabina Kastelic, 2025)

Slika 2: Novi smerokazi do ruševin mehovskega gradu (Foto: Tina Britovšek, 2025)

Slika 3: Informativna tabla na Mehovskem hribu (Foto: Tina Britovšek, 2025)

Slika 4: Zgibanka D-Oživimo Mehovo (Foto: Franc Aš, 2025).

A large, abstract graphic on the left side of the page, resembling a torn piece of marbled paper. It features swirling patterns of blue, grey, and yellow, with a white border. The graphic is set against a solid mustard yellow background.

5

UPRAVLJANJE GRADU GRM – INVESTICIJE
IN DOGODKI NA GRADU V LETU 2025

V letu 2025 je Ministrstvo za kulturo Zavodu odobrilo nekaj več kot 115.000 EUR za izvedbo nekaterih najnujnejših vzdrževalnih del na gradu Grm, in sicer za obnovo dotrajanih električnih inštalacij, za vzdrževanje strehe in za statično stabilizacijo poslikanih stropov v dveh pisarnah. Prvotno smo načrtovali, da bomo pridobili več sredstev, saj smo v lanskem letu ocenili, da bi v letu 2025 potrebovali za realizacijo vseh najnujnejših del na gradu vsaj 450.000 EUR.

Obnova dotrajanih električnih inštalacij

V letu 2025 je bila obnovljena dotrajana električna napeljava, ki je obsegala zamenjavo starih električnih kablov, zamenjavo dotrajanih in poškodovanih vtičnic in stikal in obnovo razdelilnih omaric. Električna inštalacija na gradu Grm je bila namreč zastarela in je zaradi preobremenjenosti in dotrajanosti ogrožala njegovo požarno varnost. V grajski kleti je bila vzidana nova razdelilna električna omarica, obnovljena pa je bila tudi njena celotna električna napeljava v skladu s konservatorskimi smernicami. Ker je delo poseglo tudi v zemljišče ob južnem traktu gradu in na grajsko dvorišče, smo izvajali konservatorski nadzor in dokumentiranje posegov.

Slika 1: Napeljava električnega voda do nove razdelilne omarice v grajski kleti (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 2: Kolegi konservatorji pri izvajanju strokovnega nadzora (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Stabilizacija poslikanih stropov v dveh pisarnah

Na slabo stanje ometov na stropih v pisarnah v prvem nadstropju severnega in zahodnega trakta gradu Grm opozarjamo Ministrstvo za kulturo že vse od leta 2019. Odlašanje s sanacijo ometa na stropih je botrovalo k temu, da je marca 2024 s stropa v pisarni (N30) v prvem nadstropju severnega trakta odpadel del ometa. Na srečo v času, ko v pisarni ni bilo nikogar od zaposlenih. Pisarna je bila iz varnostnih razlogov zaprta za nadaljnjo uporabo. S strani Zavoda za gradbeništvo je bil opravljen pregled stanja ometa v omenjeni pisarni in v drugih prostorih v severnem in zahodnem traktu, kjer je omet na stropih nevarno razpokan. Ugotovljeno je bilo, da obstaja resna nevarnost, da v devetih prostorih in še na kakšnem mestu odpade omet s stropa, če nemudoma ne začnemo obnove. Zaradi tega je v letu 2025 Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani izvedla dodatno preiskavo ometa na stropih z vzpostavitev sistema za daljinsko spremljanje in evidentiranje sprememb zračne vlage v prizadetih prostorih in vlage na njihovi leseni stropni konstrukciji. Na podlagi restavratorske ekspertize se je izvedla stabilizacija ometa na stropih v pisarnah N30 in N36. Stabilizacija ometa je bila izvedena s postopki utrjevanja in injektiranja z različnimi materiali, sledili sta kitanje razpok in sanacija poškodb odpadlega ometa. Delo je izvedla restavratorka Saša Snoj.

Slika 3: Restavratorka Saša Snoj pri razlagi in pojasnjevanju postopkov utrjevanja stropa (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Vzdrževanje strehe

Za jesen 2025 načrtovano delo na strehi se ni izvedlo zaradi slabega vremena. Preloženo je v naslednje leto oziroma v čas, ko bodo pogoji dovolj varni za delo na strehi. Poskrbeli smo samo za čiščenje in delno popravilo žlebov.

Slika 4: Krovec pri čiščenju žlebov (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Obnova jaškaste odprtine nad greznico

Zaradi varnosti smo se odločili, poškodovani vrhnji del jaškaste odprtine greznice pri gradu Grm izdelati na novo. Pokrov na starem jašku se ni več dobro zapiral, zato je obstajala nevarnost, da bi se lahko kakšen od sprehajalcev zaradi tega poškodoval. Pri novomeškem podjetju Malcom smo se dogovorili za obnovo jaška. Delo je bilo opravljeno julija 2025.

Slika 5: Popravilo jaška nad greznico pri gradu Grm (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 6: Izdelava opaža za nov jašek (Foto: Martin Pungerčar, 2025)

Odprava škode zaradi jesenskega neurja

Neurje, ki se je 16. septembra 2025 razbesnelo nad Novim mestom, je naredilo škodo tudi na gradu Grm. Veter je odpihnil s strehe slemenjake, zato je voda zalila podstrešje. Voda je prodrla tudi v notranjščino prvega nadstropja, predvsem skozi starejša okna v zahodnem traktu, ki ne tesnijo. Poplavelo je celotno grajsko dvorišče, vhodne prostore Zgodovinskega arhiva Ljubljana in sanitarije v pritličju gradu. Na srečo je prišlo neurje ob 14. uri, ko so bili zaposleni še v gradu, zato so lahko zaščitili opremo, pohištvo in deponirane arhive arheoloških najdišč pred večjo škodo. Po neurju je bil narejen škodni zapisnik, zavarovalnica je priznala del škode. Na strehi so bili nazaj nameščeni slemenjaki, očiščeni so bili žlebovi. Del sanacije pa bo počakal na boljše vreme, ki bo omogočalo varno delo na strehi.

Slika 7: Robert Koračin pri čiščenju sodre z grajskega dvorišča (Foto: Ana Krevelj)

Slika 8: Zaščita starih oken pred vdomom vode v notranjščino (Foto: Ana Krevelj, 2025)

Pripravil: mag. Dušan Štepec

5.2 Dogodki na gradu Grm v letu 2025

Kot že vsa leta doslej smo se na novomeški območni enoti trudili, da smo vsem zainteresiranim omogočili uporabo gradu za različne kulturne in glasbene prireditve ter dogodke. Izkazalo se je, da grad s svojim dvoriščem in atraktivno stolpno dvorano ponuja izjemen prireditveni prostor. V letu 2025 je prireditve na gradu Grm obiskalo približno 1000 obiskovalcev, in sicer na naslednjih dogodkih:

- 17. 4.: *Projekcija dokumentarnega filma Dumbusters, REVIVO, Inštitut za ihtiološke in ekološke raziskave;*
- 30. 5.: *Pop Up Wine Festival Novo mesto, Zavod Slap Vipava;*
- 12. 6.: *Snemanje glasbenega videospota v stolpni dvorani gradu Grm, Marijan Dovič in vokalna skupina Musica quinque vocum;*
- 19. 6.: *Joga in zvočna kopel za nosečnice, Iris Pšunder, s. p.;*
- 22. 6.: *Koncert Zvoki poletja, Glasbeno društvo Stretto;*
- 28.–29. 6.: *Koncert pod zvezdami, Pihalni orkester Krka;*
- 20. 8.: *Snemanje glasbenega videospota v stolpni dvorani gradu Grm, Dorian Žulič;*
- 26. 9.: *3. srečanje krajanov KS Kandija - Grm;*
- 14. 11.: *Kulturno-družabna prireditev Dolenjsko martinovanje, Društvo vinogradnikov Trška Gora-Novo mesto.*

*Slika 9: Koncert pihalnega orkestra Krka
(Foto: Boštjan Pucelj, 2025)*

*Slika 10: Koncert Zvoki poletja
Glasbenega društva Stretto (Foto:
Pavla Peterle Udovič, 2025)*

*Slika 11: Dolenjsko martinovanje na
grajskem dvorišču (Foto: Tanja Golob,
2025)*

Pripravil: mag. Dušan Štepec

V letu 2025 so vodene ogled gradu izvajali Mitja Simič, Judita Podgornik Zaletelj, Pavla Peterle Udovič, Dušan Štepec, Ana Krevelj, Tanja Mesojedec in Robert Koračin. Vodeni ogledov se je udeležilo skupaj okoli 400 udeležencev:

- 8. 2.: Dan odprtih vrat, novomeška območna enota ZVKDS (40 obiskovalcev);
- 26. 2.: Upokojenci Tovarne Krke (15 obiskovalcev);
- 15. 4.: Osnova šola Šmihel, 5. razred (30 učencev);
- 16. 4.: Članice Društva upokojencev Semič (9 obiskovalcev);
- 6. 5.: Srednješolski center Novo mesto, Srednja elektro-računalniška šola in tehniška gimnazija, en oddelk (25 dijakov);
- 6. 5.: Gimnazija Novo mesto, dva oddelka 1. letnika (50 dijakov);
- 12. 5.: Gimnazija Novo mesto, dva oddelka 1. letnika (50 dijakov);
- 9. 6.: Srednješolski center Novo mesto, Srednja elektro-računalniška in tehniška gimnazija, 2 oddelka (50 dijakov);
- 13. 6.: Srednješolski center Novo mesto, Srednja elektro-računalniška in tehniška gimnazija, 2 oddelka (50 dijakov);
- 9. 10.: Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija (2 oddelka 1. letnika – 50 učencev);
- 3. 12.: Društvo upokojencev Novo mesto (15 obiskovalcev);
- 10. 12.: Osnovna šola Žužemberk, izvedba učne delavnice v restavratorski delavnici (10 udeležencev).

Slika 12: Dan odprtih vrat na gradu Grm, vodenje po razstavi Lanšprež – zibelka čebelarstva na Dolenjskem (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 13: Učenci 5. razreda OŠ Šmihel na obisk pri Robertu Koračinu v restavratorskih delavnicah (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 15: Predstavitve dokumentarnega filma Dumbuster v Arkadah na gradu Grm (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 14: Kolega Mitja Simič pri vodenju nekdanjih dijakov Kmetijske šole Grm (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Pripravil: mag. Dušan Štepec

Vir: RIC Bela krajina (Foto: Jan Kocjan, 2026)

6

SKRB ZA STROKOVNI RAZVOJ IN
POPULARIZACIJO KULTURNE DEDIŠČINE

6.1

Organizacija strokovnih posvetov in sodelovanje na strokovnih posvetih

Naziv dogodka:	Predstavitev referata na znanstveno-strokovnem posvetu Suhozidna gradnja na Slovenskem med teorijo in prakso
Organizator:	Park Škocjanske jame, Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Nova Gorica
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Dušan Štepec, ZVKDS, OE NM
Kraj in datum dogodka:	Promocijsko kongresni center Pr Nanetovih, Regijski park Škocjanske jame v Matavunu, 10. aprila 2025

Park Škocjanske jame, arheološki oddelek Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in novogoriška območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije so v Matavunu, v promocijsko kongresnem centru Pr Nanetovih v Parku Škocjanske jame organizirali zanimiv posvet na temo varovanja in ohranjanja suhozidne tehnike na Slovenskem. Na posvetu je bilo predstavljenih 18 referatov. Z referatom z naslovom Pozabljena dediščina suhozidne gradnje na Dolenjskem in v Beli krajini je aktivno sodeloval tudi mag. Dušan Štepec. Udeležencem posveta je predstavil stanje suhozidne gradnje na območju, ki ga pokriva novomeška območna enota ZVKDS. Opozoril je, da je spomin na to tehniko že skoraj povsem izginil. Predstavil je posamezne ostanke suhozidne gradnje, med katerimi je posebej izpostavil kamnite oporne in mejne zidove na opuščeni vinogradniških območjih in v nekdanjih kočevarskih naseljih na obrobju Kočevskega roga. Ob posvetu je bil izdan zbornik povzetkov referatov, ki je dosegljiv v obliki elektronske knjižice (<https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/view/733/1115/11359>).

Slika 1: Posvet se je odvijal v obnovljenem kulturnem spomeniku, v nekdanji gostilni Pr Nanetovih v Matavunu. (Foto: Urh Vrenjak, 2025)

Slika 2: Mejni zid v suhozidni tehniki na Malem Riglju pri Dolenjskih Toplicah (Foto: Dušan Štepec, 2023)

Naziv dogodka:	Predstavitev referata na regionalnem posvetu Dnevov evropske kulturne dediščine in Tedna kulturne dediščine v Novem mestu
Organizator:	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, koordinator projekta DEKD in koordinator nacionalnega medresorskega projekta TKD
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Vita Weiss Babič
Kraj in datum dogodka:	Grad Grm v Novem mestu, 1. aprila 2025

V okviru regionalnega posveta Dnevov evropske kulturne dediščine (dalje DEKD) in Tedna kulturne dediščine (dalje TKD), ki je potekal 1. aprila 2025 na gradu Grm v Novem mestu, je konservatorica Vita Weiss Babič predstavila samostojni referat z naslovom Izzivi na področju kulturne dediščine v jugovzhodni Sloveniji. V referatu je na podlagi praktičnih primerov predstavila izzive, s katerimi se soočajo konservatorji ob obravnavi kulturne dediščine v jugovzhodni regiji.

Slika 1: Konservatorica Vita Weiss Babič med predstavljanjem referata (Foto: Franc Aš, 2025)

Slika 2: Koordinatorke Nataša Gorenc in Milena Antonić v Novem mestu pri predstavitvi vsebine prihajajočih DEKD in TKD (Foto: Franci Aš, 2025)

Naziv dogodka:

Predstavitev referata *Konservatorska vprašanja varovanja stavbne dediščine kočevarskih Nemcev med 2. svetovno vojno* na posvetu *O domu in njegovi izgubi, hrepenenju in novem življenju*

Organizator:

Posavski muzej Brežice in Pokrajinski muzej Kočevje v sodelovanju z Muzejem novejši in sodobne zgodovine Slovenije

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

**Vita Weiss Babič
Damjan Popelar**

Kraj in datum dogodka:

Posavski muzej Brežice, 18. septembra 2025

Na dvodnevem posvetu *O domu in njegovi izgubi, hrepenenju in novem življenju*, ki je obravnaval tematiko o dediščini posavskih izgnancev in kočevskih Nemcev, sta Vita Weiss Babič in Damjan Popelar sodelovala 18. 9. 2025 (prvi dan) v Brežicah z referatom *Konservatorska vprašanja varovanja stavbne dediščine kočevskih Nemcev med 2. svetovno vojno*, kjer sta predstavila montažno stavbo iz prefabriciranih elementov oz. t. i. *blokhaus*, ki je nastal z namenom hitre, učinkovite in ekonomične gradnje kot posledica nemške kolonizacije prostora med 2. svetovno vojno. *Blokhaus* zaznamuje tipiziran lesen fasadni ovoj s stavbnim pohištvom in zidanim jedrom ter enotnim stavbnim načrtom. Objekt na naslovu Gmajna 12 na Raki je bil za potrebe posveta fotodokumentiran, hkrati pa je bil zanj izdelan arhitekturni posnetek, ki ga je izdelal Damjan Popelar.

Blokhausi so objekti, ki so bili nekoč zasnovani enotno, danes pa na terenu razkrivajo svojo raznolikost, glede na potrebe, želje in estetske preference svojih lastnikov. Žal je marsikateri *blokhaus* že predrugačen, bodisi prazen in prepuščen propadanju bodisi pa je že porušen, kar konservatorjem odpira vprašanja glede varovanja in ohranjanja tovrstne stavbne dediščine v Posavju.

Slika 1: Vita Weiss Babič in Damjan Popelar med predstavljanjem referata (Foto: Boštjan Kolar, Posavski muzej Brežice, 2025)

6.2

Organizacija in izvedba strokovnih predavanj, okroglih miz in pogovornih večerov

Naziv dogodka:	Predstavitev rezultatov študentske arhitekturne delavnice v Brestanici
Organizator:	Mestna občina Krško, ZVKDS, OE Novo mesto, in Fakulteta za arhitekturo
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Dušan Štepec
Kraj in datum dogodka:	Dom svobode v Brestanici, 6. februarja 2025

V kulturnem domu v Brestanici je bila organizirana zaključna predstavitev rezultatov študentske arhitekturne delavnice, ki je bila organizirana na novomeški območni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Mestne občine Krško. Na arhitekturni delavnici so študentje arhitekture dopolnili izsledke kolegov etnologov in kulturnih antropologov iz leta 2014. Pod mentorskim vodstvom rednega profesorja dr. Mateja Blenkuša so pripravili več zanimivih modelov revitalizacije trga Brestanica. Modelne rešitve so domačinom predstavili v besedi in sliki ter v obliki makete. V svojih rešitvah so opozorili na možnost programske oživitve pobočja nad trgom in na oteženo umeščanje in organiziranje vsebin na južnem robu trškega jedra zaradi obvoznice. V diskusiji, ki jo je po predstavitvi rezultatov vodil avtor prispevka, se je izkazalo, da je o revitalizaciji trškega jedra treba razmišljati širše, in sicer v povezavi s celotnim naseljem in v povezavi z dostopnostjo do brestaniškega gradu.

Slika 1: Predstavitev rezultatov arhitekturne delavnice v Domu Svoboda v Brestanici (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 2: Maketa z rešitvami za revitalizacijo trškega jedra Brestanice (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Pripravil: mag. Dušan Štepec

Naziv dogodka:	Predavanje o zgodovini cerkve Žalostne Matere Božje v Leskovcu pri Krškem in voden ogled cerkve
Organizator:	Župnija Leskovec pri Krškem v sodelovanju z ZVKDS, OE Novo mesto
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Lucija Fabjančič
Kraj in datum dogodka:	Leskovec pri Krškem, 3. februar in 1. junij 2025

V letu 2025 je župnija Leskovec pri Krškem praznovala 1000-letnico obstoja župnije. V sklopu dogodkov ob praznovanju obletnice sem 13. februarja najprej izvedla predavanje o zgodovini leskovške župnijske cerkve Žalostne Matere božje. Predavanje je bilo organizirano v Domu krajanov v Leskovcu, udeležilo se ga je lepo število ljudi. 1. junija pa sem izvedla še predavanje z vodenim ogledom cerkve (v sami cerkvi), prav tako ob lepi udeležbi. Tokrat je bil večji poudarek namenjen umetnostni opreми cerkve, ki smo si jo lahko tudi skupaj ogledali.

Slika 1: Februarsko predavanje o leskovški župnijski cerkvi v Domu krajanov v Leskovcu (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Plakat z vabilom na vodeni ogled cerkve v juniju 2025 (Vir: Lucija Fabjančič, 2025)

Naziv dogodka:	Gostujoče predavanje o izzivih vključevanja starih rokodelskih znanj in veščin pri obnovi stavbne dediščine
Organizator:	Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Dušan Štepec
Kraj in datum dogodka:	Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Zavetiška 5 v Ljubljani, 26. februarja 2025

Na začetku leta 2025 sem se odzval na povabilo predavateljice dr. Jerneje Ferlež, da predavam njenim študentom 1. in 2. letnika pri predmetu Sodobno konservatorstvo. V predavanju z naslovom *Izzivi vključevanja starih rokodelskih znanj in veščin v sodobnem spomeniškem varstvu* sem jim predstavil vlogo rokodelskih znanj in veščin pri zagotavljanju avtentičnosti obnove stavbne dediščine, opozoril na stanje tovrstnega znanja v Sloveniji ter izzive, s katerimi se spomeniška služba srečuje na tem področju.

Sliki 1 in 2: Prikaz starih rokodeljskih znanj in veščin (Foto: Dušan Štepec, 2021)

Naziv dogodka:	Terenski obhod med Leskovcem in Kobilami
Organizator:	Slavko Pirc iz Leskovca pri Krškem
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Pavla Peterle Udovič
Kraj in datum dogodka:	Leskovec pri Krškem, 5. marca 2025

Na začetku leta 2025 se je nadaljevalo vse tesnejše sodelovanje območne enote z lokalno skupnostjo v Leskovcu pri Krškem. Ob okrogli mizi o ureditvi lapidarija je padla tudi ideja o zbiranju različnih kamnov, ki bi po opravljeni strokovni presoji lahko bili uvrščeni v nastajajočo zbirko. Pristojna konservatorica mag. Pavla Peterle Udovič se je odzvala povabilu Slavka Pirca iz Leskovca, ljubitelja in poznavalca lokalne kulturne dediščine, da se skupaj z dr. Jernejem Rihterjem z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU odpravijo na prvi krožni terenski obhod med Leskovcem in Kobilami. Cilj tega obhoda je bilo prepoznavanje novih enot dediščine, ljudskega izročila, ki velikokrat nakazuje tudi na nekdanjo uporabo prostora ali nenavadne, izredne dogodke, ki so se zgodili v preteklosti in zaznamovali ljudi. Tako smo na terenu prepoznali nekdanji ribnik, ki je bil verjetno v uporabi lastnikov Šrajbarskega turna, več kot 100 let star lesen hram z nenavadno prešo in ostrešjem, sestavljenim in zbitim z lesenimi zatiči, ne z običajnimi železnimi žebli. Na vrhu Jeričkovega hriba smo videli v slabem stanju nekdanjo Herckovo domačijo (Libelj – Domačija Libelj 3, EID 1-17396), ki jo je močno načel zob časa. Med vrnitvijo pa smo spoznali izročilo, ki pojasnjuje izvor poimenovanja potoka z imenom Mrtvi potok.

Slika 1: Tourstni obhodi z domačini dajejo konservatorju odlične temelje za prepoznavanje nepremične, premične in nesnovne dediščine. Na fotografiji so arheolog dr. Jernej Rihter ter domačina, domoznanca Ljudmila Šribar in Slavko Pirc pred Herckovo domačijo. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Preša, ki ima namesto kamna na svečo pritrjeno kad, napolnjeno s kamenjem in opeko. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 3: Kapelica pri Auerspergovih zidanici, pred mnogimi leti prodana Pfeiferjevimi, z lesenim baročnim kipom. (Foto: Pavla Peterle Udovič 2025)

Objave:

- Pirc, S., 2025, Sprehod od Leskovca do Kobil in nazaj. - Leskovčan, letnik 1, št. 2, maj 2025.

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Naziv dogodka:

Obisk etnološkega muzeja Alojza in Ljudmile Šribar v Kobilah

Organizator:

Lojze in Ljudmila Šribar, Kobile 3

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

Mag. Pavla Peterle Udovič

Kraj in datum dogodka:

Leskovec pri Krškem, 5. marca 2025

V Kobilah imajo bogato etnološko zbirko na domačiji, vpisani v register kot stavbna dediščina Kobile - Domačija Kobile 3 (EID 1-16219). Zbirko sta skozi leta ustvarjala zakonca Lojze in Ljudmila Šribar. V okviru terenskega obhoda po okolici Leskovca sva se na predlog Slavka Pirca iz Leskovca ustavila in si jo ogledala tudi arheologa dr. Jernej Rihter z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU in konservatorka ZVKDS mag. Pavla Peterle Udovič.

Lojze Šribar, skrbnik zbirke, nas je najprej odpeljal v kuhinjo, kjer je bilo veliko posodja in kuhinjskih pripomočkov, nato smo si ogledali zbirko pohištva in slik v spalnici. Ustavili smo se ob številnem orodju, ki se je nekoč uporabljalo, danes pa skoraj ne več, in za katero dostikrat ne vemo več niti imena niti namena. Predmetov, katerih nismo poznali, je bilo kar veliko. Za nekatere tudi Lojze ne ve namena. Vseeno pa pozna zgodbe o predmetih, pa tudi zgodbe, kje in kako jih je pridobil.

Slika 1: Po bogati zbirki v »stari hiši«, ki vsebuje tudi usnjene hlače s koščenimi gumbi, nas je popeljal Lojze Šribar iz Kobil. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Bogata zbirka predmetov zakoncev Šribar, ki jih ohranjata za prihodnje rodove. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 3: Predmetov, ki so se nekoč uporabljali, danes pa se skoraj ne več, je ogromno. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Naziv dogodka:	Pogovorni večer na temo varovanja in ohranjanja dediščine čebelarstva na Slovenskem
Organizator:	Javni zavod za kulturo in turizem Prijetno domače Ivančna Gorica
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Dušan Štepec
Kraj in datum dogodka:	Hiša kranjske čebele v Višnji Gori, 8. maja 2025

V Hiši kranjske čebele v Višnji Gori je 8. maja 2025 Javni zavod za kulturo in turizem Prijetno domače Ivančna Gorica organiziral pogovorni večer na temo varovanja in ohranjanja dediščine čebelarstva na Slovenskem. Pogovor je povezovala Simona Zorc Ramovš, vodja Jurčičeve domačije. K pogovoru so bili povabljeni poleg mag. Dušana Štepca še Alenka Stražišar Lamovšek, kustosinja iz Dolenjskega muzeja Novo mesto, Barbara Sosič, kustosinja iz Slovenskega etnografskega muzeja, in Rajko Anzeljc, predsednik Komisije za čebelarsko kulturno dediščino pri Čebelarski zvezi Slovenije. Za uvod v večerni pogovor je bil premierno predvajan dokumentarni film *Portret čebelarja: Anton Koželj*. Pogovor pa je bil končan z odprtjem razstave z naslovom *Lanšprež – zibelka čebelarske dediščine na Dolenjskem* avtorjev mag. Dušana Štepca in Judite Podgornik Zaletelj.

Slika 1: Pogovorni večer v Hiši kranjske čebele v Višnji Gori (Foto: Petra Špehar, 2025)

Naziv dogodka:	Zidarska in restavratorska delavnica – suhozidna gradnja
Organizator:	Šola prenove v sodelovanju s Šolskim centrom Novo mesto in Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Dušan Štepec in Mitja Simič (kot predavatelja) Damjan Popelar (kot udeleženec)
Kraj in datum dogodka:	Srednješolski center Novo mesto in Trška gora, 21.–22. maja 2025

V okviru Šole prenove je bila v času od 21. do 22. maja 2025 organizirana zidarska in restavratorska delavnica na temo obnove suhozidne gradnje. V Šolskem centru Novo mesto je bil organiziran njen teoretični del, na katerem sta sodelovala tudi Mitja Simič in mag. Dušan Štepec. Prvi je udeležencem predstavil značilnosti kulturnih krajin na Dolenjskem, drugi pa zgodovino vinogradništva na Trški gori, njeno arhitekturno podobo in način življenja med njenimi vinogradi. Na predavanjih so bili prisotni učenci in učitelji Šolskega centra Novo mesto. Praktični del delavnice se je odvijal na Trški gori, in sicer so se dijaki, ki so sodelovali v izobraževalnem procesu pod mentorskim vodstvom, lotili obnove poškodovanega mejnega kamnitega zidu pri Bergmanovi zidanici. Na Dolenjskem so suhi zidovi predvsem v funkciji opornih zidov med terasami vinorodnih gričev, zato nas veseli, da je tudi med vinogradniki zanimanje za ohranjanje suhih zidov. V ta namen je 21. in 22. maja 2025 na Trški gori potekala zidarska in restavratorska delavnica.

Slika 1: Dijaki pri obnovi kamnitega zidu na Trški gori (Foto: Mateja Kavčič, 2025)

Slika 2: Dijaki z mentorji analizirajo opravljeno delo (Foto: Mateja Kavčič, 2025).

Naziv dogodka:

Okrogla miza ob izdaji monografije *Marija na jezeru* ob 1000-letnici obstoja župnije Leskovec pri Krškem

Organizator:

Župnija Leskovec pri Krškem

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

Lucija Fabjančič

Kraj in datum dogodka:

Leskovec pri Krškem, 5. junija 2025

Ob praznovanju 1000-letnice obstoja župnije, ki jo je župnija Leskovec pri Krškem praznovala v letu 2025, je pod uredništvom Alenke Černelič Krošelj in župnika Mateja Gnidovca izšla monografija o zgodovini župnije z naslovom *Marija na jezeru*. 5. junija 2025 je bila v Domu krajanov v Leskovcu organizirana predstavitev monografije z okroglo mizo, ki smo se je udeležili nekateri avtorji posameznih prispevkov: Jana Puhar, Julijana Visočnik, Blaž Otrin, Ljudmila Šribar, Lucija Fabjančič, Ludvik Žagar in Matej Gnidovec.

Slika 1: Okrogla miza ob izdaji monografije (Foto: Župnija Leskovec pri Krškem, Jože Jagrič, 2025)

Odzivi v javnosti:

- <https://www.posavskiobzornik.si/kultura/v-zborniku-marija-na-jezeru-opisana-1000-letna-zgodovina-leskovske-zupnije-107098>
- <https://www.druzina.si/clanek/predstavitev-monografije-marija-na-jezeru-ob-tisocletnici-zupnije-leskovec-pri-krskem>

Pripravila: Lucija Fabjančič

Naziv dogodka:	Predavanje o cerkvi Sv. Duha
Organizator:	Župnija Mirna Peč, ZVKDS OE Novo mesto in krajan Gorenjega Kamenja
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Pavla Peterle Udovič
Kraj in datum dogodka:	Gorenje Kamenje, 8. junija 2025

Na praznik binkošti so župljani župnije Mirna Peč imeli žegnanje v cerkvi Svetega Duha v Kamenju. Na pobudo domačinov je bilo po maši kratko predavanje mag. Pavle Peterle Udovič, konservatorke Zavoda za varovanje kulturne dediščine, OE Novo mesto. Predstavila je zgodovino cerkvice, njen kulturni in zgodovinski pomen. Spregovorila je tudi o opremi v notranjosti cerkve, freskah in predvsem o zelo kakovostnem oltarju, ki je bil najverjetneje prvotno izdelan za drugo cerkev. Po predavanju sta sledila druženje in sproščen pogovor ob bogati pogostitvi, ki so jo pripravili radodarni župljani.

Slika 1: Besedam konservatorke so župljani z zanimanjem prisluhnili. (Foto: Blaž Franko, Arhiv župnije Mirna Peč, 2025)

Slika 2: Ob tej priložnosti je OE Novo mesto razstavila del plakatne razstave Obrazi dediščine jugovzhodne Slovenije. Na fotografiji je tudi pobudnica za izvedbo predavanja, gospa Mari Kramar iz Gorenjega Kamenja. (Foto: Robert Koračin, 2025)

Odzivi v javnosti:

- Objava na FB: <https://www.facebook.com/zumirnapec>

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Naziv dogodka:

**Slavnostna akademija ob izidu knjižice ob
160. obletnici gradnje župnijske cerkve
v Dobovi**

Organizator:

Župnija Dobova

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

Lucija Fabjančič

Kraj in datum dogodka:

Dobova, 26. junija 2025

Župnija Dobova je v letu 2025 praznovala 160. obletnico gradnje sedanje župnijske cerkve in 260-letnico samostojne župnije (oz. vikariata) v Dobovi. Ob tej priložnosti je na pobudo župnika Vlada Leskovarja župnija izdala monografsko knjižico o zgodovini župnije in cerkve ter družbenem življenju v župniji. Knjižico so uredili in besedila pripravili: župnik Vlado Leskovar, Nataša Šekoranja Špiler in Lucija Fabjančič.

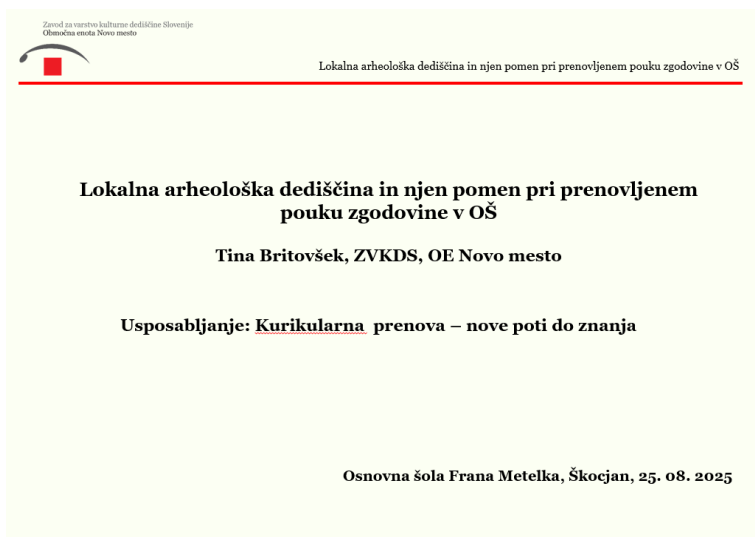
Slika 1: Slavnostna akademija ob izidu knjižice (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Slika 2: Naslovnica knjižice (Vir: Župnija Dobova, 2025)

Naziv dogodka:	Kurikularna prenova – nove poti do znanja v obliki študijskih srečanj
Organizator:	Ministrstvo RS za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Tina Britovšek
Kraj in datum dogodka:	Škocjan, 25. avgusta 2025

Zavod RS za šolstvo je 25. avgusta na Osnovi šoli Frana Metelka Škocjan organiziral študijsko srečanje – usposabljanje za implementacijo novih učnih načrtov za zgodovino v osnovni šoli za učitelje zgodovine Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Poleg predstavitve posodobljenega učnega načrta in didaktičnih posebnosti pouka zgodovine v osnovni šoli je bil namen srečanja tudi seznanitev udeležencev z novostmi na področju lokalne arheološke dediščine. Predstavila jih je Tina Britovšek s predavanjem *Lokalna arheološka dediščina in njen pomen pri prenovljenem pouku zgodovine v OŠ*. Poudarek je bil na vključevanju in sodelovanju dediščinskih skupnosti pri posameznih projektih ter širjenju znanja o kulturni dediščini ter predstavitev nekaj možnosti ogledov arheološke dediščine in situ (na mestu odkritja). Po predavanjih sta sledila ogled Hiše žive dediščine v Šmarjeti in strokovno vodstvo po razstavi o arheološki dediščini Vinjega vrha z okolico.

Slika 1: Predavanje o lokalni dediščini Dolenjske in Bele krajine

Slika 2: Arheološka pot Vinji vrh: urejene tematske arheološke poti kot eno izmed orodij za spoznavanje lokalne arheološke dediščine (Foto: Tina Britovšek, 2024)

Naziv dogodka:

Vzpostavljane lapidarija v Leskovcu pri Krškem

Organizator:

Mestna občina Krško in ZVKDS, OE Novo mesto

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

Lucija Fabjančič
Mag. Pavla Peterle Udovič
Mitja Simič

Kraj in datum dogodka:

Leskovec pri Krškem, 31. avgusta 2025

Ideja o vzpostavitvi lapidarija v Leskovcu pri Krškem je vse bolj živa in dobiva bolj materialno obliko. Po okrogli mizi, ki je bila izvedena januarja 2025, smo si stanje na terenu v Leskovcu pri Krškem ogledali konservatorji Lucija Fabjančič, mag. Pavla Peterle Udovič in Mitja Simič skupaj s predstavnicama Posavskega muzeja Brežice, kustosinjo Jano Puhar in direktorico Alenko Černelič Krošelj in ob prisotnosti lokalne skupnosti: predsednika Mestne četrti Leskovec pri Krškem Jožeta Olovca, Bernardke Zorko z Oddelka za družbene dejavnosti Mestne občine Krško in leskovškega župnika Mateja Gnidovca.

Terenski sestanek je bil organiziran z namenom, da bi dokončno umestili lapidarij – zbirko kamnitih spomenikov na prostem. Kot možne in primerne lokacije smo si ogledali zelenico pred župnijsko cerkvijo in prostor zahodno od zvonika ter prostora pred župniščem in pri Jožefovi dvorani.

Slika 1: Ekipa konservatorjev ZVKDS OE Novo mesto in drugih strokovnjakov pred cerkvijo v Leskovcu pri Krškem (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Nekaj rimskih spomenikov že stoji na zelenici pred župnijsko cerkvijo, nekaj pa v zasebnih zbirkah oz. se jih je izgubilo v letih (2006) po rekonstrukciji trga. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2024).

Objave:

- Pirc, S., 2025, Želimo lapidarij – da ali ne? - Leskovčan, letnik 1, št. 3, oktober 2025.

Odzivi v javnosti:

- <https://www.facebook.com/photo/?fbid=694026187030237&set=a.114636191635909> FB: <https://www.facebook.com/mestnacetrleskovec> (objava 31. 8. 2025)

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Naziv dogodka:	Koliščarski dan
Organizator:	Društvo Fran Govekar Ig
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Pavla Peterle Udovič Mag. Uroš Bavec
Kraj in datum dogodka:	Draga pri Igu, 6. septembra 2025

Leta 2008 je skupina izžanskih navdušencev nad koliščarji v okviru Društva Fran Govekar Ig pričela organizirati Koliščarski dan. Ta zadnje desetletje poteka ob ribniku v Dragi pri Igu, na območju nekdanjih glinokopov. V okviru celodnevne dogodka se lahko obiskovalci udeležijo izkustvenih delavnic, prisluhnejo predavanjem strokovnjakov različnih strok in gledališki igri na glavnem odru. Od 20 do 30 delavnic, ki jih izvajajo društva, ustanove in posamezniki, je razdeljenih na arheološko-izkustvene, naravoslovne in ustvarjalne. Preko teh vsebin organizator obiskovalcem vseh starosti ponuja pester in raznolik program, ki združuje znanje, izkustveno učenje in druženje. Vsako leto je v ospredje postavljena druga osrednja tema. V letu 2025 je to bila 150 let od odkritja kolišč, ki je vplivala na vsebino delavnic, predavanj ter gledališko uprizoritev z obiskom Martina Peruzzija in Karla Dežmana. Obiskala sta kmete, ki so naleteli na ostanke kolišča ob kopanju jarkov. Tokratni, že 16. izvedbi po vrsti se je pridružil tudi ZVKDS, OE Novo mesto in Ljubljana, s tremi konservatorji. V povezavi z osrednjo temo je konservatorka mag. Pavla Peterle Udovič pripravila novo delavnico in njeno vsebino z naslovom *Oprema arheologa nekoč*, kjer sta bila predstavljena nekdanja oprema (del opreme arheologa Toneta Kneza je posodil Dolenjski muzej Novo mesto) ter način dokumentiranja najdb. Delavnica se je vsebinsko lepo dopolnjevala z že tradicionalno arheološko delavnico, kjer so se udeleženci učili, kaj počnejo arheologi, *izkopavali* najdbe v peskovniku ter jih kot restavratorji sestavljali in lepili.

Sliki 1, 2: Delavnico *Oprema arheologa nekoč* sta na dogodku izvajala konservatorja ZVKDS dr. Maja Bricelj in mag. Uroš Bavec. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 3: Konservatorica mag. Pavla Peterle Udovič, članica organizacijske skupine Koliščarskega dne, k izvajanju delavnic vsako leto pritegne lepo število mladih, študentov arheologije, arheologov in ljubiteljev dediščine. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2024).

Slika 4: Osrednja uprizoritev na glavnem odru je ponazorila odkritje kolišč leta 1875. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Objave:

- Jeraj, A., 2025, Koliščarski dan 2025. - Mostiščar, oktober, št. 10, 25–26. Vir: https://www.obcina-ig.si/wp-content/uploads/2025/10/Mostiscar_OKTOBER-2025.pdf
- Peterle Udovič, P., 2025, Praznovanje 150-letnice odkritja kolišč na Ljubljanskem Barju.- Glasnik, oktober št. 9, 25. vir: <https://www.skofljica.si/objava/1182714>

Odzivi v javnosti:

- https://slovenskenovice.delo.si/novice/slovenija/na-igu-danes-ozivel-duh-koliscarjev-praznovanje-150-let-od-odkritja-barjanskih-naselbin?utm_source=chatgpt.com
- FB: <https://www.facebook.com/vdezelikoliscarjev>

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Naziv dogodka:

Okrogla miza ob 20. obletnici Okvirne konvencije sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo

Organizator:

Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

Mag. Dušan Štepec

Kraj in datum dogodka:

**Čopova rojstna hiša v Žirovnici,
27. septembra 2025**

V okviru Leta dediščine Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je bila v Čopovi rojstni hiši v Žirovnici na pobudo Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica organizirana okrogla miza ob 20. obletnici Okvirne konvencije sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo z naslovom *Muzeji kot upravljalci snovne in nesnovne dediščine v izvirnih prostorih*. Glavni cilj dogodka, ki je bil namenjen strokovni in širši javnosti, je bil odpreti razpravo o položaju muzejev kot prostorov skupnosti in kolektivnega spomina, eko muzejev, muzejev na prostem in muzejskih hiš kot pomembnih, a doslej v Sloveniji prezrtih upravljavcev kulturne dediščine. Namen okrogle mize je bil prepoznati predloge za boljšo pravno, organizacijsko in vsebinsko umestitev muzejskih hiš v naš sistem varstva. Dogodek je vodil Matjaž Koman, direktor Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica.

Uvodno predavanje je imela Jelka Pirkovič, ki je z referatom *Muzeji skupnosti kot krovni pojem za eko muzeje, muzeje na prostem in muzejske hiše* odprla razpravo o potrebi po zakonski opredelitvi in o ustreznih institucionalnih oblikah (javni zavod, zasebni zavod, fundacija, društvo itd.). Sledila so še štiri predavanja, med drugim tudi predavanje mag. Dušana Štepeca o muzejih na prostem v Sloveniji – stanje, priložnosti in izzivi, ki so spodbudila h kritičnemu razmisleku o vlogi kulturne dediščine pri razvoju skupnosti.

Slika 1: Vabilo na dogodek

Pripravil: mag. Dušan Štepec

Naziv dogodka:	Izvedba predavanja kot del programa 35. DEKD in 13. TKD 2025: Zidovi naše preteklosti, temelji naše prihodnosti
Organizator:	Kulturni dom Krško, enota Mestni muzej Krško
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Vita Weiss Babič
Kraj in datum dogodka:	Kulturni dom Krško, enota Mestni muzej Krško, 30. septembra 2025

Predavanje *Krško: Zidovi naše preteklosti, temelji naše prihodnosti?*, ki ga je pripravila in izvedla konservatorica Vita Weiss Babič dne 30. 9. 2025 v prostorih enote Mestnega muzeja Krško (organizator: Kulturni dom Krško, enota Mestni muzej Krško), je bilo del programa 35. Dnevov evropske kulturne dediščine in 13. Tedna kulturne dediščine 2025: Zidovi naše preteklosti, temelji naše prihodnosti. Konservatorica je v predavanju predstavila izhodišča za razglasitev krškega starega mestnega jedra za kulturni spomenik lokalnega pomena ter novi odlok, sprejet junija 2025: *Odlok o razglasitvi kulturnega spomenika lokalnega pomena Krško – Mestno jedro, EID 1-15931 (Uradni list RS, št. 47/2025-1944)*.

Slika 1: Digitalna fotografija z dogodka: Krško: zidovi naše preteklosti, temelji naše prihodnosti, predavanje Vite Weiss Babič v sklopu akcije Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD) 2025 v Mestnem muzeju Krško, 30. 9. 2025 (Foto: Maruša Erpič, Mestni muzej Krško, 2025)

Naziv dogodka:

Predstavitev zlatega oltarja sv. Petra iz Koritnice in izvedenih konservatorsko-restavratorskih posegov

Organizator:

Župnija Raka v sodelovanju z ZVKDS, OE Novo mesto

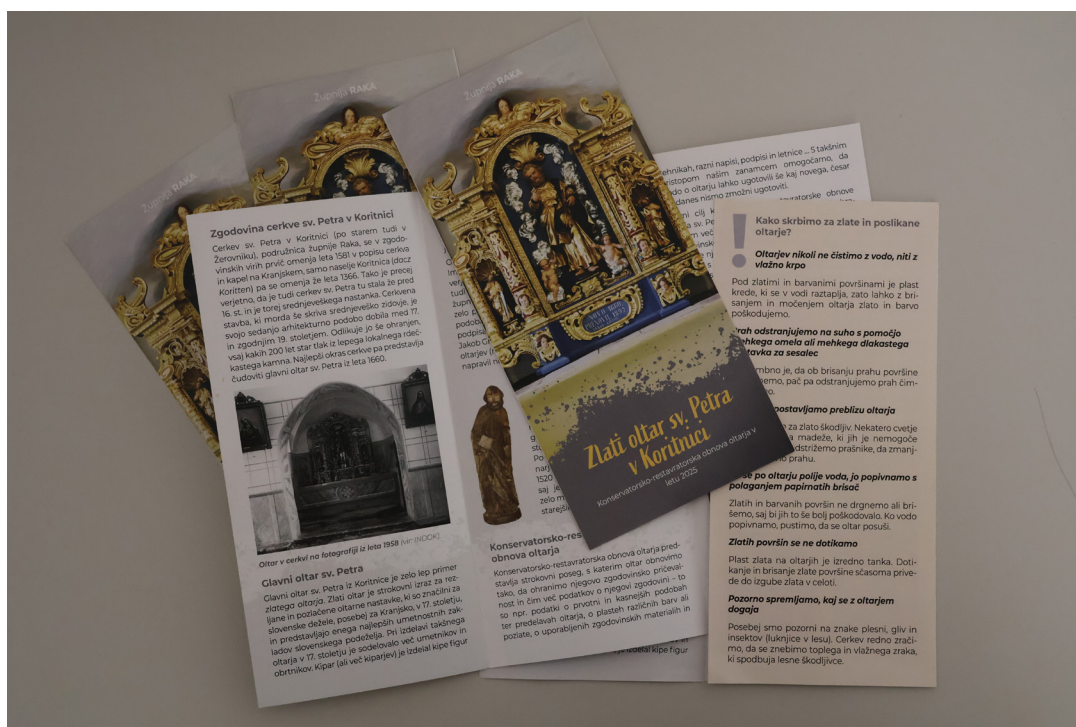
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

Lucija Fabjančič

Kraj in datum dogodka:

Koritnica, 19. oktobra 2025

Ob priložnosti blagoslova konserviranega-restavriranega zlatega oltarja sv. Petra v podružnični cerkvi v Koritnici 19. oktobra 2025 sem v sodelovanju z župnijo Raka izvedla predstavitev zgodovine oltarja in izvedenih konservatorsko-restavratorskih posegov na oltarju za lokalno skupnost. Hkrati je župnija Raka izdala informativno zloženko o oltarju in izvedenih posegih, za katero sem pripravila besedilo in fotografije.

Slika 1: Zloženko o zlatem oltarju iz Koritnice (Foto: Lucija Fabjančič)

Leta 2013 je bil v Šentrupertu za javnost odprt muzej na prostem Dežela kozolcev. Njegovo postavitve je strokovno vodil konservator mag. Dušan Štepec, za kar je prejel tudi Steletovo priznanje. V uredništvu občinskega časopisa Šentrupert so po dvanajstih letih opravili intervju z odgovornim konservatorjem o njegovem pogledu na delovanje šentruperškega muzeja na prostem, ki je eden od štirih največjih v Sloveniji. Konservator je v intervjuju, ki ga je z njim opravil Jože Uhan, razložil dileme in vprašanja, s katerimi so se v Šentrupertu srečali po odprtju muzeja na prostem. Predstavil je tudi strokovne izzive, s katerimi se trenutno sooča upravljalec Zavod Dežela kozolcev. Pohvalil je vključevanje lokalne skupnosti in skrbno upravljanje muzeja na prostem.

[illegible]

Slika 1: Izsek iz intervjuja, ki je bil objavljen v občinskem glasilu Šentrupert
<https://www.sentrupert.si/objava/1083755>, str. 21–24

6.3 Interno medsebojno izobraževanje zaposlenih ZVKDS, OE Novo mesto

Naziv dogodka:	Torkovo izobraževanje v Arkadah
Organizator:	ZVKDS, OE Novo mesto
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Tanja Mesojedec
Kraj in datum dogodka:	Grad Grm, 14. februarja 2025

Tudi v letu 2025 je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto, nadaljeval tradicijo internega strokovnega in medsebojnega izobraževanja zaposlenih, poimenovanega Torkovo izobraževanje v arkadah. Realizirano je bilo le eno predavanje. Kljub temu je izobraževanje pomembno prispevalo k izmenjavi strokovnih izkušenj, krepitvi sodelovanja med zaposlenimi ter spodbujanju strokovne razprave znotraj območne enote.

- 14. 2. 2025 – Mag. Tanja Mesojedec: Študijski dan štukature – Tehnologija, materiali in konserviranje-restavriranje štukatur, Alberto Felici, Scuola universitaria professionale della Svizzera Italiana (SUPSI), ALUO Univerze v Ljubljani, Oddelek za restavratorstvo in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Slika 1: Predavanje Študijski dan štukature, Alberto Felice med predavanjem (Foto: Tanja Mesojedec, 2024)

Slika 2: Mag. Tanja Mesojedec med predavanjem za zaposlene na ZVKDS, OE NM (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Štukaterji z območja med Luganom, Chiassom in Lombardijo so svoje znanje in umetnost razširili po vsej Evropi, kjer so igrali pomembno vlogo pri oblikovanju umetniškega izraza svojega časa. Njihov vliv je bil prisoten pri številnih arhitekturnih in dekorativnih projektih, ki so zaznamovali obdobje baroka in klasicizma tudi v Sloveniji.

Priprava: mag. Tanja Mesojedec

Naziv dogodka:

Terenska seja Delovne skupine arheologov konservatorjev – DSAK

Organizator:

Delovna skupina arheologov konservatorjev

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

**Mag. Pavla Peterle Udovič
Mag. Uroš Bavec**

Kraj in datum dogodka:

Trst, 7. marca 2025

Arheologi območne enote Novo mesto smo tudi člani Delovne skupine konservatorjev arheologov. Cilj te skupine je oblikovanje in usklajevanje metod in standardov, izmenjava izkušenj in dobrih praks, pridobivanje novega znanja. Srečujemo se večkrat letno, včasih izvedemo tudi terensko sejo. Slednje so namenjene ogledu arheoloških razstav in raziskav naših kolegov po Sloveniji in tujini.

V marcu 2025 smo tako izvedli terensko sejo v Trstu, kjer smo si ogledali manjšo razstavo o Ambisontih, ljudstvu, ki je nekoč živel v Posočju. Razstavljenе najdbe z ozemlja Slovenije izvirajo iz grobišč Idrija pri Bači in Reka pri Cerknem. Pot smo nadaljevali z ogledom Briške jame (grotta Gigante) in informacijskega centra z manjšo razstavo o najstarejših sledih človeka v tržaški pokrajini, ki segajo do Homo heidelbergensis (pred 400.000–220.000 leti).

Dodatna vrednost tega strokovnega izobraževanja je bil za pristojno konservatorko tudi ogled lapidarija pred muzejem. V njem so predstavljene različne rešitve, ki bodo uporabljene v nastajajočem lapidariju v Leskovcu pri Krškem.

Slika 1: Razstavljenе najdbe se trajno hranijo v dveh tujih muzejih – Prirodoslovnem muzeju na Dunaju in Museo Civico di Storia Naturale di Trieste. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Na prostoru ob muzeju je lapidarij z rimskodobnimi kamnitimi spomeniki. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 3: Različne rešitve prezentacije kamnitih spomenikov (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

Naziv dogodka:

**Seja Delovne skupine arheologov
konservatorjev – DSAK**

Organizator:

Delovna skupina arheologov konservatorjev

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

**Mag. Pavla Peterle Udovič
Mag. Uroš Bavec
Tina Britovšek**

Kraj in datum dogodka:

Ljubljana, 13. 11. 2025, in Zagreb, 5. 12. 2025

Člani Delovne skupine konservatorjev arheologov smo v jesenskem delu naprej imeli seje.

V novembru 2025 smo na eni obravnavali in oblikovali stališča do sprememb prostorskih aktov in težave pri vpisovanju arheoloških najdišč v register kulturne dediščine ter si ogledali razstavo *Neandertalčeva piščal, 60.000 let glasbe*, v Narodnem muzeju Slovenije.

V luči sprejemanja novega zakona ZVKD smo se ob koncu leta srečali s hrvaškimi kolegi Gradskega zavoda za zaščito spomenika kulture i prirode Grada Zagreb in imeli pogovor o zakonodaji na Hrvaškem ter o delovanju njihove konservatorske službe. V sklopu obiska smo so ogledali tudi razstavo *Lubanja C – svjetska paleoantropološka baština* v Hrvaškem prirodoslovnem muzeju, razstavo v Muzeju grada Zagreb in situ prezentacije arheološkega najdišča na Griču.

Slika 1: Po razstavi sta nas vodila avtorja razstave dr. Boštjan Laharnar in Miran Pflaum. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 2: Srečanje s hrvaškimi kolegi (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Slika 3: V Gradskem muzeju Zagreb je tudi zanimiva prezentacija in situ arheološkega najdišča. (Foto: Pavla Peterle Udovič, 2025)

Pripravila: mag. Pavla Peterle Udovič

6.4 Mednarodno sodelovanje

Naziv dogodka:

Razstava plakatov na 25. mednarodnem strokovnem srečanju konservatorjev-restavratorjev 2025

Organizator:

Društvo restavratorjev Slovenije in Skupnost muzejev Slovenije

Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:

**Lucija Fabjančič
Mag. Tanja Mesojedec**

Kraj in datum dogodka:

Brežice, 26. maja 2025

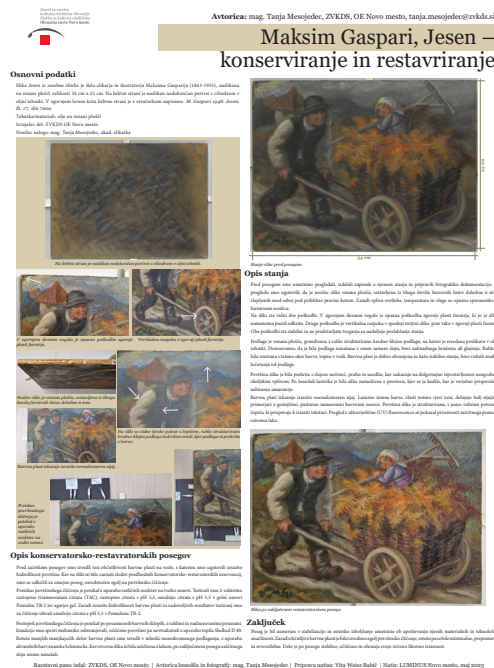
Že 25. strokovno srečanje konservatorjev-restavratorjev, ki ga organizirata Društvo restavratorjev Slovenije in Skupnost muzejev Slovenije v sodelovanju z muzejskimi institucijami, je predstavljalo pomemben forum za izmenjavo znanja, izkušenj in najnovejših strokovnih dosežkov. Tokrat je srečanje gostil Posavski muzej Brežice, osrednja poudarka pa sta bila odprtje razstave plakatov in predstavitev novega strokovnega zbornika.

Mag. Tanja Mesojedec je v imenu ZVKDS, OE Novo mesto, sodelovala s predstavitevjo konservatorsko-restavratorskega posega na sliki Jesen Maksima Gasparija iz zasebne zbirke.

Lucija Fabjančič je v letu 2025 v imenu ZVKDS, OE Novo mesto, sodelovala s plakatom z naslovom Prezentacija baročne zakristijske omare iz cerkve sv. Petra v Brestanici. V zborniku Konservator-restavrator, ki je izšel sočasno, je bil hkrati objavljen tudi kratek prispevek na isto temo. Oba plakata je oblikovala Vita Weiss Babič.

Slika 1: Plakat z naslovom Prezentacija baročne zakristijske omare iz cerkve sv. Petra v Brestanici na razstavi (Foto: Lucija Fabjančič, 2025)

Slika 2: Plakat z naslovom Maksim Gaspari, Jesen – konserviranje in restavriranje (Oblikovala: Vita Weiss Babič, 2025)

Pripravili: Lucija Fabjančič in mag. Tanja Mesojedec

Naziv dogodka:	Sodelovanje pri organizaciji in izvedbi ter predstavitev referata na 11. mednarodnem simpoziju etnologov konservatorjev
Organizator:	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Maribor
Sodelujoči sodelavci ZVKDS, OE NM:	Mag. Dušan Štepec Judita Podgornik Zaletelj
Kraj in datum dogodka:	Sodni stolp v Mariboru, 8.–10. oktobra 2025

Od 8. do 10. oktobra 2025 je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) – OE Maribor organiziral XI. mednarodni simpozij etnologov konservatorjev (SEK) z naslovom *Izzivi varstva kulturne dediščine v luči Faro konvencije*. Strokovnjaki iz petih držav so razpravljali o izzivih varstva dediščine v luči Farske konvencije. Osrednja tema je bila vloga skupnosti pri varovanju in upravljanju kulturne dediščine s poudarkom na pomenu sodelovanja. Dogodek je potekal v sodelovanju z Mestno občino Maribor, prizorišče dogodka pa je bil Sodni stolp v Mariboru. Simpozij je bil posvečen spominu na Dušana Strgarja, pokojnega sodelavca naše območne enote, pobudnika tovrstnih strokovnih srečanj.

Pri oblikovanju programa, organizaciji in izvedbi simpozija je sodeloval mag. Dušan Štepec, ki je stalni član organizacijskega odbora od samega začetka, to je od leta 2000 dalje. Za zasluge za dolgoletno delo v organizacijskem odboru SEK je prejel posebno plaketo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Posthumno je bila plaketa podeljena tudi preminulemu kolegu Dušanu Strgarju.

Na letošnjem posvetu sta mag. Dušan Štepec in Judita Podgornik Zaletelj predstavila referat o mostovih z naslovom *Ali je kaj trden most – vprašanja rekonstrukcij lesenih mostov na reki Krki*.

Slika 1: Člani organizacijskega odbora na sestanku v Zagrebu (Foto: Sanja Lončar, 2025)

Slika 3: Uvodno predavanje o sodobnih izzivih konservatorstva doc. dr. Neže Čebren Lipovec (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 2: Posvet je potekal v izjemnem ambientu Sodnega stolpa v Mariboru. (Foto: Dušan Štepec, 2025)

Slika 4: Na posvetu so bile podeljene plakete zaslužnim članom organizacijskega odbora SEK. (Foto: Krešimir Mijakovac, 2025)

Priprava: Judita Podgornik Zaletelj in mag. Dušan Štepec

Spomeniškovarstveni odsevi v letu 2024. Letno poročilo novomeške območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine (ur. Lucija Fabjančič). Novo mesto : ZVKDS, OE Novo mesto, 2025.

Bavec, Uroš: Kratek pregled razvoja arheologije kot stroke (antikvarstvo vs. arheologija). V: *Uporaba iskalnikov kovin in arheologija : praksa, etika in pravni vidik* (ur. Judita Lux), Vestnik, št. 32. Ljubljana : ZVKDS, 2025, str. 15–23.

Bavec, Uroš in Robert Koračin: Konservatorstvo – pomen prve pomoči za kovinske arheološke najdbe. V: *Uporaba iskalnikov kovin in arheologija : praksa, etika in pravni vidik* (ur. Judita Lux), Vestnik, št. 32. Ljubljana : ZVKDS, 2025, str. 55–63.

Britovšek, Tina: *D-Oživimo Mehovo* (informativna zloženka). Mehovo : Društvo Mehovo in ZVKDS, OE Novo mesto, 2025.

Fabjančič, Lucija: Župnijska cerkev Žalostne Matere Božje v Leskovcu pri Krškem. V: *Marija na jezeru : 1000 let župnije Leskovec pri Krškem* (ur. Alenka Černelič Krošelj, Matej Gnidovec). Ljubljana : Družina, 2025, str. 246–293.

Fabjančič, Lucija: Podružnična cerkev sv. Ane v Leskovcu pri Krškem. V: *Marija na jezeru : 1000 let župnije Leskovec pri Krškem* (ur. Alenka Černelič Krošelj, Matej Gnidovec). Ljubljana : Družina, 2025, str. 362–376.

Fabjančič, Lucija: Prezentacija baročne zakristijske omare iz cerkve sv. Petra v Brestanici. V: *Konservator-restavrator. Povzetki mednarodnega strokovnega srečanja 2025* (ur. Ajda Mladenović). Ljubljana : DRS in SMS, 2025, str. 94.

Fabjančič, Lucija: Zgodovina in pomen župnijske cerkve Marijinega imena v Dobovi. V: *Stoletja v Marijinem zavetju* (ur. Vlado Leskovar, Nataša Šekoranja Špiler, Lucija Fabjančič). Dobova : Župnija Dobova, 2025, str. 23–36.

Fabjančič, Lucija: Zlati oltar sv. Petra v Koritnici: *Konservatorsko-restavratorska obnova oltarja v letu 2025* (informativna zloženka). Raka : Župnija Raka, 2025.

Mesojedec, Tanja: Konserviranje in restavriranje slike Jesen Maksima Gasparija. V: *Konservator-restavrator. Povzetki mednarodnega strokovnega srečanja 2025* (ur. Ajda Mladenović). Ljubljana : DRS in SMS, 2025, str. 82.

Štepec, Dušan in Judita Podgornik Zaletelj: Ali je kaj trden most? Vprašanja rekonstrukcij lesenih mostov na reki Krki. V: *11. simpozij etnologov konservatorjev Republike Bosne in Hercegovine, Republike Hrvaške, Republike Severne Makedonije, Republike Slovenije in Republike Srbije : Izzivi varstva kulturne dediščine v luči Farske konvencije : in memoriam Dušan Strgar* : knjižica povzetkov : Maribor, 8.–10. oktober 2025 (ur. Suzana Vešligaj). Maribor : ZVKDS, OE Maribor, 2025, str. 30.

Štepec, Dušan: Nekrolog : Dušan Strgar (1960–2024). V: *Glasnik Slovenskega etnološkega društva*, let. 65, št. 1. Ljubljana : Slovensko etnološko društvo, 2025, str. 114–115.

Štepec, Dušan: Pozabljena dediščina suhozidne gradnje na Dolenjskem in v Beli krajini. V: *Suhozidna gradnja na Slovenskem med teorijo in prakso : knjiga povzetkov : promocijsko kongresni center Pr Nanetovih v Matavunu, 10. april 2025* (ur. Manca Vinazza, Darja Kranjc in Eda Belingar). Ljubljana : Znanstvena založba Univerze v Ljubljani, Oddelek za arheologijo, 2025, str. 17.

Štepec, Dušan: Vprašanje avtentičnosti pri obnovi stavbne dediščine : Primer slamokrovstva. V: *Glasnik Slovenskega etnološkega društva, let. 65, št. 2. Ljubljana* : Slovensko etnološko društvo, 2025, str. 23–35.

Weiss Babič, Vita in Damjan Popelar: Sodobni izzivi stavbne dediščine – blokhaus. V: *Posavski obzornik*, 17. oktober 2025, <https://www.posavskiobzornik.si/kultura/sodobni-izzivi-stavbne-dediscine-blokhaus-108119> (8. 5. 2026).

Weiss Babič, Vita in Irena Potočnik: *Črnomelj – Stoničev grad : Konservatorski načrt : Mapa 1*. Ljubljana : ZVKDS, Center za konservatorstvo, Restavratorski center, 2021, dopolnitve maj 2025.

Kontakti zaposlenih

VODSTVO OBMOČNE ENOTE

Mag. Dušan Štepec
konservatorski svetnik
vodja območne enote,
po pooblastilu
dusan.stepec@zvkd.si
07 393 15 69 | 031 684 604

Dr. Tomaž Golob
konservatorski svetnik
pomočnik vodje območne enote
tomaz.golob@zvkd.si
07 393 15 73 | 031 684 605

TAJNIŠTVO

tajnistvo.nm@zvkd.si
07 393 15 40 | 031 684 602

Anica Gabrič
strokovni sodelavec VII/1
anica.gabric@zvkd.si

Tanja Golob
strokovni sodelavec VII/1
tanja.golob@zvkd.si
07 393 15 44

Franc Aš
samostojni kons. tehnik
franc.as@zvkd.si
031 684 610

Mag. Uroš Bavec
konservatorski svetnik
uros.bavec@zvkd.si
07 393 15 76 | 031 684 606

Tina Britovšek
konservatorska svetovalka
tina.britovsek@zvkd.si
07 393 15 97 | 051 381 110

Lucija Fabjančič
konservator
 lucija.fabjancic@zvks.si
 07 393 15 78

Dr. Ana Krevelj
višja konservator
 ana.krevelj@zvks.si
 07 393 15 72 | 041 864 024

Mag. Tanja Mesojedec
kons. rest. svetovalka
 tanja.mesojedec@zvks.si
 07 393 15 66 | 051 380 372

Mag. Pavla Peterle Udovič
konservator
 pavla.peterle.udovic@zvks.si
 07 393 15 80

Judita Podgornik Zaletelj
konservatorska svetovalka
 judita.podgornik.zaletelj@zvks.si
 07 393 15 67 | 051 643 347

Damjan Popelar
konservator-pripravnik
 damjan.popelar@zvks.si
 07 393 15 89 | 030 187 779

Martin Pungercar
samostojni kons. tehnik
 martin.pungercar@zvks.si
 031 684 609

Mitja Simič
konservatorski svetovalec
 mitja.simic@zvks.si
 07 393 15 50 | 031 342 031

Mojca Verček Rems
konservator
 mojca.vercek.rems@zvks.si
 07 393 15 62 | 070 430 543

Urh Vrenjak
konservator-pripravnik
 urh.vrenjak@zvks.si
 07 393 15 68 | 030 361 801

Vita Weiss Babič
konservator
 vita.weiss.babic@zvks.si
 07 393 15 93 | 030 363 518

Foto: Franci Aš, 2026

